

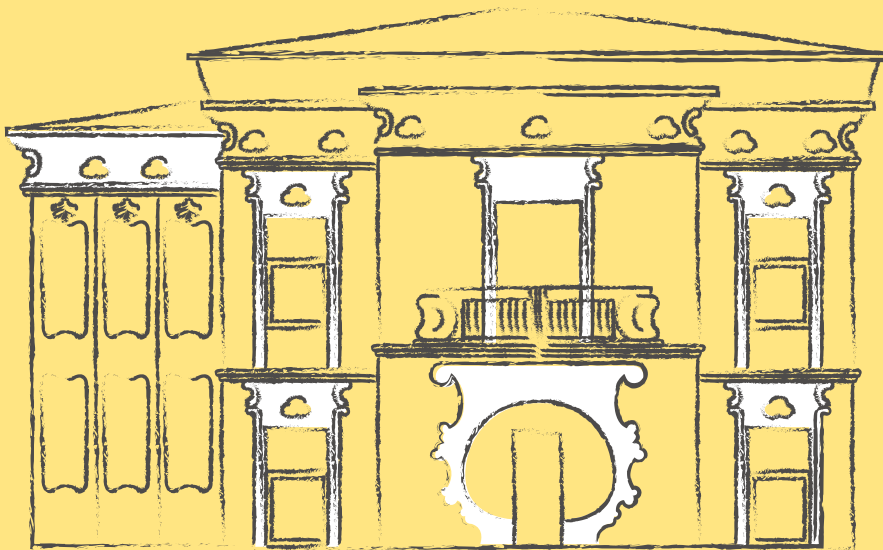
l'Auditor) 89

#DiadelAuditor/a
27 de novembre de 2020

Convocatòria
On-line

Dia de l'Auditor/a

Col·legi
de Censors Jurats
de Comptes
de Catalunya

=
EL CØL·L3G1

Núm. 89
Desembre 2020

Ampliació de capital per compensació de crèdits: principals qüestions mercantils i anàlisi crítica del règim comptable

Les auditories del 2020. Els riscos que trobarem

Què podem esperar de la funció interventora en el model de control intern local?

Qui ha impulsat la digitalització a les nostres empreses?

Què entenem per Intel·ligència de Negoci o *Business Intelligence*?

Col·legi de Censors Jurats
de Comptes de Catalunya = **EL CØL·L3G1**

Avanç formació en directe 2021:

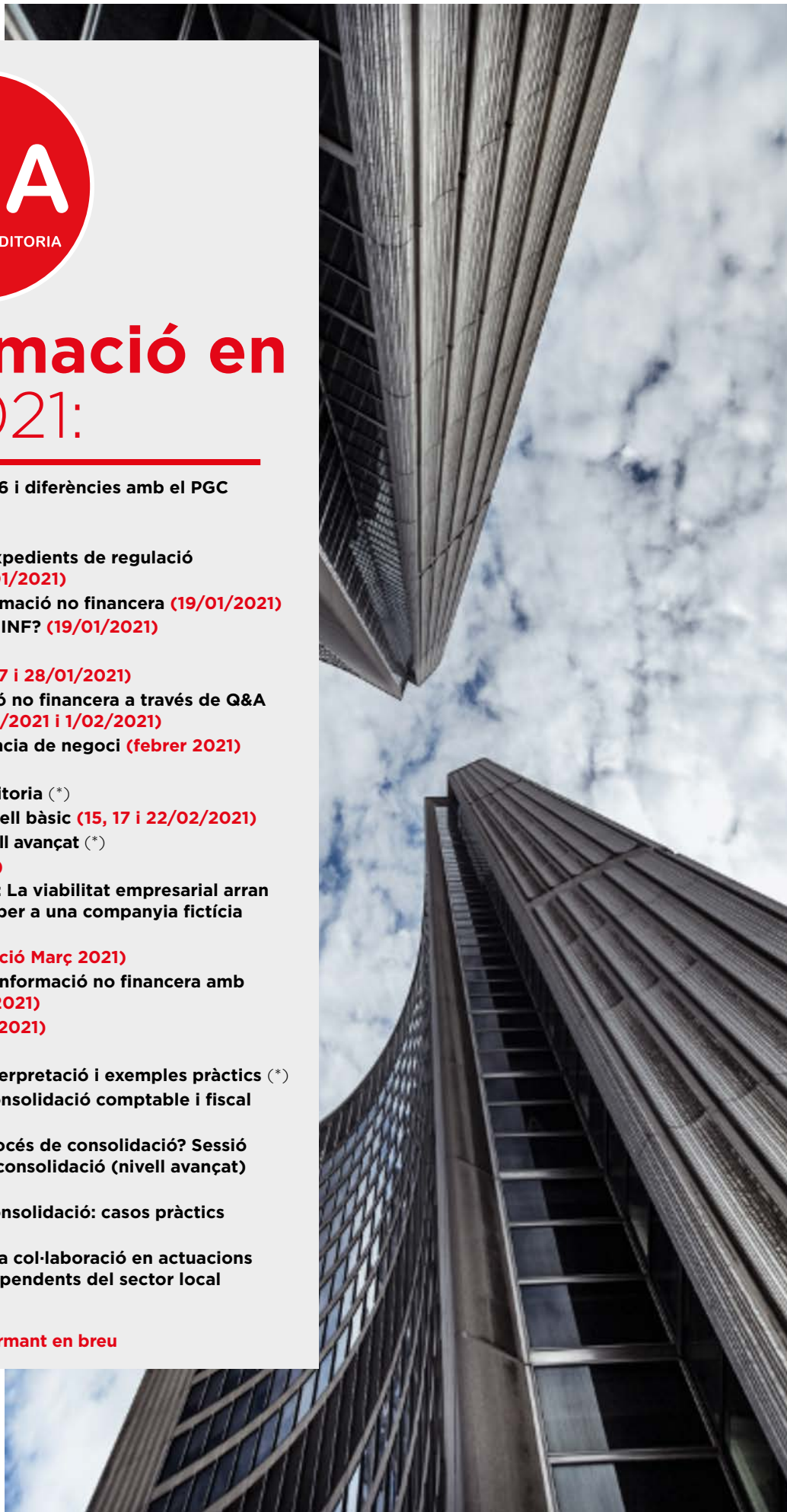
- ✓ Impactes de la COVID-19 a la NIIF 16 i diferències amb el PGC (11/01/2021)
- ✓ NIA-ES 540R (13/01/2021)
- ✓ L'informe pericial en l'àmbit dels expedients de regulació d'ocupació: aspectes pràctics (14/01/2021)
- ✓ Com impacta la COVID-19 a la informació no financera (19/01/2021)
- ✓ EINF: Com impacta la Covid 19 a la INF? (19/01/2021)
- ✓ Novetats fiscals (20 i 21/01/2021)
- ✓ Excel: dades i taules dinàmiques (27 i 28/01/2021)
- ✓ EINF: Verificació externa informació no financera a través de Q&A amb professionals de firmes (29/01/2021 i 1/02/2021)
- ✓ Power pivot i introducció intel·ligència de negoci (febrer 2021)
- ✓ Venda d'unitats productives (*)
- ✓ Sessió pràctica de mostreig en auditoria (*)
- ✓ AUDITORIA DE L'ÀREA FISCAL: nivell bàsic (15, 17 i 22/02/2021)
- ✓ AUDITORIA DE L'ÀREA FISCAL: nivell avançat (*)
- ✓ RLAC: independència (24/02/2021)
- ✓ Sessió per mitjà de mètode del cas: La viabilitat empresarial arran de la COVID-19: el pla de viabilitat per a una companyia fictícia (9, 16, 18 i 23/02/2021)
- ✓ Nou Reglament d'Auditoria (estimació Març 2021)
- ✓ EINF: Taller pràctic de reporting d'informació no financera amb revisió d'EINF ja publicats (01/03/2021)
- ✓ PGC vs USGAAP i NIIF (09 i 10/03/2021)
- ✓ Signatura digital (24/03/2021)
- ✓ PPA: Purchase price agreement: interpretació i exemples pràctics (*)
- ✓ CONSOLIDACIÓ: Curs pràctic de consolidació comptable i fiscal (19, 21, 26, 28/04/2021)
- ✓ CONSOLIDACIÓ: T'ajudem en el procés de consolidació? Sessió pràctica de suport en el procés de consolidació (nivell avançat) (28/06/2021)
- ✓ CONSOLIDACIÓ: Curs pràctic de consolidació: casos pràctics (nivell avançat) (25 i 27/10/2021)
- ✓ 3ª EDICIÓ: Curs de formació per a la col·laboració en actuacions d'auditoria pública a les entitats dependents del sector local (RD 424/2017) (*)

i altres formacions que us anirem informant en breu

NOTA:

Recomanem adreçar-vos a la web de l'Escola, ja que el calendari pot tenir alguna modificació al llarg del 2021.

(*) Data disponible en breu a la web de l'Escola

Col·legi
de Censors Jurats
de Comptes
de Catalunya

=
EL CØL·L3G1

89

(l'índex)

- 4** **Editorial**
Antoni Gómez
- 6** **Formació**
Joan Fontrodona
- 10** **Mercantil**
Ampliació de capital per compensació de crèdits: principals qüestions mercantils i anàlisi crítica del règim comptable
- 16** **Comptabilitat**
Dubtes i errors recurrents en un procés de consolidació
- 20** **Compliance**
Registre comptable dels instruments financers: reforma del PGC. La innovació financera i la resposta del marc normatiu comptable
- 26** **Auditoria**
TAX COMPLIANCE i la Norma UNE 19602
- 30** **Auditoria**
Les auditories del 2020. Els riscos que trobarem
- 36** **Auditoria**
La revisió de la NIA-ES 720: una història interminable?
- 42** **Sector Públic**
Què podem esperar de la funció interventora en el model de control intern local?
- 46** **Informació no financera**
La importància de la informació no financera i la necessitat de comptar amb uns bons sistemes de control intern sobre aquesta informació
- 49** **Tecnologia**
Qui ha impulsat la digitalització a les nostres empreses?
- 52** **Tecnologia**
Què entenem per Intel·ligència de Negoci o Business Intelligence?
- 55** **Tecnologia**
Big Data: les dades són el límit
- 58** **Habilitats**
La persuasió científica: la millor manera de convèncer
- 61** **Espai de recerca**
Treball final de Màster. La informació no financera, l'auditoria de la sostenibilitat
- 66** **Espai de recerca**
Aprendre noves eines i metodologies. La formació a partir del canvi de paradigma 120320
- 68** **Concursal**
Idees per dur a terme una "bona liquidació"
- 74** **Equitat de gènere**
"En el segle XXI encara ens hem de plantejar el dilema sòcia o mare?"

Director

Xavier Cardona

Disseny

Finder & Wilber, S.A.

Edita

Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya

Col·laboradors

Antoni Gómez, Josep Salvador, José María Rojí, Carlos Mir Fernández, Jacob Jordà, Javier Viaño, Albert Grebol, Departament tècnic del CCJCC, Ernest Ruiz García, Patricia Reverter, Susana Calvo, David Uyarra, Maria Viader, Nacho Tellez, Raül Lorente, Xavier Llopart, David Roger López, Jordi Martí Pidelaserra, Càtedra Mango d'RSC d'ESCI-UPF i Comissió d'Equitat de Gènere del CCJCC

L'Auditor No s'identifica específicament amb les idees i opinions exposades en els articles publicats, que són responsabilitat exclusiva de l'autor.

Dipòsit Legal. B-42968-91

ISSN 2014-3893

SEGUEIX-NOS A:

@AuditorsCENSORS

<https://www.linkedin.com/grp/home?gid=4529821>

l'editorial)

Antoni Gómez

President del Col·legi
de Censors Jurats de
Comptes de Catalunya

Teniu a les mans un nou número de la revista l'Auditor. És el tercer que editem sota l'impacte de la pandèmia provocada per la Covid-19, que va comportar el confinament a meitat del ja llunyà març passat, que va afectar profundament les nostres vides i la nostra economia. Certament el més important són els efectes sobre la salut de les persones, en alguns casos amb el patiment personal, i, en d'altres, de familiars i amics. Tot i que sembla que es veu, encara a la llunyania, una llum al final del túnel, els efectes econòmics de la crisi creada per l'excepcional situació viscuda, previsiblement es prolongaran posteriorment al control de la situació sanitària.

Costarà recuperar la confiança i el nivell d'activitat econòmica que teníem al final del 2019. Les previsions per a Espanya són certament negatives: les recents estimacions del Govern de l'Estat situen en un 11,2% la caiguda del PIB per a aquest any 2020, amb una previsió d'atur del 17,1% i un dèficit públic de l'11,3%. Dia a dia ens arriben notícies que quantifiquen l'impacte econòmic que la crisi provoca en múltiples sectors o activitats, amb la conseqüent pèrdua de llocs de treball i desaparició d'empreses.

Tot i haver estat un any molt complicat, el nostre sector no ha tingut caiguda d'activitat. El nombre d'informes lliurats (que mesurem pels segells que acompanyen les nostres actuacions), s'ha mantingut estable respecte de l'any anterior, això sí, amb un decalatge significatiu en el lliurament dels informes. Però quan l'economia pateix, les nostres firmes pateixen. Les dades de l'INE pel que fa al tercer trimestre d'aquest any indiquen que els concursos de creditors s'han incrementat en un 51,1% respecte al mateix període de l'any anterior. Al recent Congrés concursal organitzat pel RAJ de l'ICJCE es va posar de relleu el risc d'un increment significatiu dels concursos el 2021. A l'atur, conseqüència de la contracció de l'activitat, s'hi afegeix la desaparició de teixit empresarial.

Resultarà clau per a la recuperació l'adequada gestió dels anunciats 140.000 milions d'euros del Pla europeu de recuperació, xifra que equival pràcticament a un 11% del nostre PIB. Una quantitat molt important que representa una oportunitat extraordinària per a la recuperació econòmica, però sobretot per a impulsar la modernització i transformació de la nostra economia, en la mesura en què es doni preferència a projectes en línia amb les prioritats marcades pel Pla, com la transformació digital o la sostenibilitat.

És molt important que es faciliti que els recursos arribin a les PIMES i que la seva distribució i aplicació es realitzin efectivament per a les finalitats a què s'han assignat. El Govern té la responsabilitat que sigui així, per neutralitzar els efectes adversos de la crisi en les PIMES, grans generadores d'ocupació, i claus en la modernització del teixit productiu del país.

Els auditors i consultors tenim un paper essencial en tot aquest procés. Tant per a validar projectes quan sigui pertinent com per a la verificació a posteriori de la correcta aplicació dels recursos a les finalitats per a les quals es van concedir. Ens juguem el futur i la credibilitat. Diverses veus adverteixen del risc que l'Administració pública es pugui veure desbordada i puguin quedar sense aplicació o sense control una part significativa dels recursos oferts per Europa. Seria lamentable que per no comptar amb nosaltres succeís això.

Com a sector hem demostrat una capacitat extraordinària d'adaptació a les condicions imposades per la pandèmia, en l'exercici del nostre treball i en les activitats col·legials. Després del Fòrum de l'Auditor ha tingut lloc recentment el Dia de l'Auditor, que aquest any també s'ha fet en format virtual. Més de 275 registrats és una mostra de l'adaptació del col·lectiu als formats virtuals que ens imposen les circumstàncies actuals.

Hem iniciat un nou curs a l'Escola d'Auditoria, un dels eixos essencials de l'activitat del nostre Col·legi. La formació és una peça clau en la nostra professió, no perquè així ho estableixi la legislació, sinó perquè en un món tan canviant i complex necessitem una actualització permanent per tal de poder continuar sent rellevants en les nostres funcions d'interès públic.

En aquest número de la revista trobareu diversos articles relatius a l'Escola d'Auditoria. Tant en relació amb les eines tecnològiques que tenen una importància creixent a la nostra feina, com en relació amb les normes tècniques i altres components formatius.

Després de l'oferta durant el confinament de quasi 4.000 hores de docència, seguides per quasi 1.000 professionals (965, per ser exactes), hem arrancat en format híbrid (presència i virtual) el Màster d'Auditoria de Comptes, el Postgrau d'Auditoria Pública, i un gran nombre de programes de la màxima importància. Creiem que quan les limitacions de la pandèmia desapareguin, el format híbrid pot oferir grans avantatges com a model permanent de formació. Estem convençuts que l'activitat presencial és molt important en formació, pel contacte i l'intercanvi directe d'experiències entre companys i amb els professors, però el format virtual permet optimitzar el temps i els desplaçaments.

Continuem pendents de la publicació del Reglament de la Llei d'auditoria de comptes, que sens dubte clarificarà diversos aspectes controvertits i donarà peu a sessions formatives per tal de conèixer en profunditat els canvis i interpretacions que incorpori.

Haurem de continuar divulgant a la societat quines són les nostres funcions. Al nostre país continua havent-hi una gran confusió pel que fa a les nostres activitats. D'una part, a vegades no es considera prou el caràcter preventiu i el nostre paper contribuint perquè les informacions divulgades siguin correctes i pertinents, i en d'altres se'ns atribueixen unes responsabilitats que excedeixen els objectius de les nostres actuacions. Des del Col·legi continuarem fent pedagogia a la societat per tal de posar de relleu, a la seva justa mesura, el nostre paper essencial en relació amb les informacions del món econòmic, de forma especial, en aquesta conjuntura tan complexa.

Esperem que la lectura d'aquest exemplar us sigui d'interès, que les properes festes (aquest any especial i diferent) i el proper any que començarem en breu, us siguin ben propicis.

Joan Fontrodona

Professor Ordinari i Director del Departament d'Ètica Empresarial. És el Titular de la Càtedra CaixaBank de Responsabilitat Social Corporativa, i Director del Center for Business in Society. Doctor en Filosofia (Universitat de Navarra) i Màster en Direcció d'Empreses (IESE Business School). És membre del Board de ABIS (The Academy of Business and Society) i del Comitè Executiu de la Xarxa Espanyola del Pacte Mundial de Nacions Unides. És membre de la Comissió de Responsabilitat Social del Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya, i membre de la Comissió Deontològica de FENIN. Ha estat President de EBEN-Espanya (el capítol espanyol de la European Business Ethics Network) i de la Junta Directiva de Forética, en representació dels socis individuals.

Representa al IESE en el Pacte Mundial de Nacions Unides i en els Principles for Responsible Management Education promoguts per Nacions Unides.

Ha escrit i col·laborat en diversos llibres d'ètica de l'empresa. Ha estat editor convidat de diversos nombres especials de revistes especialitzades com ara Business Ethics Quarterly, Journal of Business Ethics i Business Ethics: European Review. Membre de consells assessoris i editorials de diversos mitjans i publicacions relacionades amb l'ètica empresarial i la responsabilitat social.

ÀREES D'INTERÈS

- Responsabilitat social corporativa
- Polítiques i pràctiques d'ètica empresarial
- Fonaments antropològics i ètics de la direcció
- Ètica de la presa de decisions
- Empresa i relacions amb la societat

l'formació)

Joan Fontrodona

professor d'Ètica Empresarial i titular de la Càtedra CaixaBank d'RSE, IESE Business School.

“La pandèmia ha posat en primera línia, per necessitat, els mètodes virtuals i la formació online”

La irrupció de la pandèmia en les nostres vides ha estat sobtada, àmplia i incisiva; ha paralitzat -literalment- el món, ha impactat en tots els àmbits i està tenint unes conseqüències encara difícils de mesurar, però que es preveuen, algunes, duradores. El món de l'educació -i en especial de la formació professional continuada (*life-long learning*)- no podia, per descomptat, quedar-se'n al marge.

És cert que en l'àmbit de la formació continuada, la introducció de les noves tecnologies digitals i el seu efecte en el disseny de l'oferta formativa era un tema freqüent de debat. D'alguna manera, la pandèmia -que ha obligat a tancar els centres educatius i a reaccionar ràpidament per oferir alternatives de formació- ha accelerat el procés de transformació digital, ens ha fet "llançar-nos a la piscina", sense esperar a tenir-ho tot pensat i calibrat, i "predicar amb l'exemple", aplicant-nos a nosaltres mateixos tot el que ensenyem als nostres alumnes sobre ser disruptius, aprendre dels errors i millorar en la pròpia manera de fer.

Parlant de formació, convé distingir dos aspectes, el contingut de la formació i la metodologia que s'utilitza. Són dos aspectes relacionats, perquè segons els continguts que es vulguin donar hi haurà metodologies més apropiades que d'altres; o, dit al revés, algunes metodologies poden no ser les més útils per a proporcionar determinats continguts.

Centrem-nos primer en els aspectes metodològics. La pandèmia ha posat en primera línia, per necessitat, els mètodes virtuals i la formació online. Durant els mesos de confinament tots experimentarem l'increment en l'oferta formativa. Qui més qui menys es va llançar a organitzar *webinars*, entre altres coses també per mantenir el vincle emocional amb el seu públic. La possibilitat de matricular-se en algun curs en línia o d'assistir a alguns d'aquests esdeveniments puntuals ens va permetre no perdre contacte amb el món real i donar un respir a l'aclaparament d'estar tancats a casa. Des del punt de vista de la demanda tot eren avantatges: de sobte vam tenir accés a uns continguts que no ens haguéssim

plantejat en situacions normals; des de casa teníem accés a formació impartida des dels llocs més insospitats o per experts que mai haguéssim pensat escoltar. Des del costat de l'oferta, les coses es van tornar una mica més complicades: com reaccionar per no quedar-se despenjat?, com fer-se un forat entre tanta oferta?, i com mantenir el caràcter distintiu en un mercat que s'estava tornant una *commodity*, amb l'entrada de jugadors de molt diversos perfils i enfocaments?

Els proveïdors de formació hem hagut de reaccionar en els aspectes més tècnics, adaptant les nostres instal·lacions a les noves circumstàncies (en formats híbrids que combinin la presència física amb l'assistència en remot, tant d'alumnes com de professors). També hem hagut de canviar les nostres formes de fer, perquè una classe presencial i una classe en remot exigeixen dinàmiques i habilitats diferents. I ens n'estem sortint bastant bé. Però, aquelles qüestions que tenen a veure amb l'estratègia i el model de negoci -i la cultura i el propòsit de la institució- són més difícils d'afrontar, i segons com es contestin marcaran el futur de cada centre formatiu.

Això em porta, encara que només sigui breument, al segon aspecte de la formació, el dels continguts. En el *life-long learning* es distingeix entre coneixements, habilitats i actituds. Quan la formació té un contingut

més informatiu, com en el cas de la transmissió de coneixements teòrics o tècnics, és més unidireccional - de qui dona aquest coneixement cap a qui el rep- i aquí és menys rellevant el mitjà pel qual es transmeti aquest coneixement. En canvi, quan la formació té un contingut més transformatiu -i això passa amb l'adquisició d'habilitats, i, molt especialment, d'actituds- el mitjà és important. L'impacte transformador d'una formació presencial és difícilment substituïble per una formació en línia.

Aquells programes de formació que tinguin un contingut més teòric tenen més fàcil la transició a un entorn digital, en el qual es trobaran, però, amb centenars de jugadors. En canvi, aquells programes que tinguin una aspiració transformadora, i que vulguin mantenir aquest element diferencial, tindran més complicat ser fidels a la seva missió sense despenjar-se d'un futur que està vinculat al món digital. Al seu favor tenen una cosa que aquesta pandèmia està mostrant una vegada més, que més important que els aspectes *hard* -els coneixements que es poden transmetre- són els aspectes *soft* -les actituds davant d'un món que ha tornat a superar-nos.

Formació en format obert:

(no presencial amb total flexibilitat d'horaris)

- ✓ Informes d'auditoria: visió de 360º (4h)
- ✓ Importància relativa (3h)
- ✓ Comunicació als responsables de govern (3h)
- ✓ Procediments d'auditoria (12h)
- ✓ Introducció a la Llei d'auditoria de comptes (5h)
- ✓ Planificació i identificació de riscos d'auditoria (10h)
- ✓ Altres informes complementaris i especials (4h)
- ✓ Anàlisi de riscos: casos d'empresa (10h)
- ✓ Repàs NIA (*)
- ✓ Cursos NIC / NIIF (*)
- ✓ Marc d'informació financera quan no resulta adequada l'aplicació del principi d'empresa en funcionament (3h)
- ✓ Aspectes clau que cal considerar en les auditories en relació amb els fets posteriors i amb la gestió continuada (3h)
- ✓ Introducció als instruments financers (4h)
- ✓ Introducció a la consolidació (6h)
- ✓ Curs d'anàlisi econòmica i financera (20h)
- ✓ Curs sobre protecció de dades (10h)

i altres formacions en format obert que us anirem informant en breu

Més informació:

www.auditorsensors.com/ca/escola-auditoria

l'mercantil)

Ampliació de capital per compensació de crèdits: principals qüestions mercantils i anàlisi crítica del règim comptable

José María Rojí
Àrbitre. Mediator.
Advocat. CMS Albiñana
& Suárez de Lezo

UTILITZACIÓ DE CRÈDITS AMB LA SOCIETAT PER AL REFORÇAMENT DE FONTS PROPIS

La utilització de crèdits contra la societat constitueix un mecanisme que es fa servir per a l'enfortiment dels fons propis de la societat, especialment quan té lloc un desequilibri entre el capital i el patrimoni net, i aquest desequilibri es corregeix mitjançant la conversió d'un passiu exigible en fons propis. Sovint s'adopten mesures d'aquesta naturalesa en els supòsits de l'article 363 de la Llei de societats de capital (LSC), existència de pèrdues que deixin reduït el patrimoni net a una quantitat inferior a la meitat del capital social; o del 327 LSC, en seu de societats anònimes, quan les pèrdues hagin disminuït el patrimoni net per sota de les dues terceres parts de la xifra del capital i hagi transcorregut un exercici social sense que s'hagi recuperat el patrimoni net.

L'experiència permet constatar que gran part d'aquestes operacions es materialitzen en aquests entorns de dèficits de solvència o, també, de problemes de liquiditat. No obstant això, de vegades també s'acorda la capitalització en escenaris diferents, per exemple i no únicament, quan un inversor professional sofisticat ha instrumentat la seva aportació mitjançant un crèdit convertible a la seva voluntat i a un tipus favorable amb l'objecte de minimitzar-ne la pèrdua o maximitzar-ne el retorn. Les obligacions convertibles són una modalitat d'aquesta categoria.

Hi ha diversos supòsits i maneres en què es pot utilitzar el deute de la societat per a aquest enfortiment dels fons propis. FERNÁNDEZ DEL POZO ha identificat i analitzat els següents grups de casos:¹

1. La possible capitalització de deutes fora del marc de l'acord per compensació de crèdits, per exemple, quan no es produeixin certs requisits de venciment, liquiditat i exigibilitat, es configura com una aportació no dinerària clàssica de les del 300 LSC, i, per tant, s'ha de dur a terme pel seu valor raonable.
2. La capitalització de deutes pel procediment de l'article 301 LSC en situacions normals i en atenció al criteri comptable de cost amortitzat.
3. La capitalització de deutes, via també el 301 LSC, per imputació del valor raonable diferent del comptable, quan hi hagi evidència d'una diferència de valor entre tots dos, principalment a causa de la situació financera del deutor.

¹ FERNÁNDEZ DEL POZO, Luis: "Capitalización de deudas a través de un aumento de capital por compensación de créditos", 29 de març de 2019, a <https://almacendederecho.org/capitalizacion-de-deudas-a-traves-de-un-aumento-de-capital-por-compensacion-de-creditos>.

- 4.** La capitalització concursal i preconcursal de deutes pel valor raonable pactat amb els creditors, tenint en compte que un cop declarat el concurs l'eventual compensació se sotmet a diferents requisits.

Aquestes notes se centren en el tercer supòsit, supòsit que tracta expressament l'art. 33 de la resolució de 5 de març de 2019 de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes a què farem referència (d'ara endavant, Resolució de l'ICAC). En aquestes pàgines no s'analitzen la possibilitat, característiques i conseqüències d'altres maneres d'utilitzar el deute per reforçar els fons propis, com seria l'aportació del crèdit contra la societat sota el règim de l'ampliació de capital per aportació no dinerària, o la capitalització de crèdits en seu concursal.

REQUISITS MERCANTILS BÀSICS DE L'AUGMENT DE CAPITAL PER COMPENSACIÓ DE CRÈDITS

Els requisits mercantils per a aquesta mena d'operacions els regula l'article 301 LSC, d'acord amb el qual, en la societat de responsabilitat limitada, els crèdits hauran de ser totalment líquids i exigibles, mentre que, en les anònimes, almenys un vint-i-cinc per cent dels crèdits que s'han de compensar hauran de ser líquids, estar vençuts i ser exigibles, i el venciment dels restants no podrà ser superior a cinc anys. La liquiditat es concreta en el fet que la quantia estigui determinada o es pugui concretar mitjançant una simple operació aritmètica, sense que n'hi hagi prou que sigui determinable. Perquè sigui vençuda i exigible, haurà de tenir una causa lícita, no s'haurà d'haver satisfet, s'haurà d'haver complert el termini concedit al

deutor i no haurà d'estar sotmès a una condició pendent de verificació.² Aquestes condicions, lògicament, es poden salvar en un moment immediatament anterior a la seva compensació amb la novació dels drets de crèdit i el venciment anticipat acordat per deutor i creditor.³

L'aprovació de l'ampliació de capital requereix un acord de junta amb les majories pròpies de les modificacions estatutàries ordinàries. En tot cas, en el moment de la convocatòria de la junta general es posarà a la disposició dels socis un informe de l'òrgan d'administració sobre la naturalesa i característiques dels crèdits que cal compensar, la identitat dels aportants, el nombre de participacions socials o d'accions que hagin de crear-se o emetre's i la quantia de l'augment, en el qual es farà constar expressament la concordança de les dades relatives als crèdits amb la comptabilitat social. En la societat anònima també es posarà a la disposició dels accionistes una certificació de l'auditor de comptes de la societat, o el que nomeni el Registre Mercantil a sol·licitud dels administradors en cas que no hi hagi auditor, que acrediti que són exactes les dades ofertes pels administradors sobre els crèdits que s'han de compensar.⁴

Tot i que hem fet referència principalment als requisits mercantils per a l'aprovació de l'operació pel deutor (la societat), el fet que el creditor consenti la conversió del seu crèdit constitueix lògicament una condició ineludible. La necessitat d'aquest consentiment exprés o tàcit del creditor també ha estat reconegut per la DGRN en diferents resolucions, entre les més recents, la de 12 de setembre de 2017.

² Un avantatge que assenyala FERNÁNDEZ DEL POZO d'anar a l'aportació del crèdit al capital (300 LSC) en lloc de la seva compensació (301 LSC) és que en el primer cas no caldrà complir amb aquestes condicions. Per contra, assenyala el cost més elevat de procés que comporta l'informe d'un expert independent davant del règim del 301 LSC.

³ La sentència de l'Audiència Provincial de Madrid, de 19 de març de 2018, avala aquesta pràctica.

⁴ Sobre aquest informe, vegeu la Resolució de 10 d'abril de 1992, de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de comptes per la qual es publica la Norma Tècnica d'elaboració de l'Informe Especial sobre augment de capital per compensació de crèdits.

Una qüestió que s'ha plantejat recurrentment és si en aquesta modalitat d'augment s'activa un dret de subscripció o assumpció preferent dels socis. La DGSGFP⁵, en la recent resolució de 7 de febrer de 2020, ha reiterat la seva doctrina en aquesta matèria en què defensa l'absència d'aquest dret en aquests supòsits. Però cal reconèixer que aquesta conclusió s'aconsegueix sobre la base d'un raonament deductiu, que pressuposa una preconcepció de l'operació: a) Aquesta operació no és un augment amb aportació dinerària; b) la llei reconeix el dret de subscripció preferent en els augments amb aportació dinerària; ergo, c) en l'augment per compensació de crèdits no hi ha dret de subscripció preferent. Aquest raonament ha estat criticat⁶ i, en tot cas, comporta greus riscos.⁷ No obstant això, cal reconèixer aquest dret de subscripció preferent quan l'augment per compensació sigui part d'una operació acordada amb reducció a zero de la xifra de capital social.⁸

ASPECTES COMPTABLES PER A SOCI I SOCIETAT

Una vegada enunciat els principals aspectes mercantils, la comptabilització d'aquesta operació constitueix una de les qüestions crítiques, particularment en seu del prestatari, quan hi ha indicis objectius per considerar que el valor comptable, el cost amortitzat, difereix del valor raonable. La Resolució de l'ICAC es pronuncia sobre aquesta qüestió.

El tema és objecte de tractament des de l'exposició de motius de l'esmentada Resolució de l'ICAC, en què s'assenyala que, sense perjudici del compliment dels requisits que preveu l'LSC, l'augment de fons propis a títol d'aportació per causa d'una ampliació de capital per compensació de deutes, es comptabilitzará pel valor raonable del deute que es cancel·la, d'acord amb la interpretació que fa l'ICAC, sobre el tractament comptable d'aquestes operacions que recullen les consultes 5 del BOICAC núm. 79 (setembre 2009), i 4 del BOICAC núm. 89 (març 2012).

La doctrina constant de l'ICAC es pronuncia en el sentit que la societat prestatària reconeixerà un increment en els seus fons propis, en el capital, pel valor raonable del deute que es dona de baixa, i comptabilitzará un ingrés en el compte de pèrdues i guanys per la diferència entre aquest valor raonable i el valor comptable, que en ser superior generarà un ingrés (article 33 Resolució ICAC).

No obstant això, d'acord amb el que disposa la Llei de l'impost de societats després de la seva reforma el 2014, aquest ingrés no generarà una tributació directa. Així ho ha reconegut la resolució vinculant de la Direcció General de Tributs, de 19 d'octubre de 2015, d'acord amb la qual: *"Per tant, l'entitat que rep el crèdit i realitza una ampliació de capital o fons propis pel mateix import del deute existent, en els termes que estableix la normativa mercantil, no integrarà cap renda en la seva base imposable amb motiu d'aquesta operació, amb independència que pugui haver-hi un ingrés des del punt de vista comptable, de manera que, sempre que aquest deute no hagi estat objecte d'adquisició a tercers o s'hagi adquirit pel seu valor nominal, aquesta operació no generarà renda en l'entitat que amplia el seu capital. Així mateix, en seu del soci s'integrarà en la base imposable la diferència entre l'import de l'augment de capital o fons propis que correspongui al seu percentatge de participació (en aquest supòsit, el 100%) i el valor fiscal del crèdit capitalitzat, si és que hi ha aquesta diferència."*

La societat prestadora registrarà els instruments de patrimoni rebuts pel valor raonable de la contrapartida lliurada i, si escau, reconeixerà la pèrdua corresponent, tret que la deterioració de valor de l'actiu ja s'hagi comptabilitzat en la societat aportant en aplicació del criteri del cost amortitzat (article 35.3 Resolució ICAC).

Les accions o participacions subscrietes o assumides es valoraran en el soci aportant inicialment al cost, que equivaldrà al valor nominal i a l'import de la prima d'emissió subscrieta o assumida, més els costos de transacció que els siguin directament atribuïbles. L'import

⁵ Direcció General de Seguretat Jurídica i Fe Pública, centre directiu que, amb l'entrada en vigor del Reial decret 139/2020, de 28 de gener, ha assumit les funcions relatives a la tramitació i resolució de recursos l'ara extinta DGRN.

⁶ RECALDE CASTELLS, Andrés "La tutela de los socios en los acuerdos de refinanciación mediante la conversión en capital de la deuda de la sociedad", Estudios homenaje prof. L. Fdez de la Gándara, 2016, p. 823 y ss. Òbviament aquesta tesi també la critiquen els autors que opinen que la naturalesa d'aquesta operació es correspon amb la d'una aportació dinerària (Iglesias Prada, Alfaro) o és un tertium genus però no una aportació no dinerària (Gandía).

⁷ El fet que no es reconegui el dret de subscripció preferent en aquestes modalitats d'augment de capital facilita estratègies del soci majoritari per diluir o despatrimonialitzar el soci minoritari. Per a una visió d'aquesta problemàtica, vegeu ROJI BUQUERAS, José María: "La protecció del socio minoritario en los aumentos del capital social: Una propuesta desde el buen gobierno corporativo".

⁸ Sobre aquesta qüestió, vegeu el meu treball ROJI BUQUERAS, José María "La protección del derecho de suscripción preferente en la operación acordeón", a Referencias Jurídicas, gener de 2014. <https://cms.law/es/ESP/Publication/La-proteccion-del-derecho-de-suscripcion-preferente-en-la-operacion-acordeon>.

pendent de desemborsament, no exigit, es mostrarà en l'actiu del balanç, i es mirant la partida en la qual es comptabilitzin les accions (art. 8.4 Resolució ICAC).

L'ICAC arriba a les mateixes conclusions si es tracta d'un préstec participatiu o quan es tracta d'empreses que pertanyen al mateix grup.

Lògicament, això planteja una qüestió capital: qui determina quin és aquest valor raonable. En no estar en l'àmbit de l'article 300 LSC, no hi ha una valoració d'expert independent (en les anònimes, i en les limitades tampoc no hi ha valoració sinó un règim de responsabilitat (73 LSC)).

Pel que fa al règim del 301 LSC, cal tenir present que l'informe de l'òrgan d'administració i, si escau, el de l'auditor de comptes, no formulen una valoració del crèdit en sentit estricte, si bé, en el cas dels administradors, ho estaran fent implícitament en determinar el nombre de participacions socials o d'accions que hagin de crear-se o emetre's i la quantia de l'augment. En tot cas, el valor que proposin els administradors només serà útil si el creditor també l'accepta, ja que en cas contrari no consentirà en la capitalització del seu crèdit, consentiment imprescindible com ja hem assenyalat.

El criteri de comptabilització de l'ICAC, que s'ha exposat en aquesta nota, que determina quina xifra es destina al capital, no contribueix a la satisfacció del creditor, com demostrarem en l'exemple pràctic següent, i, en conseqüència, constitueix un desincentiu rellevant a la realització d'aquestes operacions que poden contribuir decisivament a la supervivència de societats en certes circumstàncies.

A tall d'exemple en què sí que cabria una certa determinació objectiva del valor del crèdit, en el cas analitzat per l'ICAC en la consulta de setembre de 2009, el valor raonable que es prenia en consideració era el valor pel qual immediatament abans de l'ampliació per compensació l'havien adquirit els socis al creditor.

EXEMPLE PRÀCTIC DE COMPTABILITZACIÓ I CRÍTICA DEL RESULTAT

Per valorar l'efecte d'aquest règim, imaginem que estem davant d'un préstec del qual resulti un dret de crèdit líquid, vençut i exigible entre la societat EMDEUEN (prestadora) i la societat DEC (prestatària) per un milió d'euros. Segons una estimació raonable i poc discutible, el valor actual de mercat és de 700.000 euros. S'acorda augmentar el capital mitjançant la compensació d'aquest dret de crèdit.

La societat DEC (prestatària) haurà de reconèixer un increment en els seus fons propis pel valor raonable del deute (700.000 euros), deute que es dona de baixa, i comptabilitzarà un ingrés en el compte de pèrdues i guanys (300.000 euros), atès que en la seva comptabilitat no podia estar depreciat en aplicació del criteri de valoració del cost amortitzat.

La societat EMDEUEN (prestadora) registrarà els instruments de patrimoni rebuts (accions o participacions) pel valor raonable de la contrapartida lliurada (serà l'import de l'ampliació, 700.000 euros) i, si escau, reconeixerà la corresponent pèrdua (300.000 euros), tret que la deterioració de valor de l'actiu ja s'hagi comptabilitzat en la societat aportant.

Amb la Resolució ICAC, el tractament anterior és el correcte. Això suscita la qüestió de si aquest sistema de comptabilitat no perjudica el prestador enfront del soci. Vegem-ho entrant en el detall del supòsit que es proposa.

La Carme i la Maria (no vinculada a la Carme) han aportat, coincidint amb la constitució de la societat, 1.000.000 d'euros cadascuna a una societat: la Carme, assumint el 100% de les participacions (sòcia única i administradora), i la Maria, com a préstec. A més, la societat té un préstec d'un tercer per un altre milió de euros.

ACTIU	PASSIU
3 milions	Capital 1 milió (Carme) Préstec 1 milió (Maria) Préstec 1 milió (Tercer)

Al cap d'un any, la societat ha perdut 1.600.000 euros, tot el seu actiu és tresoreria i està en causa de dissolució.

ACTIU	PASSIU	VALOR LIQUIDACIÓ
1.400.000 euros	Capital 1 milió (Carme) Pèrdues (1.600.000 euros) Préstec 1 milió (Maria) Préstec 1 milió (Tercer)	0 euros 700.000 euros 700.000 euros

Podem afirmar que el valor real del crèdit de la Maria és 700.000? Sembla que és la millor expectativa de recuperació. El dret de crèdit del tercer té el mateix valor.

La participació de la Carme no val res, la seva preocupació ha de ser com a administradora en el cas que no promogui la dissolució.

Davant la impossibilitat de fer front als deutes, la societat amplia capital compensant el crèdit de la Maria (amb això no evitarà la causa de liquidació) i, per tant i, com hem vist, al valor raonable. Es produeix un benefici en la societat de 300.000 euros que minora en el mateix import les pèrdues, i en resulta el balanç següent:

ACTIU	PASSIU	VALOR LIQUIDACIÓ
1.400 M euros	Capital 1.700.000 (<i>Carme 59% i Maria 41%</i>)	400.000 euros (<i>235.000 i 165.000</i>)
	Pèrdues (1.300.000 euros)	
	Préstec 1 milió (Tercer)	1.000.000 euros

Com es pot observar, la conseqüència és que qui veu més perjudicada l'expectativa de cobrament és el creditor que ha capitalitzat el seu crèdit. El segon creditor ja no ha de compartir l'actiu pari passu, i el soci Carme tindrà dret al romanent després que s'hagi satisfet el passiu exigible i en un percentatge superior a la Maria com a soci.

És cert que si s'amplia el capital pel valor facial del préstec, també es perjudicarà la Maria respecte a la Carme, però en menys mesura. S'equipararia al resultat que hauria tingut si des del primer moment hagués aportat com a capital.

Naturalment, la solució parcial és fer abans de l'ampliació una reducció per compensar pèrdues, si bé l'operació acordada no implicarà aconseguir el capital preexistent, però el crèdit continuarà valorant-se pel seu valor raonable que no s'alterarà (ho apunta l'article 33.1 in fine.)

Cal observar que l'augment de fons propis és el mateix si s'accepta la tesi del valor comptable del crèdit (en el nostre cas, 1.000.000€ a capital) que si s'assumeix la del valor raonable (en el nostre cas, 700.000€ a capital i 300.000€ a beneficis), però en el primer cas tot l'increment de fons propis s'"assigna" al creditor que ha compensat el seu crèdit, mentre que en el segon només se li "assigna" la part destinada a capital, i la resta es distribueix entre el conjunt de socis en proporció amb el dret de participar en les reserves, que normalment coincidirà amb el percentatge de participació en el capital social. Al meu entendre, la simple referència al principi d'integritat del capital social no justifica aquesta conclusió, màximament quan l'opció adoptada per l'ICAC té com a conseqüència uns fons propis iguals, però més "líquids", en la mesura en què serà més fàcil distribuir aquesta reserva que si s'hagués optat per reconèixer-lo com a capital. És a dir, potser respecta millor el principi d'integritat del capital social, però no protegeix tant els creditors.

Al meu entendre, cal revisar el criteri consolidat de l'ICAC. La doctrina ha tractat a vegades la qüestió de si cal una aportació real, efectiva, perquè hi hagi un augment de capital com a tal. El debat està superat, màximament

quan legalment es reconeix la possibilitat d'ampliació de capital amb càrrec a reserves que constitueix per definició un supòsit de no aportació. No obstant això, és oportú rescatar la tesi que es va construir en el si d'aquell debat, d'acord amb la qual en les ampliacions de capital per compensació de crèdits hi ha una veritable aportació que es quantifica en l'import dels recursos de l'actiu de la societat que queden alliberats, desafectats patrimonialment, a conseqüència de la cancel·lació d'un passiu exigible. Doncs bé, si s'accepta aquesta concepció, el rellevant no és quin import podria esperar el creditor recuperar raonablement, sinó de quina obligació s'allibera el deutor, la qual cosa es correspondria amb el valor facial i no amb el valor raonable.

Aquesta manera d'enfocar la qüestió incentivarà la compensació de crèdits en benefici de la societat, sense que generi un perjudici als creditors pel fet que la diferència entre el valor raonable i el comptable s'assigni també al capital.

l'comptabilitat)

Dubtes i errors recurrents en un procés de consolidació

Josep Salvador
Director KPMG Espanya

L'aplicació pràctica de les Normes per a la Formulació de Comptes Anuals Consolidats (d'ara endavant, NOFCAC) acostuma a generar dificultats a causa de la complexitat en la seva interpretació, així com per la diferent casuística de situacions i transaccions que poden produir-se dins d'un grup.

Les NOFCAC van ser aprovades en el Reial decret 1159/2010, de 17 de setembre, i l'ICAC ha publicat els últims anys diverses consultes aclaridores sobre diferents aspectes.

Tot seguit, es detallen una sèrie de preguntes i respostes relacionades amb alguns dels errors i dubtes més habituals que acostumen a sorgir en la preparació o revisió dels estats financers consolidats, juntament amb una referència als articles concrets de les normes que regulen aquests aspectes.

PREGUNTA

Hi ha un grup quan una societat ostenti o pugui ostentar, directament o indirecta, el control d'una altra o altres. En particular, es presumirà que hi ha control quan una societat, que es qualifica com a dominant, estigui en relació amb una altra societat, que es qualifica com a dependent.

En quines situacions es presumeix que hi ha una relació de control entre una societat dominant i una societat dependent?

RESPOSTA

Es presumeix que hi ha una relació de control quan la societat dominant:

- Tingui la majoria dels drets de vot de la societat dependent.
- Tingui la facultat de nomenar o destituir la majoria dels membres de l'òrgan d'administració de la societat dependent.
- Pugui disposar, en virtut d'acords celebrats amb tercers, de la majoria dels drets de vot.
- Hagi designat amb els seus vots la majoria dels membres de l'òrgan d'administració, que exerceixin el seu càrrec en el moment en què hagin de formular-se els comptes consolidats i durant els dos exercicis immediatament anteriors. En particular, es presumirà aquesta circumstància quan la majoria dels membres de l'òrgan d'administració de la societat dominada siguin membres de l'òrgan d'administració

CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS (IN THOUSAND BAHT)		SEPARATE FINANCIAL STATEMENTS	
1,445	433,427	716,995	458,728
(35,681)	(52,788)	(40,821)	(35,682)
10,960	26,356	-	(52,788)
3,405	153,999	12,831	10,960
211,809	(9,129)	5,405	26,356
(6,061)	33,452	156,207	142,040
46,791	26,630	(9,062)	(14,969)
(2,230)		14,278	31,001
(10,082)	(5,251)	(2,241)	26,630
(611)	1,443	(9,897)	(5,251)
-	52,788	(611)	1,443

o alts directius de la societat dominant o d'una altra dominada per aquesta. Aquest supòsit no donarà lloc a la consolidació si la societat els administradors de la qual han estat nomenats està vinculada a una altra en algun dels casos que preveuen les dues primeres lletres anteriors.

A aquest efecte, cal tenir en compte que als drets de vot de l'entitat dominant s'afegiran els que tingui a través d'altres societats dependents o mitjançant persones que actuïn en nom seu, però per compte de l'entitat dominant o d'altres dependents o aquells dels quals disposi concertadament amb qualsevol altra persona.

NORMA Art. 42 del Codi de comerç

PREGUNTA

En quines situacions una societat dominant d'un grup de societats està dispensada de l'obligació de consolidar?

RESPOSTA

Una societat dominant d'un grup de societats està dispensada de l'obligació de consolidar en els casos següents:

- Quan el conjunt del grup o subgrup no sobrepassi les dimensions que assenyala l'article 8 de les NOFCAC (dispensa per motiu de la grandària), tret que alguna de les societats del grup tingui la consideració d'entitat d'interès públic, segons la definició que estableix l'article 3.5 de la Llei 22/2015, de 20 de juliol, d'auditoria de comptes.
- Quan la societat que està obligada a consolidar sotmesa a la legislació espanyola sigui al seu torn dependent d'una altra que es regeixi per aquesta legislació o per la d'un altre Estat membre de la Unió Europea i es compleixi allò que disposa l'article 9 de les NOFCAC (dispensa de l'obligació de consolidar dels subgrups de societats), tret que la societat dispensada

hagi emès valors admesos a negociació en un mercat regulat de qualsevol Estat membre de la Unió Europea.

- Quan la societat que està obligada a consolidar participi exclusivament en societats dependents que no tinguin un interès significatiu, individual i en conjunt, per a la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats de les societats del grup.
- Quan totes les societats filials puguin quedar excloses de l'aplicació del mètode d'integració global d'acord amb allò que indica l'article 10.2. de las NOFCAC.

NORMA Art. 7 de les NOFCAC

PREGUNTA

La societat A té el 40% de drets de vot en la societat B i una opció de compra actualment exercible d'un 20% de drets de vot. Com ha de consolidar A la societat B? Per integració global o s'ha d'aplicar la posada en equivalència?

RESPOSTA

La societat A ha de consolidar la societat B per integració global, ja que té control, i ha de presentar com a minoritaris un 60%.

NORMA Art. 3 de les NOFCAC

PREGUNTA

En les inversions en associades i negocis conjunts, com es registra un augment de la participació mantenint la influència significativa o control conjunt?

RESPOSTA

Si s'augmenta la participació mantenint influència significativa o control conjunt, s'aplica novament el mètode d'adquisició per la part proporcional adquirida.

NORMA Art. 56 de les NOFCAC

PREGUNTA

En les inversions en associades i negocis conjunts, com es registra un augment de la participació quan, havent-hi una inversió prèvia, s'obté influència significativa o control conjunt?

RESPOSTA

Si s'obté influència significativa o control conjunt, havent-hi una inversió prèvia, el cost de la participació es determina pel cost de cadascuna de les transaccions en els comptes anuals individuals, i amb aquest valor es determinarà el fons de comerç.

NORMA Art. 54 de les NOFCAC

PREGUNTA

Com es registra una disminució de la participació en associades i negocis conjunts sense perdre la influència significativa o control conjunt?

RESPOSTA

Si es disminueix la participació, sense perdre la influència significativa o control conjunt, es reconeix un resultat per la diferència entre la contraprestació rebuda i el percentatge de participació venut, i es manté la part proporcional d'ingressos i despeses reconegudes.

NORMA Art. 56 de les NOFCAC

PREGUNTA

Com es registra una disminució de la participació en associades i negocis conjunts en aquelles situacions en què es perd la influència significativa o el control conjunt, però es manté una inversió minoritària?

RESPOSTA

Si es perd la influència significativa o el control conjunt, però es manté una inversió minoritària, aquesta es valora per la part proporcional en el valor comptable consolidat en la data que deixa de formar part del perímetre de consolidació i els ingressos i despeses reconegudes de la participació prèvia es reclassifiquen íntegrament a resultats.

NORMA Art. 58 de les NOFCAC

PREGUNTA

On s'han de presentar els socis externs en els comptes anuals consolidats?

RESPOSTA

Els socis externs han de figurar en la subagrupació «socis externs» del patrimoni net del balanç consolidat, excepte per la part que el grup estigui obligat o pugui estar obligat a adquirir en efectiu o mitjançant el lliurament d'actius, i en aquest cas es presentarà en el balanç consolidat com un passiu financer.

NORMA Art. 27 de les NOFCAC

PREGUNTA

En les inversions en societats associades valorades per posada en equivalència en els comptes anuals consolidats, on es registra el fons de comerç que hagi sorgit en l'adquisició?

RESPOSTA

El fons de comerç que s'ha fet palès s'inclourà en l'import en llibres de la inversió que recull la partida «participacions posades en equivalència» i se n'informarà en la memòria.

NORMA Art. 54 de les NOFCAC

PREGUNTA

La societat A té el 80% de la societat dependent B. Durant l'exercici, la societat adquireix un 10% als socis externs de la societat B. Com ha de registrar-se aquesta transacció en els comptes anuals consolidats d'A?

RESPOSTA

La Societat A, en els comptes anuals consolidats, ha d'eliminar la part proporcional dels socis externs adquirida, reconèixer la diferència amb la contraprestació lliurada en reserves de la dominant i reassignar els ingressos i despeses reconegudes entre els socis externs i el soci majoritari.

NORMA Art. 29 de les NOFCAC

PREGUNTA

La societat A té el 80% de la societat dependent B. Durant l'exercici, ven un 10% de la seva participació als socis externs de la societat B. Com ha de registrar-se aquesta transacció en els comptes anuals consolidats d'A?

RESPOSTA

La Societat A, en els comptes anuals consolidats, ha de reconèixer la contraprestació que ha cobrat, l'augment de socis externs en els actius nets consolidats, incloent-hi la part proporcional equivalent a la participació alienada en el fons de comerç de la societat dependent, reassignar l'import d'ingressos i despeses reconegudes entre el soci majoritari i els minoritaris, reconeixent el diferencial en reserves.

NORMA Art. 29 de les NOFCAC

PREGUNTA

Els socis externs que puguen al 10% dels actius nets de la dependent B puguen 100 um. Durant l'exercici, la societat B ha generat unes pèrdues de 2.000 um. Quin import s'ha d'assignar als socis externs?

RESPOSTA

Hauran d'assignar-se 200 um, i s'haurà de deixar un saldo deutor de 100 um.

NORMA Art. 32 de les NOFCAC

PREGUNTA

Els socis externs participen dels ajustos de consolidació que afecten les societats sobre les quals tenen participació?

RESPOSTA

Sí, els socis externs participen dels ajustos de consolidació que afecten les societats sobre les quals tenen participació.

NORMA Art. 32 de les NOFCAC

PREGUNTA

La societat A té reserves positives en societats consolidades i per posada en equivalència, així com diferències positives de conversió relacionades amb aquesta mena de societats en ingressos i despeses reconegudes. La societat A ha de reconèixer impostos diferits relacionats amb aquestes reserves en els seus comptes anuals consolidats?

RESPOSTA

S'han de reconèixer impostos diferits relacionats amb aquestes reserves, que són atribuïbles a la societat dominant, excepte en aquelles situacions en què la inversora pot controlar el moment de la reversió de la diferència i, a més, és probable que aquesta diferència no reverteixi en un futur previsible o que no hi hagi cap impacte fiscal per la venda de les inversions o distribució de dividends.

NORMA Art. 72 NOFCAC

PREGUNTA

Com es comptabilitza la pèrdua de control en una societat dependent?

RESPOSTA

Quan es perd el control d'una societat dependent, l'import que tingui l'origen en les reserves en societats consolidades que es generin des de la data d'adquisició es reconeixerà com a reserves de la societat que redueix la seva participació; els imports diferits en ingressos i despeses reconegudes de la societat dependent des de la data d'adquisició s'han de reclassificar a la partida del compte de resultats que correspongui en funció de la seva naturalesa, com si s'hagués donat de baixa l'actiu o passiu corresponent, s'ha de donar de baixa el valor comptable dels actius nets, incloent-hi els socis externs, qualsevol inversió mantinguda en la dependent s'ha de reconèixer pel seu valor raonable. Per la diferència entre aquests valors i la contraprestació rebuda s'ha de reconèixer un resultat.

NORMA Art. 31 de les NOFCAC

PREGUNTA

Per quins valors s'han d'integrar els saldos comparatius en la conversió dels estats financers d'una economia hiperinflacionària?

RESPOSTA

Els saldos comparatius s'han d'integrar pels valors pels quals es van integrar en els comptes anuals consolidats de l'any anterior.

NORMA Art. 62 de les NOFCAC

PREGUNTA

Com s'han de reconèixer els minoritaris en la data d'adquisició d'una combinació de negocis?

RESPOSTA

La valoració dels socis externs es farà per la seva participació en el valor raonable dels actius nets adquirits, i, per tant, no participarà del fons de comerç de consolidació.

NORMA Art. 27 de les NOFCAC

PREGUNTA

Quan es produeixen eliminacions de resultats de transaccions entre empreses d'un grup, quin tipus impositiu cal utilitzar per calcular l'efecte fiscal d'aquests resultats eliminats?

RESPOSTA

Per a la valoració de les diferències temporàries derivades d'eliminacions de resultats es farà servir el tipus impositiu de la societat que ha comptabilitzat aquest resultat en els seus comptes anuals individuals, és a dir, el corresponent a la societat transmissora interna.

NORMA Art. 70 de les NOFCAC

PREGUNTA

Quan es produeix una transacció de venda d'immobilitzat entre societats del mateix grup en què té lloc un canvi d'afectació de l'actiu i passa a ser existències per a la societat compradora, com es comptabilitza la transacció?

RESPOSTA

El canvi d'afectació haurà de figurar en el compte de pèrdues i guanys consolidat en una partida específica «actius transformats en existències» per l'import del cost, net dels resultats interns.

NORMA Art. 43 de les NOFCAC

PREGUNTA

Quan es produeix una transacció de venda d'existències entre societats del mateix grup on té lloc un canvi d'afectació de l'actiu i passa a ser immobilitzat per a la societat compradora, com es comptabilitza la transacció?

RESPOSTA El canvi d'afectació haurà de figurar en el compte de pèrdues i guanys consolidat en la partida «treballs realitzats pel grup per al seu actiu» per l'import del cost, net dels resultats interns.

NORMA Art. 44 de les NOFCAC

l'comptabilitat)

Registre comptable dels instruments financers: reforma del PGC

LA INNOVACIÓ FINANCERA I LA RESPOSTA DEL MARC NORMATIU COMPTABLE

Dr. Carlos Mir Fernández

Departament d'Economia i Direcció d'Empreses
Facultat de Ciències Econòmiques, Empresariales i Turisme
Universitat d'Alcalà

I. INTRODUCCIÓ

La incorporació de les NIC/NIIF al cos normatiu de la UE a través del Reglament (CE) 1606/2002 relatiu a l'aplicació de normes internacionals de comptabilitat va deixar clar que el gir de la teoria comptable vers el paradigma d'utilitat –en què es donava una especial importància als usuaris dels mercats financers en una visió centrada en el seu comportament agregat– assaltava el marc normatiu comptable. Aquest enfocament (Larriba, 2005) parteix del paper de la informació financera en la determinació eficient dels preus, pressuposant que aquella col·labora en l'establiment d'un equilibri que afavoreix la col·locació dels recursos i les decisions de finançament de les empreses que concorren al mercat. L'assumpció bàsica és la hipòtesi d'eficiència, que pressuposa una situació en què els preus de qualsevol actiu constitueixen una bona estimació del seu valor intrínsec, la qual cosa comporta que, quan se subministra una nova informació, útil per a la valoració del risc i de la rendibilitat esperada, s'assolirà un nou equilibri en els preus, i reaccionaran de manera ràpida i no esbiaixada. Aquesta vessant, reflectida de manera afortunada per Burton G. Malkien en el seu passeig pels mercats (Malkien, 1973), potser obvia l'*exuberància* irracional que hi ha en l'àmbit financer, i que Shiller (2000), manllevant el terme de Greenspan, desenvolupa en la seva obra homònima.

Aquests aspectes, que podrien semblar aliens a la reforma dels criteris comptables d'instruments financers que analitzem, tenen una especial rellevància per diversos motius. *Primer*, perquè el desenvolupament que s'ha produït al llarg del temps del marc normatiu comptable no pot entendre's si no hagués estat pel gir vers aquest paradigma d'utilitat en la disciplina i els seus diversos enfocaments; *segon*, perquè en gran mesura els canvis més rellevants de la normativa han estat dirigits pel registre dels instruments financers i la demanda de nous criteris de valoració sobre la base del mercat; i *tercer*, perquè l'ús d'aquests nous criteris –sobre la base d'un marc conceptual evolucionat i la creació de nous estats financers– se sostenia en l'evolució i en la situació dels mercats en el seu moment.

En aquest sentit hem d'apreciar, que, si bé el valor raonable –com a criteri de valoració imprescindible per al registre dels instruments financers– apareix en la nostra normativa a partir de l'última llei d'acompanyament, i de manera específica a partir de la Llei 16/2007 de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional,

no és res de nou des d'un punt de vista conceptual. Les aportacions d'Ijiri (1975) valoraven la possibilitat d'emprar criteris alternatius de valoració al preu d'adquisició sobre la base del mercat, si això permetia aportar dades més rellevants sobre determinats elements patrimonials. La NIC 25 reprèn aquesta idea de manera puntual en els últims anys de la dècada dels setanta per a les inversions a curt termini. En el cas de la nostra normativa, el PGC1990 no era aliè en el seu desenvolupament a la valoració per valor de mercat dels antics FIAMM que trencava fins i tot el magnànim principi de prudència.

No obstant això, la seva incorporació al model comptable es produeix de manera assenyada, iniciant el seu desenvolupament a partir de la informació complementària, salvant la limitació imposada pel binomi preu *d'adquisició/prudència*, i en gran mesura vinculat amb les operacions de cobertura. Salvant la seva consideració d'instruments fora de balanç –tal i com estava contemplat fins i tot en la nostra normativa comptable (vegeu la Circular 4/1991 del BdE) –la manera més adient de reflectir l'activitat desenvolupada per l'empresa es limita a revelar informació dins de les notes als estats financers principals, bé de manera tabular, anàlisi de sensibilitat o, si s'esqueia, el *Value at Risk* que va posar de moda JP Morgan en els anys noranta i que a la pel·lícula *The Margin Call* fa servir magistralment el protagonista.

La desconfiança en els mercats financers –motivada per fraus i comportaments inadequats en l'ús de derivats– i la dificultat d'obtenir valors que poguessin considerar-se *raonables* va ser el mateix esperó, de manera paradoxal, per a la implementació final del valor raonable en el model comptable. Hem d'apreciar que els últims anys de la dècada dels noranta el comportament dels mercats financers semblava evidenciar la seva fiabilitat sobre la base d'una evolució positiva permanent i popularització dins dels rotlles no professionals (Shiller, 2000). El salt als estats financers principals permetria donar cabuda a

les operacions fora de balanç i relaxar la pressió a què se sotmetia la informació complementària. El valor de mercat no era aliè als comptes anuals, però sí als estats financers principals.

En aquest moment és quan es publiquen les diferents normes internacionals que serveixen de base per a la redacció actual del nostre PGC2007 i, en concret, la *NIC 32 Instruments financers: presentació i la NIC 39 Instruments financers: reconeixement i valoració*, que recullen solucions que poden considerar-se interines; en l'àmbit internacional, aquestes normes van acompanyades d'un dels pronunciaments que, personalment, trobem més interessants: l'*SFAS 133 Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities*, que s'acompanya de l'*SFAS 130 Comprehensive Income*, com a transformació del compte de resultats tradicional i que pren com a referència el contingut de l'*SFAC 7 Fluxos de caixa i valor raonable* i el primigeni *SFAC 3* (1980).

Aquest model comptable es constitueix, de manera definitiva, sobre quatre peces: el *valor raonable*, la *informació sobre el risc*, el *resultat integral* i les *operacions de cobertura*. Des d'un àmbit conceptual, aquesta última peça encaixa de manera complexa en el model teòric, atès que el procés de magatzematge en el net i el posterior reciclatge a resultats no s'ajusta a la definició d'ingressos i despeses.

En aquest punt cal apreciar que hem ressaltat el fet que les NIC aplicaven una solució interina, i no només per l'evidència en origen que el Reglament (CE) 1725/2003 es "va oblidar" de la seva publicació, sinó especialment per l'existència d'un document que qualifiquem d'inquietant del *Joint Working Group of Standard Setters (2000) Draft Standard and Basis for Conclusions Financial Instruments and Similar Items* que estableix la referència, i possiblement la justificació, de la reforma del PGC que tenim entre mans. Aquesta proposta, en data primerenca, l'any 2000!, es construïa sobre la base de quatre punts fonamentals:

- (a) Valoració de la totalitat d'instruments financers pel seu valor raonable, descartant la utilització dels mètodes de valoració mixtos emprats fins avui.
- (b) Reconeixement de tots els guanys i pèrdues resultants de variacions en el VR en el compte de resultats, dins del període en què tenen lloc, no quan es liquiden.
- (c) Només els elements patrimonials que es consideren actius o passius seran objecte de reflex i valoració com a tals en els estats financers, la qual cosa implica una prohibició expressa de cobertures per als instruments que s'empren en la gestió de riscos, concretament derivats.
- (d) Augment de la informació sobre instruments financers, les posicions de riscos i els efectes que tenen en els resultats.

Tota una declaració d'intencions que de mica en mica recull la normativa internacional, i especialment la NIIF 13 i la NIIF 9, referents de la reforma actual.

Dit tot l'anterior, possiblement un lector raonable pot haver perdut l'interès de conèixer els canvis que cal introduir, el contingut precís, perquè pensa que l'article pot estendre's més del compte, ja que encara no hem passat de la introducció. No obstant això, i atès que el model busca simplificar i trobar solucions més properes als requeriments del marc conceptual i a la tendència lògica del model, podem revisar-lo d'una manera àgil en un escàs desenvolupament, sense deixar-nos res en el tinter.

II. MARC CONCEPTUAL I VALOR RAONABLE

La implementació del VR no està exempta de dificultats pràctiques o, més aviat teòriques, sobretot perquè envaeix altres elements patrimonials del nostre balanç, i es fa servir com a criteri de valoració per al càlcul de deterioracions de valor i sobretot en àmbits on no hi ha un mercat de referència clar. I aquí entren en joc les tècniques i els mètodes de valoració. D'aquesta manera, podem fer esment del recent premi Nobel d'economia el Dr. Wilson, acadèmic que va mostrar per què els postors racionals tendeixen a col·locar ofertes per sota de la millor estimació del valor comú: *estan preocupats per la maledicció del guanyador, és a dir, per pagar massa i perdre*. Aquest aspecte és el que coneixem com la *pèrdua del primer dia* en l'àmbit del VR, reflex del defecte conceptual d'un criteri que difereix poc del cost, més enllà de la transacció.

Per tant, el primer component de la reforma se centra en una millora del marc conceptual del PGC, en línia amb el recent desenvolupament de l'MC de l'IASB (2018) i prenent com a referent el literal de la NIIF 13. D'aquesta manera, determina un canvi en la definició del VR en indicar que aquest serà el *preu que rebria per la venda d'un actiu o que es pagaria per transferir o cancel·lar un passiu mitjançant una transacció ordenada entre participants en el mercat en la data de valoració*, canvi molt subtil que agafa rellevància a l'hora de fixar la manera adient d'obtenir-ho.

Per a això pren com a referència que el *fair (market) value* s'obté en general d'un mercat actiu i sobre la base d'un model que es basa en tres nivells:

Estimació del valor raonable

Nivell 1.

Estimacions que utilitzen preus cotitzats sense ajustar en mercats actius per a actius o passius idèntics, als quals l'empresa pot accedir en la data de valoració.

Nivell 2.

Estimacions que utilitzen preus cotitzats sense ajustar en mercats actius per a instruments semblants o altres metodologies de valoració en què totes les variables significatives es basen en dades de mercat observables directament o indirecta.

Nivell 3.

Estimacions en què alguna variable significativa no es basa en dades de mercat observables, sinó estimades.

La qual cosa, en definitiva, ens indica la manera més adient d'obtenir l'estimació del valor raonable en el cas en què hàgim de fer ús de mètodes i tècniques de valoració, passant del primer nivell als dos següents. Obvia el model que en el cas que l'estimació del valor raonable impedeixi obtenir una dada fiable hem de prendre en consideració altres criteris de valoració alternatius, com pot ser el cost, donant explicacions clares en les notes el motiu pel qual comptem amb elements patrimonials que no tenen valor de mercat.

III. NOVA CLASSIFICACIÓ D'INSTRUMENTS FINANCERS

La NIIF 9 crea un model de classificació que es basa en el model de negoci, la qual cosa permet enumerar tres categories diferents, (a) cost amortitzat: el model de negoci és mantenir els actius financers per obtenir els fluxos d'efectiu; (b) valor raonable amb imputació a l'ORI: model de negoci l'objectiu del qual s'aconsegueix obtenint fluxos d'efectiu contractuals i venent actius financers; i (c) valor raonable amb imputació a

resultats: es classificaran en aquesta cartera, tret que hagi de classificar-se en alguna de les anteriors (o si s'han designat en aquesta categoria instruments de patrimoni i de manera irrevocable). Això esdevé una solució semblant a la que ja coneixem en el nostre marc normatiu actual. En la implementació de la reforma es produeixen absències rellevants en enumerar tres carteres:

- **A valor raonable amb canvis en resultats:** s'incorporen en aquesta cartera, tret que sigui procedent classificar-los en alguna de les categories restants. En el moment inicial es podrà designar dins d'aquesta categoria en lloc de a cost amortitzat, si amb això s'elimina o redueix una incoherència de valoració o asimetria comptable.
- **A cost amortitzat,** si l'entitat manté la inversió amb l'objectiu de percebre fluxos d'efectiu que es deriven del contracte i les condicions contractuals de l'instrument donen lloc, en dates especificades, a fluxos d'efectiu que només són cobraments de principal i interessos; i
- **A cost,** pel que fa al cas d'inversions en la cartera de control.

On s'aprecia que desapareix la imputació al net, amb la rellevància que pugui tenir, no només en el quadre de comptes, sinó especialment en els estats financers, amb efecte indirecte en el registre comptable de les operacions en moneda estrangera o el registre de l'efecte impositiu. A més, es limita l'opció de reclassificació d'actius financers a excepcions requerides pel principi d'uniformitat, i s'impedeix plenament en el cas de passius financers dins de les dues categories de cost amortitzat i a valor raonable amb imputació a resultats.

IV. DETERIORAMENT DE VALOR

En el terreny de la deterioració de valor, la NIIF 9 incorpora el concepte de pèrdua esperada enfront de la pèrdua incorreguda que s'ha fet servir fins ara. Sobre la base de la creació de models que prenen en consideració la probabilitat d'impagament, la severitat o l'exposició com a peces de l'eina de la seva quantificació, estimen la pèrdua fent ús de tota la informació raonable i sustentable existent. Això implica que ja no cal que ocorri un succés relacionat amb el crèdit abans que es reconeguin les pèrdues creditícies. Es fonamenta en una classificació dels actius i de la seva situació pel que fa al risc en tres nivells:

- (a) El risc de crèdit no ha augmentat significativament des del reconeixement inicial. En aquest cas es reconeixen dotze mesos de pèrdues creditícies esperades i els interessos que s'han de meritjar es calculen a partir del valor en llibres brut, i no es considera la possible deterioració de valor.
- (b) El risc de crèdit ha augmentat significativament des del reconeixement inicial. En aquest cas, es reconeix la pèrdua esperada per a tota la vida de l'instrument i els interessos es continuen calculant sobre el valor en llibres brut.
- (c) L'instrument té una deterioració creditícia evident. La pèrdua creditícia esperada es calcula per a tota la vida de l'instrument i els interessos es reconeixen a partir del valor en llibres net.

Així mateix, contempla un model simplificat que pot tenir sentit dins de l'àmbit d'entitats no financeres, per a la qual cosa se suprimeix la primera etapa, amb la qual cosa s'evita quantificar pèrdues per als crèdits de provisió.

El dubte que es planteja, i així ho fa l'exposició inicial de la reforma del PGC, és si aquest model té sentit en una idea de simplificar el marc comptable i on el subjecte passiu de la norma té majoritàriament en el seu balanç venciments a curt termini. En aquest sentit, com a punt de partida, l'existència de la Resolució de 18 de setembre de 2013, per la qual es dicten normes de registre i valoració sobre la deterioració de valor, s'inspira en la NIC 36 en gran manera, i considera que hi ha una deterioració de valor sempre que el valor comptable superi el valor recuperable, com a conseqüència d'un o més esdeveniments ocorreguts, la qual cosa deriva en l'estimació de la deterioració sobre la base de la pèrdua incorreguda. Per a això, la norma enumera evidències objectives, com ara dificultats financeres, incompliments, etc., en el deutor.

En aquest punt, ha d'admetre's, com a base de la seva argumentació, que els models de pèrdua incorreguda permeten l'ús de càlcul en base col·lectiva en funció de mètodes estadístics sense que s'evidenciïn incompliments,

la qual cosa d'alguna manera ens està marcant una forma d'estimar la pèrdua esperada en el marc actual. A més, des d'un punt de vista operatiu no resulta evident de divisió entre pèrdua esperada i pèrdua incorreguda. Discutible, almenys.

Per això, la reforma del PGC preveu un manteniment dels criteris anteriors, actualitzant els criteris que cal emprar en el càlcul de la deterioració d'actius a cost amortitzat o al preu d'adquisició amb més claredat dispositiva.

V. COBERTURES

En el terreny de les operacions de cobertura, la NIIF 9 intenta alinear el resultat comptable i la gestió del risc en l'empresa, incorporant major flexibilitat en els requisits que cal complir per a l'ús de criteris d'ajornament de resultats. És la mateixa conducta de la reforma del PGC, i així ho preveu. Considera adient adaptar-se al model internacional per a les cobertures comptables i, a més, permet que de manera transitòria les empreses continuïn aplicant els criteris vigents fins a la data. D'aquesta manera, en la data de la primera aplicació, l'entitat podrà escollir, com a política comptable, continuar aplicant els criteris que estableix l'apartat 6 "Cobertures comptables" de la NRV 9a, d'acord amb la redacció aprovada pel Reial decret 1514/2007. Si l'empresa opta per aquesta política comptable, l'haurà d'aplicar a totes les relacions de cobertura.

Pel que fa al seu contingut, el de tots dos, s'accepta un nombre més gran d'instruments de cobertura i partides cobertes aptes per a la seva designació, amb l'objectiu de limitar les asimetries comptables. Suprimeix els llinars d'anàlisi quantitativa sobre l'eficàcia retroactiva de la cobertura, i accepta la possibilitat de continuar amb aquesta malgrat que aparegui un desequilibri en la compensació de la variació de valor o dels fluxos d'efectiu de l'instrument de cobertura i de la partida coberta, sempre que l'empresa mantingui l'objectiu de gestió del risc i reequilibri la ponderació relativa d'algun dels components perquè es restauri la compensació econòmica.

Perquè la cobertura es qualifiqui com a eficaç es considera que cal complir els requisits següents:

- (a) Existència d'una relació econòmica entre la partida coberta i l'instrument de cobertura.
- (b) El risc de crèdit de la contrapart amb qui es contracti la cobertura no ha de tenir un efecte dominant sobre els canvis de valor resultat d'aquesta relació econòmica.
- (c) La ràtio de cobertura de la relació de cobertura, entesa com la quantitat de partida coberta entre la quantitat de l'element de cobertura, ha de ser la mateixa que la ràtio de cobertura que es faci servir a l'efecte de gestió.

La part de l'instrument de cobertura que no s'utilitzi per cobrir el risc es comptabilitzarà segons els criteris generals.

Pel que fa a la possibilitat que una relació de cobertura deixi de complir el requisit d'eficàcia de la cobertura sobre la base de la ràtio de cobertura, mantenint inalterat l'objectiu de gestió del risc, l'entitat haurà d'ajustar la ràtio de cobertura d'aquesta relació de manera que compleixi novament els criteris que es requereixen.

A l'efecte de la comptabilitat de cobertures, aquest reequilibri significa que, un cop s'inicia una relació, l'empresa ha d'ajustar les quantitats de l'instrument de cobertura o de la partida coberta en resposta als canvis que afecten la ràtio de cobertura corresponent. Aquest ajust reflecteix canvis en les quantitats emprades de tots dos instruments. És possible augmentar la ponderació de la partida coberta si s'augmenta l'import de la partida coberta o es disminueix l'import de l'instrument de cobertura. De la mateixa manera, es pot augmentar la ponderació de l'instrument de cobertura si s'augmenta l'import de l'instrument de cobertura o es disminueix l'import de la partida coberta.

I tot això, mantenint les tres modalitats de cobertura ja conegudes.

VI. INFORMACIÓ QUE CAL REVELAR

L'últim component de la reforma posa l'accent en la informació que s'aporta en la memòria. L'objectiu de la nota novena és permetre que els usuaris puguin avaluar la rellevància dels instruments financers en la situació financera i els resultats de l'entitat, i conèixer la naturalesa i abast dels riscos procedents dels instruments financers a què l'entitat s'hagi exposat durant el període sobre el qual s'informa i als quals l'empresa estigui exposada al tancament de l'exercici, així com la manera de gestionar aquests riscos, amb una visió dinàmica.

D'aquesta manera, millora el contingut expositiu i enumera de manera detallada punts i elements concrets que ha de mostrar la nota als estats financers principals.

9.2. Informació sobre la rellevància dels instruments financers en la situació financera i en els resultats de l'empresa

9.2.1. Informació relacionada amb el balanç

- a) Categories d'actius financers i passius financers.
- b) Actius financers i passius financers valorats a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.
- c) Reclassificacions.
- d) Compensació d'actius i passius financers.
- e) Actius cedits i acceptats en garantia.
- f) Instruments financers compostos amb múltiples derivats implícits.
- g) Correccions per deteriorament del valor originades pel risc de crèdit.
- h) Impagament i incompliment de condicions contractuals.
- i) Deutes amb característiques especials.

9.2.2. Informació relacionada amb el compte de pèrdues i guanys i el patrimoni net

9.2.3. Altra informació que cal incloure en la memòria

- 9.2.3.1. Comptabilitat de cobertures.
- 9.2.3.2. Valor raonable.
- 9.2.3.3. Empreses del grup, multigrup i associades.
- 9.2.3.4. Altre tipus d'informació:
 - j) compromisos fermes de compra d'actius financers,
 - k) contractes de compra o venda d'actius no financers,
 - l) qualsevol altra circumstància que afecti els actius financers (litigis, embargaments, etc.),
 - m) disponibles línies de descompte, així com les pòlisses de crèdit concedides a l'empresa,
 - n) import dels deutes amb garantia real.

9.3. Informació sobre la naturalesa i el nivell de risc procedent d'instruments financers

9.3.1. Informació qualitativa

9.3.2. Informació quantitativa

9.4. Transferències d'actius financers

9.5. Fons propis

REFERÈNCIES

- Catty, J.P (2010) *Guide to Fair Value under IFRS*. Ed. John Wiley & Sons. Hoboken, New Jersey.
- Joint Working Group of Standard Setters (2000) *Draft Standard and Basis for Conclusions Financial Instruments and Similar Items*. Ed. IASC.
- Ijiri, Y. (1975) *Theory of Accounting Measurement*. Sarasota: American Accounting Association.
- Larriba, A. (2005) *Contabilidad general: financiera y de sociedades*. Ed. CEF, Madrid. (Tomo I)
- Malkien, B. G (1973) *Un paseo aleatorio por Wall Street. La estrategia para invertir con éxito*. Alianza Editorial
- Shiller, R.J. (2000) *Exuberancia irracional*. Ed. Deusto.

l'compliance)

TAX COMPLIANCE i la Norma UNE 19602

Jacob Jordà

President de COMPCAT
Soci Governance Risk &
Compliance, Rusell Bedford

Javier Viaño

Vicepresident de COMPCAT
Soci Consultor ADD Work
System

Fins fa relativament poc temps, el model de relació entre els obligats tributaris amb l'Administració Tributària s'havia basat en una relació distant i enfrontada. No obstant això, els últims anys s'ha fet palesa la necessitat de superar aquest model de relació i d'instaurar un **nou marc basat en una relació cooperativa** que incrementi la seguretat jurídica i que al seu torn redueixi les contingències i els litigis fiscals. Cal avançar vers un model que es fonamenti en la transparència i la confiança mútua entre totes dues parts, i que tingui com a objectiu comú la supressió i el control del frau fiscal.

Lligat a aquesta idea, apareix el terme anglès de **tax Compliance –compliment tributari–**, com a resposta a l'incompliment de les obligacions de les organitzacions pel que fa a l'Administració Tributària, i que fonamentalment serà l'objecte d'estudi. Alguns països de tradició anglosaxona tenen des de fa pocs anys models assentats de *tax compliance*, però no ha estat fins fa relativament poc temps que els països de tradició jurídica continental, com és el cas d'Espanya, han començat a fer les primeres passes pel que fa a la implantació de models de compliment cooperatiu de les obligacions tributàries. No obstant això, aquesta idea està trepitjant fort i sembla que ha vingut per quedar-se.

Però, què és el *tax compliance*? L'hem d'entendre com un **mecanisme de prevenció d'incompliment jurídicotributari**, pensat per a les organitzacions que volen treballar amb més seguretat jurídica, i seguint unes **pràctiques adequades i transparents**, pròpies d'un empresari diligent. No només busca detectar i minorar els riscos tributaris, sinó també establir sistemes de gestió i control del risc tributari que, més enllà del compliment de la normativa aplicable, s'adrecen a la **implantació de bones pràctiques** en les organitzacions i a fomentar **una cultura de compliment cooperatiu amb l'Administració Tributària**.

Per aquest motiu sorgeix la **norma UNE 19602**, sobre Sistemes de Gestió de Compliment Tributari, per donar resposta a aquesta nova relació creada entre l'Administració Tributària i les organitzacions, i que permet continuar avançant en la direcció del nou model. Aquest estàndard estableix un marc de referència complet que facilita el disseny o avaluació d'un **Sistema de Gestió de Compliment Tributari** enfocat a generar o millorar una adequada cultura de **compliance** dins de les organitzacions, i sensible a la prevenció, detecció, gestió i mitigació del risc tributari. D'aquesta manera, no només ajuda a implementar un sistema de gestió capaç d'identificar

Agraïments.

Els autors agraïm la tasca de suport documental de Carlota Jurjo Staff de Governance Risk & Compliance de Rusell Bedford.

i detectar riscos fiscals, sinó que a més a més facilita la transparència davant de l'Administració Tributària i un compliment ètic de l'organització pel que fa a les obligacions amb aquesta.

La norma UNE 19602 és una norma de requisits certificables, per la qual cosa conté un llistat de requisits i directrius que seran de compliment obligat per a les organitzacions que vulguin demostrar que l'organització ha adoptat, mantingut, implementat, supervisat i millorat de manera contínua un **Sistema de Gestió de Compliance Tributari**. Per la qual cosa, per a la implantació d'aquest Sistema de Gestió, caldrà:

- Establir un marc de prevenció tributària, que amb caràcter general es derivarà de la normativa que recull la Llei general tributària i del reglament sancionador, a més a més de la norma concreta que sigui aplicable a l'organització en funció del tribut.
- Nomenar un responsable de compliment tributari, que es regirà pels principis de cooperació activa i confidencialitat.
- Establir les àrees de l'empresa relacionades amb les administracions públiques tributàries. Aquesta relació pot ser directa (àrea de comptabilitat/finances/auditoria interna) o indirecta (àrea comercial).

D'aquesta manera, aconseguirem crear un marc de coordinació, actuació i deliberació entre directius, responsables, personal de Compliance i àrees afectades, així com informació real i periòdica de la situació tributària empresarial que permeti el compliment de les obligacions fiscals. A més a més, per poder estructurar l'àrea financera de l'empresa caldrà disposar de tres programes complementaris: un programa de prevenció fiscal, un programa de prevenció comptable i un programa de prevenció financer.

No obstant això, la norma UNE 19602 no és l'única norma de l'ordenament espanyol que fa referència implícita o explícita a aquesta nova relació cooperativa o al sistema de gestió que proposa el *Tax Compliance* sinó que, abans d'aquest estàndard, trobem diverses referències al llarg de la normativa espanyola, tant en l'àmbit constitucional com en lleis i codis estatals.

Cal destacar, en primer lloc, que després de la Llei 34/2015 que va reformar l'LGT, s'incorpora per primera vegada el **principi de compliment cooperatiu** en l'article 92.2 i es modifica l'article 179, la qual cosa dona lloc a l'exempció de responsabilitat per als qui hagin posat "**la diligència necessària en el compliment de les obligacions tributàries**". Així, l'existència i aplicació d'un sistema de compliment tributari passa a constituir un element de prova essencial en un expedient sancionador, per tal d'acreditar la diligència deguda. I aquest és un dels motius principals pels quals resulta tan rellevant implantar un sistema de gestió de compliment tributari.

D'altra banda, amb la publicació de la Llei 31/2014, de 3 de desembre, per la qual es modifica la Llei de societats de capital, s'imposa als consells d'administració de les societats cotitzades la determinació de la seva estratègia fiscal i el sistema de gestió i control de riscos, incloent-hi el control del risc tributari com una facultat indelegable, i no podent, en cap cas, al·legar la seva ignorància en aquesta matèria. Malgrat que, en principi, aquesta modificació normativa només afecta les societats cotitzades, marca un camí que han de seguir la resta de societats, elevat al consell d'administració una gran part de la responsabilitat que té l'organització sobre la gestió fiscal, i imposant més implicació d'aquest que en molts casos era inexistent fins aquest moment.

També cal fer un esment especial al Codi Penal i a la modificació que va patir el 2015, arran de la qual s'imposa la responsabilitat penal de les persones jurídiques per a

una sèrie de tipus delictius concrets, entre els quals hi ha els delictes contra la Hisenda Pública i contra la Seguretat Social. En aquesta reforma es va afegir, a l'article 31.2, la possibilitat que l'organització pugui quedar exempta de responsabilitat si compta amb un sistema eficaç de prevenció, detecció, vigilància i control de riscos penals, i es fa palesa una vegada més la importància dels models d'organització i gestió de riscos a dia d'avui.

A més de la normativa esmentada, i en la mateixa línia, l'AEAT ha creat vies específiques de comunicació en els Fòrums de Grans Empreses i de Professionals Tributaris, que han donat lloc a dos codis d'una gran rellevància: el Codi de Bones Pràctiques Tributàries i el Codi de Bones Pràctiques Tributàries de Professionals Tributaris -aquest últim inclou els esmentats "intermediaris fiscals" com un col·laborador essencial en el manteniment de l'equilibri entre drets i obligacions dels contribuents i d'administracions tributàries- per avançar en el desenvolupament del model de relació cooperativa. Ambdós codis inclouen recomanacions amb caràcter no exhaustiu i flexible, i són d'aplicació per a l'Administració

Tributària i per a totes les organitzacions que s'hi adhereixin. El Codi de Bones Pràctiques Tributàries, com el seu nom indica, fa un llistat de **bones pràctiques tributàries**, que s'entenen com el conjunt de principis, valors, normes i procediments que defineixen un adequat marc de gestió i de control tributaris, enfocats a generar relacions de confiança, transparència i seguretat jurídica, tant a nivell intern com pel que fa a les parts interessades i a la societat en el seu conjunt. No obstant això, presenta un contingut molt ampli, per la qual cosa, a més d'adherir-s'hi, cal que els obligats tributaris (en aquest cas, les organitzacions) el desenvolupin a partir d'un **Manual de Bones Pràctiques Tributàries**. Aquest Manual s'encarregarà de detallar les obligacions tributàries bàsiques més importants que ha de complir l'organització si no vol incórrer en riscos fiscals i determinarà les pautes de conducta que cal seguir, a més d'indicar els subjectes obligats que vetllaran pel seu compliment.

L'adopció o creació d'un sistema de gestió de Compliance tributari està completament alineat amb els marcs internacionals d'economia circular, bones

pràctiques, ODS i s'inscriuen com a referent pel que fa als estàndards acceptats del **GRI 207 Tax 2019** (<https://www.globalreporting.org/standards>) i dels principis de fiscalitat responsable del **Grup B-Team** (<https://bteam.org/who-we-are/leaders>), sense oblidar tota la legislació de la UE com la **Directiva (UE) 2016/1164** del Consell, de 12 de juliol de 2016, per la qual s'estableixen normes contra les pràctiques d'elusió fiscal que incideixen directament en el funcionament del mercat interior. També s'han fet passes endavant en aquest sentit, i dues de les iniciatives que la Unió Europea ha posat en marxa per fomentar la relació cooperativa en matèria tributària han estat l'elaboració del **Codi del Contribuent Europeu i de la Directiva (UE) 2018/822 del Consell, de 25 de maig de 2018**. Aquesta última, que es coneix com a **DAC 6**, és una directiva de cooperació administrativa que té per objectiu prevenir i lluitar de manera concertada a la UE contra el frau fiscal. Per fer-ho, introdueix normes de declaració obligatòria de mecanismes de planificació fiscal potencialment agressiva, i imposa als intermediaris fiscals o, al mateix contribuent, el deure de notificar a l'Administració Tributària determinats esquemes que presenten certs senyals distintius i que, per tant, es poden considerar potencialment com de **planificació tributària agressiva**.

En definitiva, cada vegada més es pot observar la necessitat de les organitzacions, tant de grans com de petites empreses, de disposar de sistemes de gestió i control aplicats en l'àmbit de prevenció, detecció, gestió i mitigació del risc tributari, i de sumar-se a aquest nou model cooperatiu que ha vingut per quedar-se. L'existència del risc és inherent a un sistema fiscal, i és fonamental per a les organitzacions disposar de sistemes de gestió eficaços que identifiquin i analitzin aquests riscos per poder minimitzar-los i millorar la gestió de l'organització, tant des del punt de vista fiscal com del comptable o econòmic. A més, és important recalcar que si aquest risc fiscal és molt significatiu i amb una alta probabilitat de materialització podria arribar a posar en perill la supervivència de l'organització, i podria donar lloc a responsabilitats administratives o penals, tant per a l'organització com per als òrgans d'administració.

I en aquest sentit, el **tax compliance i la norma UNE 19602 (Sistema de gestió de Compliance tributari)** tenen una enorme importància, no només pel fet que s'imposin uns requisits que han de seguir les organitzacions per evitar futures responsabilitats, sinó que és una manera de demostrar el compromís que té l'organització amb el compliment tributari, tant de cara a l'Administració Tributària com a la resta de parts interessades que tenen relació amb l'organització. La implantació d'un programa de compliment tributari o tax compliance comporta

una garantia per a l'Administració i per a la resta dels operadors del mercat. No implica en ella mateixa el compliment de la normativa tributària i l'eliminació dels riscos tributaris en el si de l'organització, però **denota la voluntat en el compliment de la norma i el foment d'una cultura de cooperació i transparència** amb l'Administració Tributària. Això es tradueix en el fet que, a l'hora d'examinar la culpabilitat de l'organització, l'Administració ho tindrà complicat per sancionar conductes que hagin dut a terme organitzacions en les quals s'hagi implantat un Sistema de Gestió de Compliment Tributari d'acord amb la norma UNE 19602. La voluntat de compliment pot servir de prova per demostrar que l'organització ha actuat amb la diligència que li era exigible, i pot ser exonerada de responsabilitat, o almenys que aquesta responsabilitat es vegi minorada. A més, el compliment tributari incrementa la confiança per part dels clients, proveïdors, treballadors i altres parts interessades, cosa que es tradueix en un augment de la reputació de l'organització que és vista com a transparent i confiable, i amb la qual es poden establir relacions de manera segura.

Per tant, no només podrem evitar els possibles perjudicis econòmics que es deriven de la corresponent infracció administrativa o d'haver comès un il·lícit penal econòmic, sinó que també permetrà establir unes normes i uns procediments que facin que les organitzacions desenvolupin polítiques fiscals menys agressives i generin confiança tant amb les administracions públiques com amb la resta d'agents del mercat, i es posicionaran les organitzacions que tinguin un programa de compliment tributari o tax compliance en un àmbit reputacional superior, tant en l'àmbit nacional com internacional.

l'auditoria)

Les auditories del 2020. Els riscos que trobarem

Albert Grèbol

Soci Director de Grèbol i Collet Auditors, S.L.P.

Aquest article pretén ser una reflexió pràctica per a petits i mitjans auditors, els quals en aquest exercici 2020 ens trobarem, i ja ens hi estem trobant, amb situacions certament problemàtiques en els nostres clients. Tot això com a conseqüència dels efectes que l'actual pandèmia està tenint sobre l'economia, i, per tant, sobre els nostres clients.

Des de la implantació de les NIA (ES), ja fa uns quants anys, tots som conscients que l'enfoc que hem de seguir per a dur a terme els nostres mandats se centren en els riscos que pot tenir el nostre client i l'impacte que poden tenir en els estats financers. En el fons, hem de dur a terme tot un seguit de procediments previs que ens han d'ajudar a detectar els riscos que, a més de tenir una probabilitat considerable que puguin acabar succeint, poden tenir un impacte directe significatiu en els comptes anuals objecte d'auditoria.

Així, englobant els dos paràgrafs anteriors, arribem a una conclusió molt clara, i és que en l'exercici actual, tenint en compte l'efecte de la pandèmia que comporta un elevat grau d'incertesa, els riscos que puguem identificar en els nostres clients, a més de poder tenir un efecte més significatiu sobre els estats financers, la probabilitat que puguin produir-se també pot ser més elevada. Tot això afectarà de manera directa en la nostra manera de treballar, i en alguns aspectes del procés d'auditoria.

ESTRATÈGIA DE TREBALL

En realitat, tot dependrà del sector on estigui el nostre client, i l'efecte que la nova realitat econòmica haurà tingut sobre aquest, tant de forma negativa (caiguda de vendes, de marges, acomiadaments...) com de forma positiva (augment de la facturació, creixement de marges, contractacions...).

En els dos casos es poden generar incidències en les empreses i en el seu control intern, ja que en el primer cas aquest pot quedar malmès per manca de personal, i en el segon cas l'empresa haurà de demostrar que sap créixer.

Entre d'altres, hi ha tot un seguit de temes en l'estratègia d'auditoria on haurèrem d'analitzar si, respecte de l'exercici anterior, s'han pogut veure afectats:

- Evidències exercicis anteriors. Si les condicions de l'empresa auditada han canviat (per exemple, menys personal, amb el conseqüent

repartiment de tasques) poden haver evidències obtingudes en anys anteriors que no ens siguin vàlides, i haguem de tornar a revisar alguns aspectes, sobretot els relatius al control intern de l'empresa, tant els de caràcter tecnològic com manual.

- Disponibilitat de dades i personal de la societat. En aquest sentit haurem de determinar la informació exacta que necessitem i els nostres interlocutors, ja que aquests últims potser ja no són a la companyia o treballen des de casa.
- Utilització d'organitzacions de serveis. En aquests casos, a més d'auditar els comptes anuals de l'empresa, haurem de veure els efectes que l'actual situació hagi pogut tenir en les empreses col·laboradores que presten serveis externs importants dins del si de l'empresa (logística, magatzem, assessorament...).
- Temes interns derivats de la gestió del mandat:
 - Aquest any se'ns poden estar encavalcant dos mandats (auditoria del 2019 i del 2020), fet que pot fer variar els calendaris de treball.
 - Possible reassignació de membres de l'equip de treball en les àrees d'auditoria més afectades per la COVID-19 (experiència necessària, estimació de les hores).
 - Necessitat de contractar experts externs per a obtenir més evidències.
 - Determinar el moment de realització de les reunions de l'equip.
 - En molts casos, s'hauran d'augmentar les revisions de la feina.
 - Poden variar també les dates previstes per a l'emissió de l'informe i d'altres comunicacions.
 - Necessitat de reorganitzar les reunions amb la direcció i amb els administradors per tal de comentar les principals modificacions que es preveuen en l'estratègia i el pla d'auditoria.

IMPORTÀNCIA RELATIVA

En aquest sentit, tots som coneixedors que la determinació de la importància relativa no ha de ser fruit de simples operacions matemàtiques. Si bé el seu càlcul es basa en magnituds econòmiques, és obvi que també depèn de certes valoracions que en puguem fer de factors subjectius.

Així, aspectes com l'estructura societària o la mateixa dimensió de la societat poden tenir un impacte directe amb la xifra d'importància relativa dels estats financers. De manera que en aquest exercici és fàcil que s'hagin produït desviacions significatives respecte a l'exercici anterior en les referències que s'utilitzen habitualment com a base de càlcul de la importància relativa en els estats financers.

Altres temes, com la qualitat del control intern, el grau de coneixement que tinguem de la societat, les expectatives sobre incorreccions que puguem esperar..., afectaran directament en la importància relativa d'execució del treball. I, finalment, aspectes com el nombre d'incorreccions detectades en exercicis anteriors, l'actitud de la societat per identificar i corregir incorreccions, i un altre cop la qualitat del control intern, ens ajudaran a delimitar el nivell d'incorreccions clarament insignificants.

De manera que en l'exercici actual, la més que possible manca de controls derivada d'acomiadaments, reduccions d'hores treballades, teletreball..., pot afectar en la determinació dels diferents components de la importància relativa de manera significativa.

PLANIFICACIÓ

En aquest cas, l'efecte dels canvis en les auditories del 2020 vindrà des d'una doble vessant, és a dir, la part del coneixement del negoci de l'empresa, així com l'avaluació del control intern.

En el cas del coneixement del negoci, els canvis poden venir de:

■ Factors sectorials

Activitats estacionals que poden haver implicat la pèrdua de la temporada, competidors que s'hagin vist obligats a abaixar preus...

■ Naturalesa de la mateixa entitat

Canvi en el mix de les fonts d'ingressos, activitats de R+D+i existents abans de la pandèmia que es poden haver vist paralitzades, augment de transaccions amb parts vinculades.

■ Activitats d'inversió

Adquisicions i/o desinversions dutes a terme o previstes que puguin afectar actius essencials per al negoci.

■ Activitats de finançament

Canvis en l'estructura del deute, possibilitat d'haver obtingut préstecs o no...

■ La Informació financera

Canvis en polítiques de reconeixement d'ingressos, canvis en les hipòtesis o els mateixos models de treball per a realitzar estimacions comptables, comptabilització de transaccions inusuals o complexes...

■ Situacions de pressió en el mateix negoci

Necessitat de desenvolupar nous productes o serveis que poden resultar fallits, mercats inadequats per al producte, expedir producte que pogués estar en mal estat...

És a dir, casos que, si tenen lloc en l'empresa auditada, de ben segur que ens faran modificar la valoració dels riscos d'auditoria.

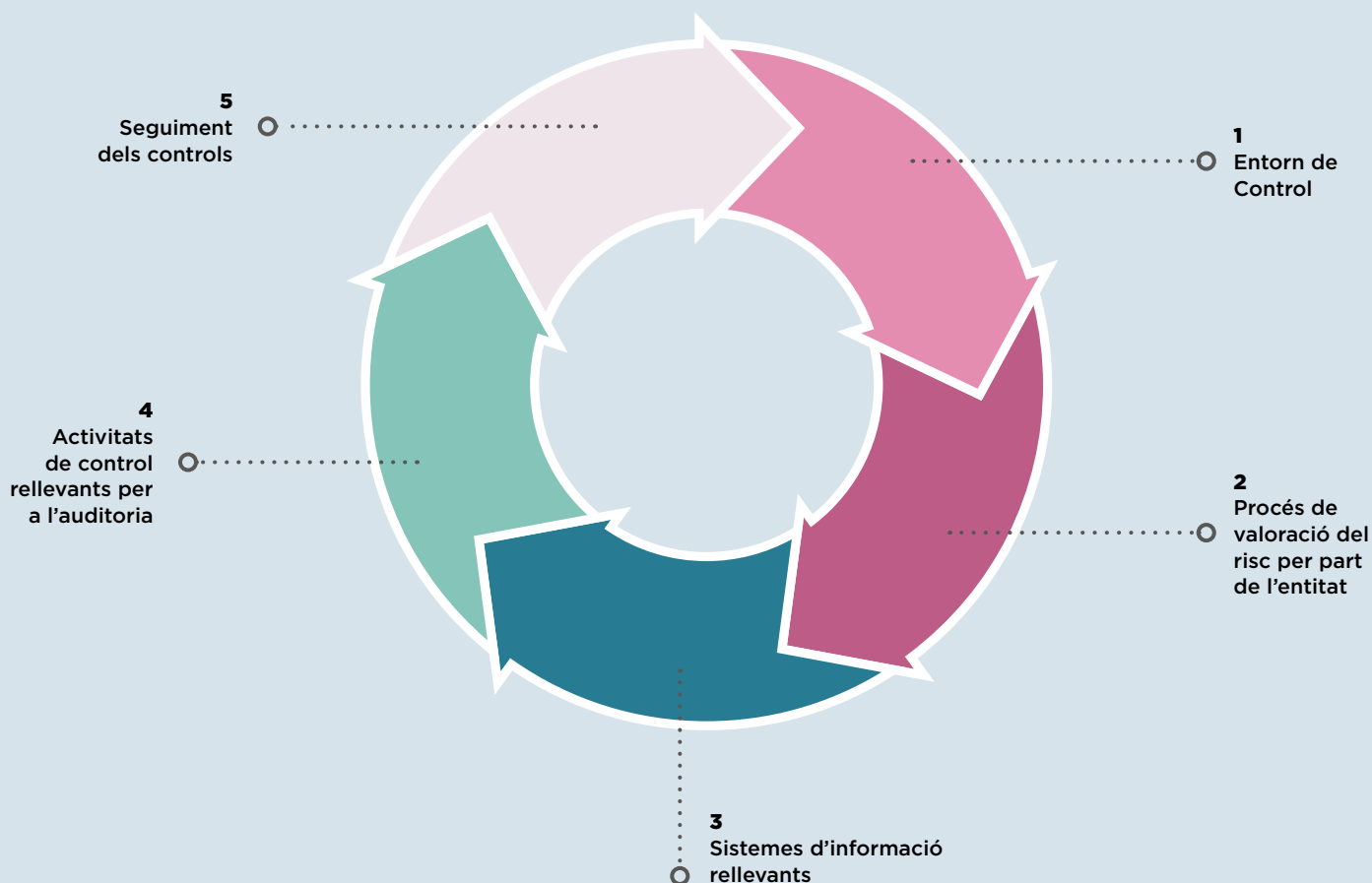
Quant a l'avaluació del control intern, i tenint en compte els cinc components (vegeu quadre següent), estarem davant de canvis potencials que poden afectar de forma significativa la nostra confiança en els controls, i de retruc en els estats financers subjectes a auditoria.

Així, i des d'una vessant pràctica, ens podem trobar amb el següent:

■ Entorn de control

La pressió existent pot haver fet canviar el marc de comportament que en anys anteriors tenia el govern corporatiu de la societat, com per exemple:

- El comportament ètic es pot veure compromès davant de certes situacions.
- Els responsables de govern hi poden tenir més intervenció en la presa de decisions del dia a dia.

- La competència de les persones es pot haver vist malmesa, ja que poden haver adquirit responsabilitats per damunt de les seves possibilitats (no de forma voluntària), reduccions de sous...
- Canvis en l'estructura organitzativa de l'empresa que poden haver implicat la desaparició de controls.

Essent conscients dels efectes negatius que això pot tenir en els altres components del Control Intern.

■ Procés de valoració del risc per part de l'empresa

En aquest cas, la situació actual serà un exemple molt clar de veure si l'empresa i els seus dirigents han sabut actuar correctament en un entorn on l'elevada incertesa pot haver complicat l'operativa de la societat. És a dir, si:

- L'empresa ha identificat correctament el risc que s'ha derivat de la pandèmia.
- N'ha estimat la significativitat sobre el seu negoci.
- N'ha valorat la probabilitat que ocorri.
- Ha pres les decisions correctes per a respondre a aquests riscos.

De manera que si l'empresa ha actuat diligentment, hem de ser conscients que la probabilitat que els comptes anuals continguin errors serà més baixa que en el cas que la pandèmia hagi agafat l'empresa desprevinguda i n'hagi sortit perjudicada.

■ Identificació dels sistemes d'informació rellevants per a la informació financera

Malgrat que aquests poden no haver canviat, haurem de conèixer si els processos administratius dels diferents circuits, tant manuals com informàtics, poden haver canviat com a conseqüència de situacions amb el personal, amb els sistemes informàtics... Això serà un aspecte molt important per a poder preveure possibles errors (intencionats o no) en el registre de les transaccions.

■ Activitats de control rellevants

En aquest cas, i relacionat directament amb l'apartat anterior, ens podem trobar que els procediments no hagin canviat, però que els controls que hi havia fins ara en les transaccions hagin desaparegut, o reduït, com a conseqüència d'incidències amb el personal, amb la contractació de serveis informàtics, amb la contractació de serveis externs...

Així, per exemple, ens podem trobar amb diverses situacions:

- Que ja no hi hagi verificacions de la qualitat del producte adquirit (problemes potencials d'obsolets).

- Que els límits de crèdit no estiguin actualitzats (possibles insolvents).
- Que no s'autoritzi els pagaments a proveïdors / creditors (possibles actius no realitzables)...
- Que el responsable extern d'informàtica només vingui un dia a la setmana (possibles errors no detectats en el sistema informàtic).

■ Seguiment dels controls

A més de tot allò que s'ha esmentat en apartats anteriors, ens podem trobar que els responsables de departaments (per exemple, la direcció financera) no tingui prou temps per verificar que els controls estiguin actuant correctament. Aquestes deficiències poden implicar la no detecció d'un error que s'hagi pogut produir en qualsevol estadi, derivades de la paralització d'actuacions mensuals en diferents camps:

- El seguiment de l'evolució de marges per producte, família, clients...
- Els càlculs del període mitjà de cobrament i/o de pagament.
- Càlculs de costos de personal (evolució del cost per empresa, departament...)
- Raonabilitat de la despesa de seguretat social sobre el cost de personal.
- Evolució dels pagament i/o cobraments efectuats...

Hem de ser conscients que l'avaluació del control intern es tracta d'una anàlisi que ja hem de fer cada any, però que enguany té més importància davant la situació que estan vivint les empreses.

RESPOSTES DE L'AUDITOR

Atesa la importància de l'escepticisme professional que ens inculquen les NIA (ES), aquest any 2020 haurem d'emfatitzar el fet de ser molt crítics en les nostres actuacions en relació amb:

- Les evidències d'auditoria que s'obtinguin.
- Les respostes que es rebin del personal de l'empresa en determinats temes.
- La informació que facilitin els responsables.
- No dubtar a realitzar totes les consultes internes i externes que siguin necessàries per reduir els riscos.

A més, la normativa ens ofereix un seguit de respostes globals que de ben segur en les auditories actuals haurem de tenir molt més present del que és habitual:

- Insistir en l'equip d'auditoria en la necessitat de mantenir l'escepticisme professional. Com ja hem de fer habitualment, no ens podem refiar de respostes superficials, de raonaments poc sòlids...
- Pot ser que haguem d'assignar auditors/es amb més experiència o amb qualificacions específiques, o haver de recórrer a experts.
- Proporcionar més supervisió en els mandats. Sens dubte, els responsables d'equip i els mateixos socis hauran d'estar més al cas dels temes que puguin anar sorgint que es derivin de la mateixa revisió.
- Possibilitat d'incorporar elements addicionals d'imprevisibilitat en la selecció dels procediments d'auditoria (recomptes sorprenents, quadres de cartera amb comptabilitat en períodes intermedis, recomptes d'existències atemporals...)
- Modificar de forma general la naturalesa, el moment de realització o l'extensió dels procediments d'auditoria. De vegades, els auditors duen a terme procediments totalment automatitzats i previsibles, que poden ser manipulats per la mateixa empresa. Malgrat que això no hauria de ser així, per a les auditories del 2020 i següents és un fet que s'haurà de tenir més en compte i considerar la necessitat de canviar la naturalesa d'algunes proves (com, per exemple, no haver d'agafar de forma sistemàtica els 10 últims i primers albarans per a la prova del tall, sinó extreure una mostra d'un llistat on apareguin tots els albarans que s'hagin emès), així com l'abast de les proves i el moment de dur-les a terme (per exemple, anticipar-ne algunes, o si la comptabilitat de mitjans d'any està inacabada, potenciar proves al tancament).

En general, com a auditors ens hem de replantejar cada any les proves d'auditoria que hagin de respondre als riscos que afecten les diferents afirmacions relacionades amb les àrees d'auditoria. I tenir clar que per tal de validar una afirmació relacionada amb un saldo, transacció o informació en la memòria, podem dur a terme proves de control, si considerem que hi podem confiar, o bé procediments substantius, tant en forma de proves analítiques substantives com proves substantives detallades. En anys com l'actual, ens haurem d'esforçar més a buscar la combinació de proves ben raonades, que ens permetin aconseguir aquestes evidències, consistents o suficients i adequades, que requereix la normativa, per tal que el nostre informe d'auditoria estigui correctament sustentat.

I sense oblidar-nos que tot el que hem parlat en aquest article ho hem de deixar molt ben documentat en la nostra carpeta d'auditoria.

ESTIMACIONS COMPTABLES

D'altra banda, i també lligat amb els riscos que podem trobar en l'exercici actual, els càlculs de les estimacions comptables per part de l'empresa poden tenir un efecte important en la determinació del resultat final, i actualment es poden produir canvis en les bases de càlcul que impliquin augments o disminucions sobtats dels seus valors.

De tots és sabut la diferent tipologia d'estimacions comptables que ens podem trobar. A mode d'exemple, deteriorament de saldos de clients, obsolescències de producte, mètodes d'amortitzacions (vida útil d'actius), deterioraments d'inversions financeres, recuperabilitat de crèdits fiscals...

Com a aspecte fonamental a l'hora de verificar les estimacions comptables (potencialment significatives), hem de tenir clar:

- Els requeriments del marc d'informació financera aplicable.
- La manera en què la direcció identifica les transaccions, fets i condicions que poden donar lloc a estimacions comptables.
- El desenllaç de les estimacions comptables corresponents al període anterior.

I haurem de conèixer:

- El mètode i el model que s'empren per calcular l'estimació comptable. Analitzar si són consistents amb els que s'han utilitzat en exercicis anteriors, tot i que, com indiquem a continuació, haurem d'avaluar si els canvis en la situació obliguen a l'empresa a canviar de mètodes.
- Les hipòtesis en què es basen les estimacions comptables. Verificar que no hagin sofert canvis sense una base econòmica consistent.
- Els controls rellevants. Analitzar si els han afectat possibles ERTOS, acomiadaments...
- Si la direcció ha utilitzat els serveis d'un expert.

- Saber si s'ha produït, o s'hauria d'haver produït, un canvi en els mètodes que s'han utilitzat respecte de l'exercici anterior per a la realització de les estimacions comptables i, si és així, els motius corresponents.

- Si la direcció ha valorat l'efecte de la incertesa en l'estimació i, en aquest cas, la manera en què ho ha fet.

I, per tal de validar-les, cal recordar que ho podem fer de diverses maneres:

- Duent a terme procediments posteriors que proporcionin evidència (per ex., un litigi amb resolució posterior venda posterior al tancament de mercaderies per sota del preu de cost...).

- Proves sobre la manera en què la direcció va realitzar l'estimació comptable i les dades utilitzades (revisió de la qualitat de les dades, hipòtesis utilitzades...) (per ex., insolvències - antiguitat, cobertura parcial d'assegurança...).

- Proves sobre l'eficàcia operativa dels controls relatius a la realització, per la direcció, de l'estimació comptable, juntament amb l'aplicació de procediments substantius adequats (per ex., obsolescència).

- Realització per part nostra d'una estimació puntual o establiment d'un rang.

I, finalment, no ens hem d'oblidar del risc que representarà que aquest tipus de partida pot patir un cert biaix en la seva determinació (hipòtesis optimistes, favorables...), així com que poden veure's afectades per canvis que hi poden haver en condicions tècniques, canvis normatius...

FRAU

I per acabar amb aquesta exposició del que ens podem trobar en les auditories d'aquest any, no ens podem oblidar de la idea del frau, el qual, com tots sabem, es fonamenta en la teoria del triangle de Donald Cressey, i on ens podem trobar amb situacions límit per part de l'empresa:

- Ens trobem en un exercici on la **motivació** per incórrer en frau pot sorgir de diversos indrets (un tresorer desencantat amb la gerència, personal de magatzem amb sous rebaixats, el mateix empresari que no pot deixar caure l'empresa...).

- L'**oportunitat** de cometre el frau pot augmentar (gent que no treballa a l'empresa, menys controls pel fet que una part del personal estigui teletreballant...).

- I, finalment, la **racionalització** (justificació) també és molt clara, ja que l'empresari ho farà suposadament pel bé de l'empresa, el tresorer perquè li han baixat el sou (i no es just) i la persona de magatzem perquè ara treballa més hores i no li paguen més.

De manera que haurem de tenir prou enginy per detectar aquestes possibles actuacions que poden tenir un efecte significatiu en els comptes anuals auditats. Entre d'altres, ens podem veure obligats a aplicar procediments d'anàlisi més exhaustius, com per exemple revisar els diaris comptables buscant apunts en dates no laborals, registrats per persones que potser ja no treballen a l'empresa o d'altres departaments, d'imports poc usuals, registrats de forma manual (és a dir, no generats pel mateix sistema), comptabilitzats prop del tancament...), entre d'altres.

CONCLUSIONS

Com indiquem en el títol d'aquest article, "Les auditories del 2020. Els riscos que trobarem", hem de ser conscients que per a les auditories del 2020 i següents haurem de parar molta atenció a tot un seguit d'aspectes interns i externs a l'empresa que poden tenir un efecte molt significatiu en la informació financera generada per aquesta, mantenint com sempre, un alt nivell d'exigència, començant per no abaixar la guardià en l'aplicació de l'escepticisme i el judici professional, en un entorn en molts casos més complex i en tots els casos amb un elevat grau d'incertesa.

I encara que tot això ens impliqui fer més hores de feina, i en condicions, pel que sembla, de teletreball, no hem de caure en la temptació de minimitzar tota la informació que puguem anar obtenint en el decurs del nostre treball. Tot un repte per al nostre col·lectiu, que estic convençut que estem preparats per assumir.

l'auditoria)

La revisió de la NIA-ES 720: una història interminable?

Departament tècnic

Els darrers anys i fruit de determinats canvis normatius —en especial el Reial decret llei 18/2017 que modificava el Codi de Comerç i la Llei de societats de capital per incorporar l'estat d'informació no financera (més conegut per les seves sigles EINF) en els informes de gestió de determinades entitats¹ i la reforma comptable operada pel Reial decret 602/2016, que, entre altres aspectes, permet a les empreses que formulin comptes anuals abreujats o en format DEPIME no incloure en la memòria la proposta d'aplicació de resultats ni la informació relativa al període mitjà de pagament a proveïdors, però alhora habilita el Ministeri de Justícia, i així ho va fer, a traslladar aquesta informació als formularis de dipòsit de comptes—, s'ha obert el ventall d'altra informació que acompanya els comptes anuals.

Això en l'àmbit d'auditoria ha comportat dificultats per delimitar si aquesta nova informació entrava, o no, en l'abast de la NIA-ES 720R Responsabilitat de l'auditor respecte a altra informació i, per tant, si era, o no, objecte de revisió per part de l'auditor i, en cas que en formés part, amb quin abast havia de ser revisat i quin tipus de paràgraf calia incloure en l'apartat d'altra informació en les opinions d'auditoria. Il·lustren aquestes dificultats les quatre circulars emeses per l'ICJCE des de mitjans d'abril del 2018 fins a febrer del 2019 per donar resposta a la diferent casuística que es podia plantejar.

Per donar resposta a aquests canvis, s'ha publicat recentment, mitjançant la Resolució de 27 d'octubre de 2020 de l'ICAC, la modificació de la NIA-ES 720R, que és d'aplicació obligatòria en els termes següents:

- Per als treballs d'auditoria de comptes anuals corresponents als exercicis que s'iniciïn a partir de l'1 de gener del 2020.
- Per als treballs d'auditoria d'estats financers o d'un sol estat financer corresponents a períodes inferiors a un any que s'hagin iniciat a partir de l'1 de juliol del 2020.
- En tot cas, per als treballs d'auditoria de comptes contractats o encarregats a partir de l'1 de gener de 2021, independentment dels exercicis econòmics als quals es refereixin els estats financers objecte del treball.

¹ El Reial decret llei 18/2017 va ser tramitat com a projecte de llei, com a resultat del qual es va aprovar la Llei 11/2018, que va ampliar l'abast de les entitats afectades per l'obligació d'incorporar l'EINF en el seu informe de gestió.

D'esquerra a dreta:

Ana Baro

Javier Romero

Rosa Puigvert

Departament Tècnic CCJCC

Per posar en context i entendre els canvis que s'han incorporat a la NIA-ES 720R, cal explicar, ni que sigui breument, el procés d'adaptació de les NIA (normes internacionals d'auditoria emeses per la IFAC) a Espanya i com s'estan revisant.

Com tots sabeu, el procés d'adaptació, que no d'adopció, de les NIA va tenir lloc amb la Resolució de l'ICAC de 15 d'octubre de 2013. En aquest procés per intentar mantenir al màxim l'estructura original de les NIA el que el regulador va fer bàsicament va ser:

- Eliminar i identificar com a eliminats —per evitar renumerar els paràgrafs— tots aquells paràgrafs que sota el marc normatiu espanyol no tenien cabuda (per exemple, el paràgraf d'entrada en vigor que a Espanya es fa via resolució o els paràgrafs relatius a auditories de sector públic que sota la Llei d'auditoria de comptes (LAC) no són d'aplicació a Espanya); i
- Aclarir via caixetins —i no tornant-los a redactar— els paràgrafs que calia versionar de les NIA perquè complissin amb l'ordenament jurídic espanyol.

Fruit d'aquesta adaptació, les normes espanyoles es van identificar com a NIA-ES.

Les NIA estan subjectes a revisió periòdica, sigui per respondre a noves demandes dels usuaris, sigui perquè fruit de l'ús de la norma s'estimi que cal redactar-la novament, sigui per concordança amb la revisió feta en altres NIA. Quan una NIA és revisada per l'IFAC, s'identifica amb la "R" de "revisada" (així, per exemple, la NIA 700 passa a ser la NIA 700R). Si l'ICAC decideix assumir aquestes revisions, segueix el mateix sistema d'identificació, en el nostre exemple passem de la NIA-ES 700 a la NIA-ES 700R. Això és el que va passar quan en la Resolució de 23 de desembre de 2016 l'ICAC va incorporar

la normativa referent a les qüestions clau o aspectes més rellevants de l'auditoria (NIA 701 per la IFAC i NIA-ES 701 per a nosaltres) que va comportar la revisió, entre d'altres, de pràcticament la totalitat de NIA-ES de la sèrie 700, incloent-hi la 720.

No obstant això, i a diferència del que era el procés habitual, el canvi que es va produir amb la Resolució de 27 d'octubre de 2020 de l'ICAC sobre la modificació de la NIA-ES 720R, no obeeix al fet que hi hagi hagut un canvi en l'àmbit internacional, és a dir, dut a terme per la IFAC, sinó que és exclusivament un canvi fet a Espanya, fruit bàsicament dels canvis normatius que indicàvem al començament d'aquest article i, per tant, implica únicament i exclusiva canvis en el redactat dels caixetins.

Creiem que serà més entenedor si expliquem els canvis de la NIA-ES 720R seguint l'ordre cronològic de modificacions que s'han produït.

1. ADAPTACIÓ DE LA NIA-ES 720 NIA 720 → NIA-ES 720

En l'adaptació de la NIA 720 per la Resolució de l'ICAC del 2013, pràcticament no hi van haver diferències entre la NIA i la NIA-ES. Per tant, en ambdues normes es va mantenir: l'objectiu de "respondre adequadament quan els documents que contenen els estats financers auditats i el corresponent informe d'auditoria inclouen una altra informació que pugui menyscar la credibilitat dels estats financers i de l'informe d'auditoria"; la definició de què calia entendre per "altra informació"; i els requeriments o procediments que s'havien de fer quan en una auditoria d'uns estats financers s'inclouia altra informació, procediments centrats a avaluar la concordança de la informació comptable inclosa en l'altra informació amb la dels estats financers.

2. REVISIÓ DE LA NIA-ES 720 NIA-ES 720 ➔ NIA-ES 720R

Seguint l'esquema d'adaptació i revisió que hem explicat anteriorment, aquesta revisió cal separar-la en dues etapes. D'una banda, la revisió de la NIA 720, és a dir, el pas de la NIA 720 a la NIA 720R i, després, l'adaptació d'aquesta NIA 720R a la NIA-ES 720R.

2.1 REVISIÓ DE LA NIA 720 NIA 720 ➔ NIA 720R

La revisió de la NIA, que com explicarem en el punt següent va servir de base per fer la revisió de la NIA-ES, es d'aplicació en l'àmbit internacional en les auditories d'estats financers corresponents a períodes finalitzats a partir del 15 de desembre de 2016.

Si comparem la NIA 720 amb la NIA 720R, es comprova que va ser una revisió de calat:

- Pel que fa a l'objectiu de la norma, s'indica que un cop l'auditor s'ha llegit i considerat l'altra informació, els objectius són:
 - a) "tenir en compte si hi ha una incongruència material entre l'altra informació i els estats financers;
 - b) tenir en compte si hi ha una incongruència material entre l'altra informació i el coneixement obtingut per l'auditor en l'auditoria;
 - c) respondre de manera adequada quan l'auditor detecta que sembla que hi ha aquestes incongruències materials o quan, d'una altra manera, tingui coneixement que sembla que l'altra informació conté una incorrecció material; i
 - d) informar de conformitat amb la NIA".
 Objectius molt més detallats que els que s'establien abans de la revisió, i que hem explicat en el punt 1 anterior.
- En l'apartat de definicions s'incorpora la definició de què cal entendre per informe anual i es modifica o matisa la resta.
- S'amplien els requeriments, es passa de 3 a 6 i amb més concreció en els procediments que cal fer.

2.1 ADAPTACIÓ DE LA NIA 720R NIA 720R ➔ NIA-ES 720R

A Espanya, com ja hem comentat anteriorment, amb la Resolució de l'ICAC de 23 de desembre de 2016, s'introdueix la NIA-ES 701 al conjunt de les normes tècniques i es revisen, entre d'altres, la pràctica totalitat de les NIA-ES de la sèrie 700, incloent-hi la NIA-ES 720, que passarà, per tant, a ser NIA-ES 720R.

Cal tenir en compte que a la data d'aquesta Resolució ja estava en vigor la Llei 22/2015 d'auditoria de comptes, que en l'article 5 en relació amb l'**informe de gestió** estableix que la revisió i consegüent obligació d'informar abasta no sols la concordança d'aquest informe amb els comptes anuals, com s'estava fent anteriorment, sinó també si aquest informe s'ha elaborat d'acord amb allò que exigeix la normativa d'aplicació, **obligant així a un pronunciament en l'informe d'auditoria sobre les incorreccions materials, no només en relació amb la concordança sinó també sobre el compliment dels requeriments de la normativa.** Aspectes que recull degudament la NIA-ES 720R via els corresponents caixetins.

Entrant en detall en l'adaptació feta, a la NIA 720R es defineix altra informació i informe anual en els termes següents:

- **Altra informació:** "Informació financera o no financera (diferent dels estats financers i de l'informe d'auditoria corresponent) que s'inclou en l'informe anual d'una entitat".
- **Informe anual:** "Document o conjunt de documents, preparat habitualment amb periodicitat anual per la direcció o pels responsables del govern de l'entitat, de conformitat amb disposicions legals, reglamentàries o amb el costum, el propòsit del qual és proporcionar als propietaris (o altres interessats similars) informació sobre les operacions de l'entitat i sobre els seus resultats i la seva situació financera com s'exposa en els estats financers. L'informe anual conté o acompanya els estats financers i l'informe d'auditoria corresponent, i habitualment inclou informació sobre el desenvolupament de les activitats de l'entitat, les seves perspectives de futur i els seus riscos i incerteses, una declaració de l'òrgan de govern de l'entitat i informes sobre qüestions de govern".

A la NIA-ES 720R, via caixetí a la introducció, s'assenyala que en relació amb l'abast i aplicació de la norma a Espanya cal considerar que aquesta norma només afecta l'"altra informació" **que es presenti acompanyant els comptes anuals objecte d'auditoria, sempre que aquesta informació consisteixi en estats o documents que siguin requerits per una disposició legal o reglamentària**". És a dir, la norma no és aplicable si són els costums del sector, etc., el que fan que l'altra informació acompanyi els comptes anuals objecte d'auditoria, si bé indica que la norma pot aplicar-se de forma voluntària "en aquelles situacions excepcionals en les quals hi hagi una altra informació formulada pels responsables de govern de l'entitat que acompanyi els comptes anuals d'indole

mercantil o economicofinancer”. En aquest supòsit “l’auditor ha d’aplicar la norma íntegrament i documentar en papers de treball les raons que justifiquen la seva aplicació, així com els procediments que s’apliquen”.

Una altra diferència rellevant entre la NIA 720R i la NIA-ES 720R és que en aquesta última no és aplicable tot allò que es disposi en la norma referent a quan l’altra informació s’obtingui per l’auditor amb posterioritat a la data d’emissió de l’informe d’auditoria. És a dir, sota NIA-ES, si a la data d’emissió de l’informe d’auditoria no s’ha obtingut l’altra informació, la responsabilitat de l’auditor acaba indicant en l’apartat d’altra informació de l’informe d’auditoria que no hi és.

3. REVISIÓ DE LA NIA-ES 720R NIA-ES 720R ➔ NIA-ES 720R (2020)

Arribem així a la revisió de la NIA-ES 720R, aquesta revisió feta exclusivament a Espanya, que per distingir-la de la resta de revisions hem identificat amb l’any al darrere (2020) i, que creiem que s’explica perquè, com hem indicat al començament d’aquest article, l’any 2017, amb el Reial decret llei 18/2017 s’incorpora per a determinades societats l’obligació d’incloure l’EINF en els informes de gestió, i s’hi introdueix també un nou apartat 2 en l’article 35 de la LAC2 per establir que en cas que es presenti l’EINF, l’auditor haurà de comprovar únicament que aquest està inclòs en l’informe de gestió o, si escau, que s’hi hagi incorporat la referència corresponent a l’informe separat i, si no s’incorpora, l’auditor n’indicarà l’absència en l’informe d’auditoria.

Addicionalment, també aquest Reial decret llei 18/2017 (i més tard la Llei 11/2018)¹ va establir que per a les auditories

de les entitats cotitzades caldrà que es comprovi si determinada informació de l’Informe anual de govern corporatiu (IAGC) està inclosa en l’informe de gestió.

D’altra banda, com també hem explicat al començament, la reforma comptable operada pel Reial decret 602/2016, que, entre altres aspectes, permet a les empreses que formulin comptes anuals abreujats o en format DEPIME no incloure en la memòria la proposta d’aplicació de resultats ni la informació relativa al període mitjà de pagament a proveïdors, però alhora habilita el Ministeri de Justícia, i així ho va fer, a traslladar aquesta informació als formularis de dipòsit de comptes, havia obert el debat sobre si calia considerar o no altra informació aquests formularis quan l’empresa opta per no incloure la informació en els comptes anuals. Debat tancat al març del 2018 amb la consulta número 7 del BOICAC 113, en la qual l’ICAC concloïa que en l’auditoria dels comptes anuals d’una entitat, en la qual s’hagi de presentar i publicar aquesta informació en documents separats als comptes, cal considerar-les altra informació perquè estan requerides per una disposició legal o reglamentària i, per tant, els és aplicable la NIA-ES 720R. Matisant, però, que cal diferenciar les actuacions de l’auditor, perquè la proposta d’aplicació de resultats s’ha de formular al mateix temps que els comptes anuals i, per tant, l’auditor disposa d’aquesta informació abans d’emetre l’informe d’auditoria, i ha de complir els requeriments de la NIA-ES 720R per a determinar si hi ha una incongruència material entre aquesta i la informació que s’hagi inclòs en els comptes anuals; però, per contra, en el cas de la informació corresponent al període mitjà de pagament, atès que no s’exigeix la seva aportació a l’auditor abans de l’emissió de l’informe d’auditoria, queda fora de l’abast de la NIA-ES 720R.

En aquest context es revisa la NIA-ES 720R, revisió a la qual hem posat l'etiqueta de (2020), indicant que l'abast i aplicació de la norma a Espanya afecta únicament a "altra informació" que **"es presenti acompanyant els comptes anuals objecte d'auditoria, sempre que aquesta informació consisteixi en estats o documents que siguin requerits per a una disposició legal o reglamentària i formulats pels responsables del govern de l'entitat"**. Com a novetat respecte a l'anterior revisió, veieu que afegeix aquest darrer requisit de formulació, que pot donar fruit a l'ampliació de l'altra informació per a noves disposicions legals o reglamentàries, i també que via caixetins explicita els tres abastos de revisió de l'altra informació, segons el detall següent:

Altra informació			Abast de la revisió
Informe de gestió	<ul style="list-style-type: none"> NIA-ES 720 R (2020) Art. 5.1.f) de la LAC 	Ampliat	L'auditor avalua: <ul style="list-style-type: none"> La concordança de l'altra informació segons el que disposa la NIA-ES 720R (2020). Si la informació inclosa compleix amb segons el que requereix l'article 262 de la Llei de societats de capital.
EINF IAGC	Art. 35.2 de la LAC ²	Reduït	L'auditor és limita a comprovar si aquesta informació està inclosa.
Altra informació requerida per una disposició legal o reglamentària i formulada pels responsables del govern*.	NIA-ES 720 R (2020)	General	L'auditor avalua la concordança de l'altra informació segons el que disposa la NIAES 720R (2020).

*La proposta d'aplicació de resultats o les memòries d'activitats de les associacions d'utilitat pública són exemples d'altra informació que queda sota l'àmbit d'aplicació de la NIA-ES 720R (2020).

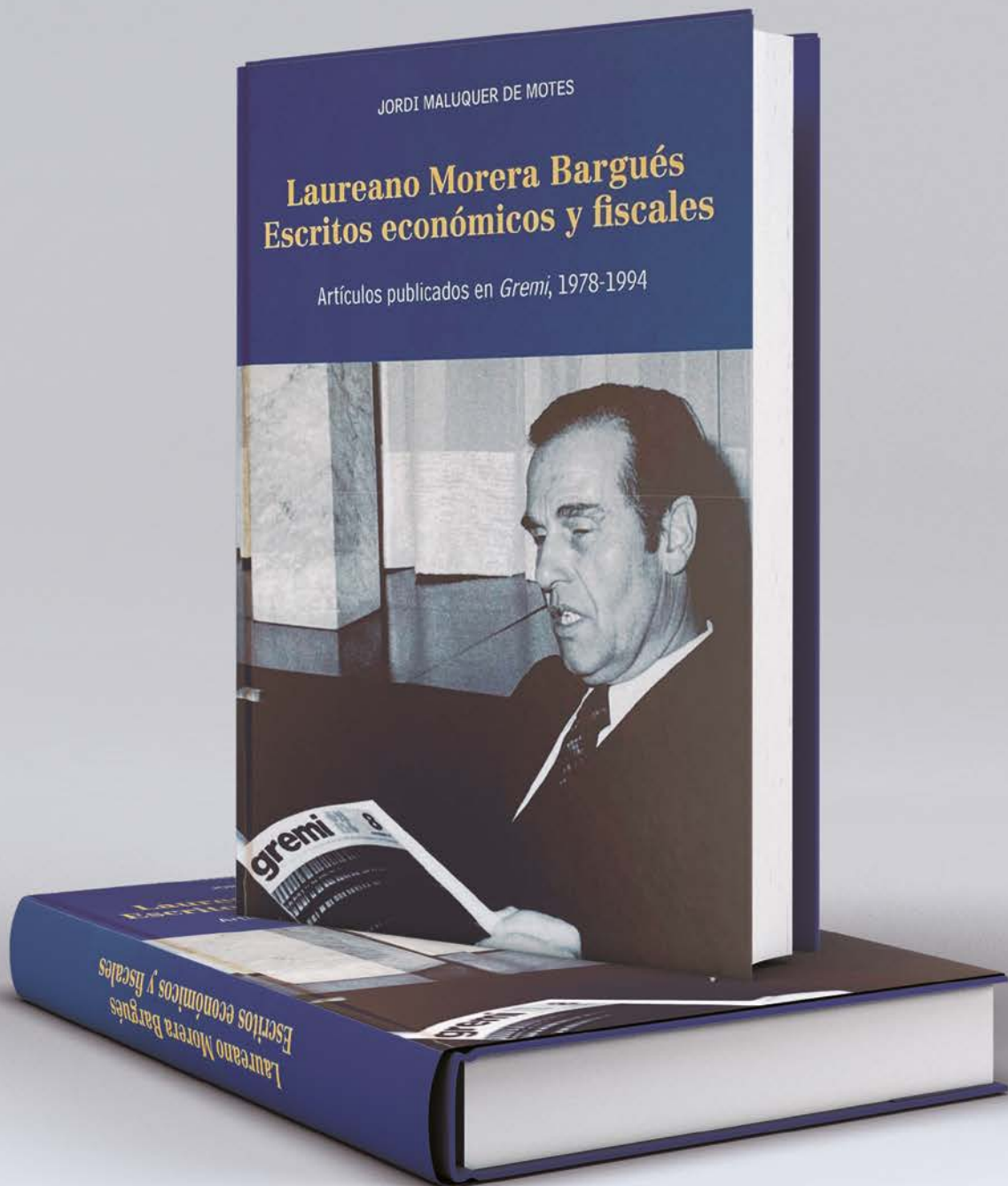
És manté, en el mateixos termes que en la NIA-ES 720R, la possibilitat d'aplicació voluntària de la norma en situacions excepcionals en les quals hi hagi una altra informació formulada pels responsables de govern de l'entitat que acompanyi els comptes anuals per necessitats d'índole mercantil o economicofinancer. També es manté la no aplicació de tot allò que disposi la norma referent a quan l'altra informació s'obtingui per l'auditor amb posterioritat a la data d'emissió de l'informe d'auditoria.

Per últim, es refan els exemples dels apartats d'altra informació dels informes d'auditoria incorporant els diferents abastos que hem descrit anteriorment i la diferent casuística.

Per concloure i responent al títol de l'article, caldrà veure si, com sembla, els reguladors segueixen aquesta tendència de demanar cada vegada més informació, diferent de la que s'inclou en els comptes anuals, la qual cosa comportarà contínues interpretacions sobre el que considerar sota l'abast de la NIA-ES 720R (2020); o si finalment arribarà un moment que s'integrarà la informació dels comptes anuals amb l'altra informació i haurem de fer una reflexió global de quin ha de ser l'informe d'auditoria que cal oferir als usuaris.

2 Tingui's en compte que el Projecte de Llei per la qual es modifica el text refós de la Llei de Societats de Capital, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, i altres normes financeres, pel que fa al foment de la implicació a llarg termini dels accionistes en les societats cotitzades, el tràmit parlamentari del qual no havia conclòs a data de tancament de l'edició d'aquest article, preveu la supressió de l'article 35.2 de la LAC, i en trasllada el contingut a l'article 5.1.f).

Publicació del llibre “Laureano Morera: Escritos Económicos y Fiscales”

En aquest llibre s'estudien i comenten els escrits de Laureano Morera Bargués, fundador de la firma Morera Asesores & Auditores, des de l'època de la transició espanyola, en la meitat de la dècada dels anys setanta del segle vint fins a l'any 1994, període en què Espanya passa del règim fiscal sui generis de la dictadura a un sistema fiscal modern i integrat en l'entorn internacional, consolidat a partir de l'entrada a la Unió Europea amb la implantació al nostre país de les seves directives.

L'autor del llibre, el professor Jordi Maluquer de Motes, és un dels historiadors més prestigiosos actualment a Catalunya, ja que ha publicat 23 llibres i una gran quantitat d'articles en revistes espanyoles i internacionals. Va ser vicerector de la Universitat Autònoma de Barcelona, i la seva tasca ha collit premis tan importants com el Premi Nacional d'Història d'Espanya, concedit pel Ministeri de Cultura, així com el premi Joan Sardà Dexeus, atorgat pel Col·legi d'Economistes de Catalunya al millor llibre d'economia de l'any, entre d'altres.

l'sector públic)

Què podem esperar de la funció interventora en el model de control intern local?

Ernest Ruiz García
Viceinterventor general
de la Diputació de Girona

EL MODEL DE CONTROL INTERN LOCAL

Encara que, a causa de l'inexistent desenvolupament normatiu d'aquesta matèria, el Reial decret 424/2017, de 28 d'abril, pel qual es regula el règim jurídic del control intern en les entitats del Sector Públic Local (RCLL), incorpora novetats importants en la modalitat de control financer, no podem oblidar que un dels objectius d'aquest reglament és, segons la seva exposició de motius, reforçar el paper de la funció interventora.

Tot i que podia haver-se aprofitat l'ocasió per revisar el model de control intern local, l'opció escollida ha estat cobrir el buit legal existent, regulant d'una manera sistemàtica la funció de control intern local i configurant un model consistent amb el qual s'estableix per al sector públic estatal, al qual a partir d'ara quedem assimilats.

Des del punt de vista tècnic, el control intern local s'estructura en dues modalitats, funció interventora i control financer. Així mateix, aquest comprèn el control permanent i l'auditoria pública, incloent en ambdues modalitats el control d'eficàcia.

La funció interventora té per objecte controlar els actes de l'entitat local i dels seus organismes autònoms, així com dels consorcis adscrits, qualsevol que en sigui la qualificació i abans que siguin aprovats, que donin lloc al reconeixement de drets, o a la realització de despeses, així com els ingressos i pagaments que se'n derivin, i la inversió o aplicació en general dels fons públics, amb la finalitat d'assegurar que la seva gestió s'ajusta a les disposicions aplicables en cada cas.

D'altra banda, el control financer té per objecte verificar el funcionament dels serveis del sector públic local en l'aspecte econòmic financer per comprovar el compliment de la normativa i directrius que els regeixen i, en general, que la seva gestió s'ajusta als principis de bona gestió financer, comprovant que la gestió dels recursos públics està orientada per l'eficàcia, l'eficiència, l'economia, la qualitat i la transparència, i pels principis d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financer en l'ús dels recursos públics locals.

El desenvolupament normatiu del control financer és rellevant atès que, a diferència del sistema de control que s'ha exercit fins a l'actualitat, que

es basa essencialment en la funció interventora, permet dissenyar un model integral amb diferents modalitats de control que es complementen i s'interrelacionen per assolir els objectius establerts.

És, per tant, un model global que s'exerceix pels òrgans interventors sobre la totalitat d'entitats que conformen el sector públic local, ja siguin de naturalesa administrativa o no, i que presenta certa flexibilitat, ja que, assegurant sempre uns llindars mínims, es pot ajustar en funció de la realitat i dimensió de l'entitat local.

L'objectiu final és assegurar un model eficaç de control intern i, per tant, amb capacitat per al compliment dels objectius establerts. Per assolir aquests objectius s'hauran d'habilitar els mitjans necessaris i suficients a l'òrgan interventor. Amb aquests efectes el model ha d'assegurar, amb mitjans propis o externs, el control efectiu d'almenys el 80% del pressupost general consolidat de l'exercici mitjançant l'aplicació de les modalitats de funció interventora i control financer. En el transcurs de tres exercicis consecutius i segons una anàlisi prèvia de riscos, haurà d'haver assolit el 100% d'aquest pressupost.

LA FUNCIÓ INTERVENTORA

El títol II de l'RCIL desenvolupa l'exercici de la funció interventora comprenent totes i cadascuna de les fases pressupostàries. La funció interventora s'exercirà en les modalitats d'intervenció formal i material. La intervenció formal consistirà en la verificació de l'acompliment dels requisits legals necessaris per a l'adopció de l'acord mitjançant l'examen de tots els documents que preceptivament s'hagin d'incorporar a l'expedient. En la intervenció material es comprovarà la real i efectiva aplicació dels fons públics.

La funció interventora és una modalitat de control tradicional, els elements essencials de la qual es van

configurar a començament del segle XX, dissenyada per una Administració pública que, ni per dimensió, ni pels serveis que presta, es pot comparar amb l'actual. Aquesta funció consisteix bàsicament en un control formal de legalitat, realitzat amb caràcter previ, sobre aquells actes administratius amb incidència en qualsevol de les fases del pressupost. Aquest control es realitza intervenint en la tramitació administrativa dels expedients confeccionats per les àrees gestores, acte a acte, per a la seva revisió, la qual cosa comporta una paralització de la gestió, que, per breu que sigui, comporta les crítiques d'aquestes.

Per aquesta raó, a mesura que l'activitat del sector públic ha anat creixent, la funció interventora ha anat perdent terreny, exceptuant aquesta, atès que no seria materialment possible, en determinats procediments amb un gran volum d'operacions, com els contractes menors o les despeses de material no inventariable. Igualment, una altra forma que preveu la normativa per reduir els efectes de la funció interventora, però en aquest cas és necessari l'acord de ple de l'entitat local, és que el control previ quedí limitat a la comprovació d'una sèrie de requisits bàsics establint el règim de fiscalització limitada prèvia en el cas de les despeses, així com la substitució de la fiscalització prèvia de drets i ingressos per a la seva anotació comptable.

Tanmateix, aquesta modalitat de control únicament s'aplica a les entitats de caràcter administratiu (entitats locals, organismes autònoms i consorcis), i queden exceptuades d'aquest control previ tota la resta d'entitats del sector públic local (entitats públiques empresarials, societats mercantils, fundacions, etc.)

Tant en un cas com en l'altre, aquestes excepcions no comporten una excepció de control, sinó que aquest ha de realitzar-se posteriorment en la modalitat de control financer, que, en el sector local, des de l'aprovació de l'RD 424/2017, ha experimentat un notable impuls. Aquest es configura amb un abast objectiu i subjectiu més extens que la modalitat de funció interventora, ja que no es centra únicament en el compliment de legalitat, sinó que, a més a més, engloba el control dels comptes anuals i l'anàlisi de la racionalitat dels actes i procediments, i abasta, així mateix, la totalitat de les entitats que pertanyen al sector públic local.

LA FISCALITZACIÓ LIMITADA PRÈVIA

En el context de l'RD 424/17, la implementació d'un règim de fiscalització limitada prèvia s'ha vist com una oportunitat per esmenar alguns dels problemes

que presenta el règim de fiscalització plena. Aquesta possibilitat ja estava regulada en l'article 219.2 de la vigent Llei reguladora de les hisendes locals, per tant, de fet no resulta un sistema tan innovador, com realment ho és l'establiment d'un conjunt d'extrems que, com a mínim, s'han de comprovar en tots els expedients, per assegurar l'objectivitat, la transparència i la igualtat de tracte en les actuacions de les diferents administracions públiques. Aquests extrems mínims seran els que es fixen per Acord del Consell de Ministres, en els supòsits que siguin aplicables a les entitats locals, segons preveu l'article 152.1 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, respecte a l'exercici de la funció interventora en règim de requisits bàsics.

Precisament, un dels problemes que presenta la fiscalització plena és la inexistència de criteris objectius i homogenis per a determinar-ne l'abast. És a dir, hi ha una certa subjectivitat en la revisió que s'ha de realitzar, amb la qual cosa serà l'òrgan interventor de cada entitat local el que establirà els criteris de control de cada acte, cosa que de vegades pot provocar l'aplicació de criteris diferents per a supòsits similars. En canvi, per a l'exercici de la fiscalització limitada prèvia tindrem els extrems que s'han de revisar perfectament delimitats, garantint així un marc d'actuació concret, conegut per l'entitat local i pràcticament homogeni per a tot el sector local.

La definició de criteris de la fiscalització limitada prèvia permet la normalització dels procediments de control, facilitant-ne el tractament informàtic i la formació del personal de control. Tot això, conjuntament amb menys interferència en la tramitació dels procediments administratius, ha permès més agilitat i la reducció dels terminis de fiscalització.

Amb l'exercici de la fiscalització i intervenció prèvia en règim ordinari, la responsabilitat sobre l'adequació de l'expedient a la legalitat es trasllada quasi completament a l'òrgan interventor, que té la necessitat d'assumir la conformitat d'un expedient del qual només coneix els aspectes formals. En canvi, el règim de fiscalització limitada prèvia comporta un cert ajustament dels diferents rols de control intern, i l'òrgan interventor assumeix la responsabilitat sobre els extrems que estan subjectes al seu control en aquesta fase del procediment, que seran els que es defineixen com a rellevants, i l'òrgan gestor la resta, ja siguin aspectes de legalitat, com, sobretot, els relacionats amb la bona gestió.

Globalment, s'ha de reconèixer que l'RCIL ha comportat un renovador impuls de l'exercici de control intern local, ja que ha incorporat novetats importants, i ha estat útil per

emmarcar el règim de fiscalització limitada prèvia en un enfocament integrat de control. Això ha permès agilitzar l'activitat de control previ, limitant-la a assegurar uns extrems prèviament determinats i homogenis per al sector local i garantint, ara sí, la possibilitat de realitzar actuacions de control a posteriori en la modalitat de control financer segons una anàlisi prèvia dels riscos.

Això ha permès centrar-nos en fase prèvia en la revisió d'aquells extrems d'adequació a la legalitat que siguin rellevants, aquells que el legislador o el ple així ho hagin considerat, i afrontar una revisió posterior més àmplia que permeti examinar el conjunt de l'activitat o procediment que s'ha de revisar, amb la finalitat última de millorar la gestió en l'aspecte econòmic, financer, patrimonial, pressupostari, comptable, organitzatiu i procedimental.

QUÈ PODEM ESPERAR, DONCS, DE LA FUNCIO INTERVENTORA?

La normalització i consolidació dels procediments de control que ha permès la fiscalització limitada prèvia serà determinant per al futur desenvolupament del control previ. A mesura que avanci el tractament informatitzat dels procediments i la digitalització de l'administració permetrà, en un alt grau, la possibilitat de verificar de forma automatitzada la majoria dels extrems que s'han de comprovar en fase prèvia, així s'evitarà la realització de tasques rutinàries i repetitives. Lògicament, això hauria d'acomodar-se amb els processos de transformació tecnològica de l'Administració pública i dins d'una estratègia global de reenginyeria de processos. Alliberats d'aquestes tasques fàcilment automatitzables podem orientar una part dels recursos a actuacions de més qualificació i valor afegit per a l'entitat local.

Ni ara ni més endavant podem esperar que la funció interventora solucioni alguns dels greus problemes de gestió dels recursos públics, perquè aquesta no ha estat mai la seva finalitat. En canvi, si que ho és, i generalment s'assoleix, assegurar el compliment (bàsic) de legalitat en la tramitació dels expedients que comporten un impacte pressupostari. Per tant, el fons de l'assumpte o la seva eficàcia i l'eficiència són aspectes que s'hauran d'analitzar des de l'òptica del control financer, sense interferir en la gestió del dia a dia i deixant que els gestors públics assumeixin la responsabilitat que els pertoca.

En qualsevol cas, els futurs reptes de modernització de l'Administració pública espanyola, ara lligada a la necessitat de fer front a la gestió dels fons europeus Next Generation, seran decisius també per al control intern. Aquesta mirada a Europa és interessant també per al control intern.

En el marc de la seva reforma administrativa i financeria realitzada l'any 2000, la Comissió Europea va instaurar un nou sistema de control intern inspirat en el model COSO (*Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission*), abandonant el sistema anterior que funcionava d'una forma molt similar al que tenim implementat en el nostre país. Entre les valoracions de l'anàlisi del sistema anterior realitzat pel Comitè d'experts independents, en destaco la següent: *"En el món de la gestió financeria internacional, el sistema de control financer ex davant de les institucions comunitàries es percep com una cosa d'alguna manera antediluviana. Correspon a una visió antiquada de doble control que confia poc en el sentit de la responsabilitat personal del gestor, se centra en els aspectes formals de les operacions i, en qualsevol cas, només pot funcionar de manera eficaç en un entorn en el que només passin a través d'aquest sistema un nombre relativament restringit de propostes financeres"*.

Segons l'informe COSO, el control intern és un procés dissenyat, implementat i mantingut pels responsables del govern de l'entitat, la direcció i altre personal, amb la finalitat de proporcionar una seguretat raonable sobre l'assoliment dels objectius de l'entitat relatius a la fiabilitat de la informació financeria, l'eficàcia i l'eficiència de les operacions i el compliment de disposicions legals i reglamentàries aplicables. Per la incapacitat del sistema de control previ existent fins aquell moment per prevenir els presumptes casos de frau i mala gestió que s'havien posat de manifest a finals dels anys noranta, la Comissió l'abandona i implementa un nou model focalitzat en l'auditoria interna.

El Servei d'Auditoria Interna de la Comissió col·labora amb els departaments i agències de la Comissió proporcionant assessorament, dictàmens i recomanacions independents sobre la qualitat i el funcionament dels sistemes de control intern, fomentant una cultura de gestió eficaç. Els seus treballs es desenvolupen utilitzant una metodologia basada en riscos, inclosos els detectats pels Gestors de la Comissió, seguint les normes professionals internacionals de l'Institut d'auditors interns.

En definitiva, un model que integra el control intern com a responsabilitat pròpia dels màxims responsables de govern de l'organització, que substitueix vigilància per responsabilitat. Un model de control intern modern que a priori presenta avantatges respecte el nostre sistema actual, encara que un eventual transit cap aquest s'hauria d'abordar amb certa cautela.

L'Informació no financera)

La importància de la informació no financera i la necessitat de comptar amb uns bons sistemes de control intern sobre aquesta informació

Patricia Reverter
Sòcia Canvi Climàtic i
Sostenibilitat a KPMG

Ara farà dos anys de l'entrada en vigor de la Llei 11/2018 d'informació no financera i diversitat, i des d'aleshores les organitzacions informants han anat avançant, primer en el reconeixement de la importància d'aquesta mena d'informació i de la necessitat de divulgar-la adequadament, i segon, en l'enteniment de la importància d'establir sistemes de control intern que garanteixin la fiabilitat i un control adequat sobre aquesta mena d'informació.

En aquest sentit, la mateixa CNMV, en la revisió del Codi de Bon Govern de les Societats Cotitzades, de juny de 2020, indica que la Comissió d'Auditoria ha de supervisar el procés d'elaboració i la integritat no només de la informació financera, sinó també de la informació no financera, així com la funció de supervisar els sistemes de control i gestió dels riscos financers i no financers.

Per dissenyar i implantar un Sistema de Control Intern de la Informació No Financera (SCIINF) cal considerar diversos factors (cultura de control, maduresa dels sistemes de control d'informació financera, nivell d'automatització de les dades i indicadors no financers, etc.), i sobretot entendre que és un procés que necessita temps i col·laboració de les diferents àrees implicades en la gestió de la informació.

En qualsevol dels casos, hi ha alguns factors crítics d'èxit per a la implementació d'un SCIINF efectiu que es poden aplicar a qualsevol empresa i que resulten de les lliçons apreses durant la posada en marxa d'aquests sistemes.

1.- ÚS D'UNA METODOLOGIA COMUNA A TOTS ELS MARCS DE CONTROL

Un primer factor crític d'èxit és fer servir una metodologia "comunament acceptada" i aplicable a tots els marcs de control. En aquest sentit, cal ser conscient que els últims anys s'han anat desplegant diferents models de control orientats, primer, a la informació financera i, després, a sistematitzar el control d'altres aspectes relacionats amb la gestió de riscos de penals, fiscals, laborals, etc.

El marc de control que més s'ha utilitzat com a marc comú per a tots els sistemes ha estat el que defineix COSO III, emès el 2013 pel Committee of

Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. Addicionalment, per al cas de la informació no financera, també pot ser útil el document específic sobre l'aplicació de la gestió de risc empresarial als riscos ambientals, socials i de govern corporatiu emès per COSO, en col·laboració amb el WBCSD (World Business Council for Sustainable Development).

La utilització d'aquests marcs de control, defineixen un entorn l'objectiu del qual és garantir que els elements de control intern actuen de manera coordinada i operen de manera conjunta per prevenir, detectar, compensar, mitigar o corregir errors, amb impacte material, en els resultats de les companyies. Hem de ser ben conscients que el control de la informació financera no només està orientat a protegir els resultats, de manera clara, els riscos ambientals, socials i de govern corporatiu poden impactar en l'estratègia i els resultats i, a més, de manera més inesperada, justament per l'absència de control i seguiment d'aquests.

2.- ENTENDRE QUE EL DISSENY I DESPLEGAMENT DE L'SCIINF HA DE TENIR UNA DIMENSIÓ ADEQUADA I LLIGADA ALS ASSUMPTES MATERIALS.

El segon factor clau es defineix per la importància d'establir un pla de treball adequat, que estableixi el nivell d'esforç i implicació de les diferents àrees amb responsabilitats en el desenvolupament del model SCIINF.

Per a això, és essencial definir clarament quines són les regles del joc: qui ha de reportar, què ha de reportar i quan, i qui l'ha de controlar. Cal definir aquestes regles i documentar-les en un manual, com a document clau sobre el sistema de control intern de la informació no financera. El manual ha d'establir la política i el model de control sobre aquesta informació.

L'objectiu en aquesta fase és homogeneïtzar i donar consistència a la informació, és a dir, a més d'establir les responsabilitats, s'haurà d'elaborar la matriu d'abast de l'SCIINF. La matriu ha de tenir en compte l'abast organitzacional, entenent les diferents unitats de negoci i els seus impactes, així com l'abast geogràfic i temporal. La matriu d'abast ha de partir de factors quantitius i qualitius orientats a controlar els diversos riscos no financers.

Per poder identificar quins riscos no financers tenen rellevància i han d'incloure's en el marc de control, és fonamental dur a terme una **anàlisi de materialitat**. Aquest exercici té com a objectiu identificar quins aspectes no financers són rellevants per a l'organització i els seus grups d'interès. L'anàlisi de materialitat requereix d'una identificació de processos, responsables i activitats (internes i externes) i de la involucració de les diferents àrees no financeres que poden causar impacte en els resultats, o en les expectatives dels grups d'interès, àrees com: gestió ambiental, recursos humans, *compliance*, seguretat i salut, acció social i filantropia, compres, qualitat, etc. Aquestes àrees seran responsables d'identificar aquests aspectes no financers que per la seva rellevància i impacte han de ser objecte de control dins del marc de control de l'SCIINF.

3.- EFICIÈNCIA EN L'ENTENIMENT D'UN LLENGUATGE COMÚ PER A UNA INFORMACIÓ NO FINANCERA DE QUALITAT

Un tercer factor és assegurar el compliment de la rendició de comptes d'informació no financera pel que fa a contingut, fiabilitat, temps i forma segons les necessitats internes i externes de report. Clarament, una cop s'ha definit l'abast i els assumptes, caldrà definir el model de control, seguiment i *reporting*, en tots els àmbits, és a dir: des de l'àmbit d'instal·lació fins a l'àmbit corporatiu.

Un dels problemes habituals en la confecció i supervisió de l'estat d'informació no financera és la captura, agregació i consolidació de la informació que, en molts casos, és un procés molt complex a causa dels nombrosos indicadors, sistemes dispersos, responsables en diferents geografies, etc. Per tal de minvar aquest risc, caldrà definir instruccions i un calendari de *reporting* que contingui fites adreçades als diferents responsables identificats per àrees i/o país.

Actualment, les companyies disposen de diferents formats orientats a remetre informació per a la seva consolidació, però en cap cas són formats orientats a l'anàlisi de l'acompliment, o al seguiment d'objectius clau a tots els nivells. Hi ha molt poques companyies que puguin afirmar que amb les seves eines actuals estan duent a terme un control intern sobre aquests aspectes i amb un nivell de desglossament efectiu. Atès que la informació que s'engloba dins del paraigua que ha d'abastar l'SCIINF és àmplia i d'índole molt diversa (des de consums d'aigua i energia fins a hores de formació o mecanismes per afavorir els entorns locals en què s'instal·len les companyies, així com remuneracions mitjanes i bretxa salarial, per exemple), hem d'assegurar que hi ha una consistència en els termes i unitats que es reporten per poder dur a terme les consolidacions de manera coherent.

En aquest sentit, disposar d'una eina que permeti consolidar i obtenir informes automàtics, arxivar suports i alertar de possibles errors ajuda, però no és tan fonamental com la disciplina de les persones que han de reportar.

Els responsables del control, seguiment i *reporting* a tots els àmbits han de formar-se adequadament. Els responsables han de ser conscients de la rellevància del seu rol i de la importància de la informació que gestionen perquè arribi a tenir la qualitat que té la informació financera.

4.- DOCUMENTACIÓ DE L'SCIINF: “ALLÒ QUE NO ESTÀ DOCUMENTAT, NO EXISTEIX”

Finalment, per assegurar l'efectiva implantació de manera coherent, cal, com ja s'ha indicat, documentar els processos des de l'origen fins al final, i comptar amb les matrius de riscos i controls segons els assumptes, els indicadors que hi estiguin associats i els responsables i els sistemes d'informació dels quals s'extreuen les dades. Això implica activitats que s'han de dur a terme en tots els àmbits de l'organització, tant en l'àmbit d'instal·lació, com de regió geogràfica, unitat de negoci i en l'àmbit corporatiu.

És essencial aprofitar les estructures i models ja establerts per al control de la informació financera, o per al control del *compliance* penal, com a base per al desenvolupament de la documentació de l'SCIINF i amb la finalitat d'abordar el control intern sota un mateix marc de control ja entès i compartit per les diferents àrees responsables en tots els àmbits.

En resum, després de gairebé dos anys de l'entrada en vigor de la Llei 11/2018 i en l'actual moment de revisió de la Directiva de Non Financial Reporting, hem d'anticipar que caldrà reflexionar sobre el nivell de maduresa del control intern de la informació no financera, per tal d'avaluar la utilitat que té per complir amb la llei i, a més, l'efectiva aportació de valor pel que fa al control dels riscos no financers i a la fiabilitat de la informació que s'ofereix al mercat.

l'tecnologia)

Qui ha impulsat la digitalització a les nostres empreses?

Suana Calvo
DPO, CISO & IT
Governance Senior
Manager a Volkswagen
Group España
Distribución

Estic segura que la majoria dels lectors d'aquest article hauran vist ja la típica pregunta del dibuix sobre...

Qui ha liderat la digitalització a la teva empresa?

- a) El CEO
- b) El CTO
- c) La COVID

Qui ha impulsat la digitalització a les nostres empreses? Podem coincidir a dir que la COVID-19 ha estat un catalitzador en el procés de digitalització de moltes empreses.

Si bé moltes ja estaven treballant en un procés de digitalització, la COVID ha donat l'empenta final en alguns casos. La digitalització i les noves formes de treballar a què ens hem vist abocats els darrers mesos ha vingut per quedar-se. Per tant, hem de treballar per adaptar-nos i fer de les noves tecnologies els nostres aliats. El fet de treballar fora de l'oficina, fora de l'oficina dels nostres clients i poder treballar des de casa quant a connectivitat i accessos és un "MUST".

Però hi ha altres motivacions i aspectes que obliguen sens dubte a la digitalització de les companyies. No és un extra o un factor addicional, sinó un aspecte que ha de venir de sèrie en els nostres plans de ruta. La digitalització l'hem d'integrar dins del nostre ADN.

Som a l'era de la revolució digital i, entre d'altres, les dades creixen a ritmes exponencials i vertiginosos, fa dos anys es deia que "el 90% de les dades disponibles llavors s'havien generat els dos anys anteriors". El 5G, l'IOT, Big Data and analytics, d'intel·ligència artificial, les xarxes socials..., són conceptes molt presents en les empreses i són les tecnologies que estan transformant la indústria, tota la indústria en general i no algun sector en particular.

Internet of Things (IoT) and connected devices

Big data analytics and cloud

Artificial intelligence

Social media and platforms

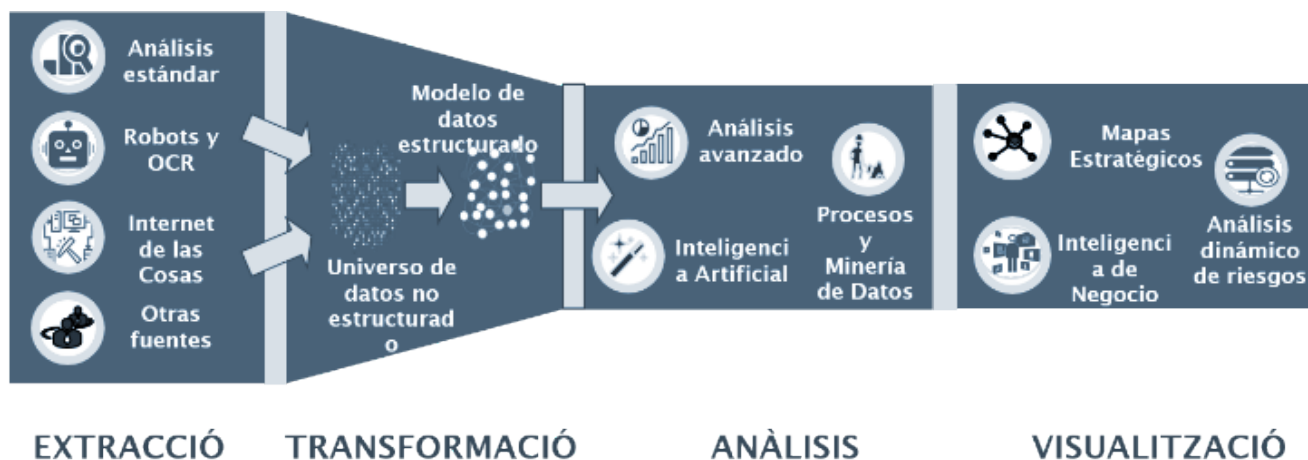
Custom manufacturing and 3D printing

Robots and drones

Autonomous vehicles

Les empreses audidores han d'adaptar-se a aquestes tecnologies no només per incorporar-les al seu dia a dia, sinó també perquè els seus clients les estan integrant. Molta de la informació i els processos que són sota el paraigües de les auditories estarà suportada per alguna d'aquestes tecnologies, i els volums de dades que generen són ingents. El repte per a les empreses audidores és poder tractar aquests volums de dades, des de la seva adquisició, l'anàlisi i la seva presentació o visualització. La tecnologia té un paper fonamental en la realització de totes aquestes tasques i com a facilitador de la transformació digital.

El procés de la digitalització en el sector de l'auditoria.

Les organitzacions són conscients de la transformació digital en què estem immersos, i evolucionen ràpidament cap a un futur digital, o més ben dit un present digitalitzat, en el que la tecnologia és el detonant de grans canvis que creen nous models de negoci pertorbadors i múltiples noves oportunitats.

Aquest nou escenari comporta nous reptes com:

- Canvis ràpids i disruptius en els models de negoci i en la cadena de valor.
- Dissolució dels límits de l'organització.
- Nous riscos de seguretat, privacitat i gestió de tercers.
- Expansió de volums de dades i transaccions per gestionar i analitzar.
- Canvis en els perfils dels nostres col·laboradors i dificultats en l'adopció de la tècnica.

L'anàlisi de dades permet que l'auditoria supervisi de

manera eficaç les operacions i els riscos, els "robots" ajuden a extreure dades de múltiples sistemes per permetre els procediments d'anàlisi, els equips d'auditoria realitzen la validació, l'anàlisi de la causa arrel i la presentació d'informes als interlocutors clau. El Pla d'auditoria es flexibilitza en respondre als riscos i necessitats identificades de forma continua.

Al taller d'acceleració de la transformació digital que s'imparteix a l'Escola d'Auditoria del Col·legi de Censors, posem el focus en les motivacions que hem de tenir en compte a l'hora de dur a terme una bona transformació digital. Identifiquem els principals aspectes per poder implementar un adequat full de ruta com:

- la diversitat de tecnologies i productes existents.
- la necessitat de fer aquesta transformació.
- l'equilibri entre esforç i temps.
- i la tan necessària gestió del canvi.

Durant la sessió, dividim la digitalització en dos àmbits de treball. D'una banda parlem dels processos transversals o de suport, també anomenats de gestió interna, i d'altra banda, els processos pròpiament de la gestió d'auditoria, el core del negoci. Fem un exercici de reflexió i observació sobre les eines que hi ha al mercat i que poden donar resposta a la digitalització de les activitats de cadascun dels processos analitzats per poder fer-los més eficients. Entenem les activitats dins dels dos grans àmbits com les següents:

PROCESSOS TRANSVERSALS (Gestió interna)	PROCESSOS D'AUDITORIA
<ul style="list-style-type: none"> • Planificació de recursos • Gestió documental • Gestió col·laborativa (videoconferències, correu, etc.) • Gestió de clients 	<ul style="list-style-type: none"> • Gestió documental • Gestió d'auditoria • Reconeixement Òptic de caràcters (OCR) • Analytics • Reporting • Mostreig • Tractament de circularitzacions • Anàlisi de xarxes socials • Eines d'automatització (robòtics) • Control d'inventari

Durant l'última sessió impartida em va sorprendre positivament la resposta a la pregunta de si ràpidament van poder continuar treballant fora de les oficines. La resposta va ser quasi unànime "sí", de manera que l'aspecte de treballar remotament està més que superat. Si bé és cert que moltes de les tecnologies de l'àmbit de la col·laboració s'han implantat molt ràpidament i potser hi ha funcionalitats que encara no s'exploten al 100%. En alguns casos utilitzem diverses tecnologies per a la mateixa finalitat, la qual cosa pot comportar de vegades algun sobrecost, per temes de llicències o per pèrdua d'eficiència.

Altres àmbits on vam aprofundir són l'ús de tecnologies de gestió documental, per poder emmagatzemar, com dèiem abans, aquests volums de dades d'una forma més ordenada i accessible. Les eines de *reporting* també van ser un dels punts identificats com a eines amb potencial i encara amb recorregut d'implementació a les empreses d'auditoria.

Sens dubte, un dels gran àmbits objecte de debat va ser les tecnologies al cloud.

Com ens pot ajudar el núvol?

Les aplicacions al núvol, per exemple, permeten a les organitzacions un accés ràpid a les solucions de programari que necessiten noves funcionalitats i actualitzacions. No requereix d'una forta inversió inicial en infraestructura, i permet anar pagant a mesura que s'utilitza i deixar de pagar si ja no se'n fa ús. A més, són

solucions fàcilment "escalables", és a dir, que permeten de forma àgil créixer en recursos i ser ràpid per poder transformar-se i adaptar-se a les necessitats.

És cert que, en alguns casos, pot generar desconfiança o desconcert el fer de treballar amb el *cloud* perquè no acabem de veure on aniran les nostres dades o si complirà amb les normatives actuals com el GDPR, entre d'altres. Sens dubte, és un dels aspectes que hem de tenir en compte a l'hora de treballar amb solucions de *cloud*, i que els proveïdors que proporcionen aquest tipus de solucions tenen en compte. Certificats ISO 27001, possibilitat d'emmagatzemar les dades en territori europeu i altres funcionalitats i controls per donar tranquil·litat als seus clients.

Les solucions al *cloud* són sens dubte una palanca de digitalització indiscutible.

I per on seguim la nostra transformació digital?

La resposta és tan senzilla com complicada, ja que requereix una mica de temps. Hem de començar fent un exercici crític analitzant les eines de què disposem i que donen suport als nostres processos (tant transversals com propis d'auditoria). Hem d'analitzar i reconèixer que encara que l'Excel ens va molt bé per fer moltes coses, no pot ser que sigui l'eina per a tot! L'Excel és una eina molt potent per a moltes coses, però hi ha d'altres que poden donar més eficiència, escalabilitat, etc.

Soc de l'opinió que no hem de digitalitzar per digitalitzar, o bé entendre que la digitalització és un procés en el qual ens posem lpads per a tot i ja estem digitalitzats. Per assegurar l'èxit d'una transformació digital hem d'invertir temps a gestionar adequadament el canvi i assegurar que la nova tecnologia implementada serà útil i utilitzada pels usuaris.

Conclusions i properes passes

Les firmes d'auditoria, totes sense excepció, han d'evolucionar en resposta a la transformació digital que sofreixen les empreses. L'ús d'eines per poder analitzar, tractar i presentar grans volums de dades pot ser un valor diferencial de les firmes d'auditoria per permetre oferir auditories de màxima qualitat. Aquest repte només serà possible a través d'una inversió decidida i valenta que ha d'estar a l'alçada dels grans reptes que tenim en el marc d'una nova era digital.

l'tecnologia)

Què entenem per Intel·ligència de Negoci o *Business Intelligence*?

David Uyarra

Responsable de BI
en Ensys Consultores
Informàtics

Quan pensem en la planificació estratègica de les eines de sistemes (IT) que fem servir a la nostra organització, la intel·ligència de negoci és un factor clau. Aquestes eines ajuden a l'usuari a respondre preguntes sobre el negoci mitjançant l'emmagatzematge, tractament, anàlisi i visualització de les dades de l'organització.

Per definir què és la intel·ligència de negoci, el més senzill és definir-la com la tècnica que ens ajudarà a respondre les preguntes que fem a les dades, preguntes com ara:

Quants bolígrafs de color blau hem venut des de començament d'any fins ara a clients d'Itàlia? I pel que fa al mateix període de l'any anterior? Ho podem veure en un gràfic?

Avui en dia, totes les empreses compten amb sistemes més o menys complexos per poder registrar les dades del seu negoci; facturació, comptabilitat, compres, clients potencials, etc. Poden ser simples programes de comptabilitat o facturació, o poden ser robustos ERPs (Enterprise Resource Planning) que inclouen tots els processos de l'organització en un únic sistema d'informació. Pot ser que estiguin allotjats al mateix edifici que les seves oficines, o pot ser que estiguin allotjats al núvol o en entorns híbrids. Però la majoria de les transaccions, operacions i processos, queden registrats en un entorn informatitzat.

Fins fa poc, implantar un sistema de BI o intel·ligència de negoci era un projecte molt car, que només estava a l'abast d'empreses d'una certa dimensió. A més, calia disposar de la col·laboració dels departaments de TI (Tecnologia de la Informació) i de consultors externs per poder-lo implantar amb èxit. Però des de fa uns anys, Microsoft s'ha llançat en una sèrie de noves estratègies per tal de garantir la seva presència dins del sector empresarial, i ha pres la decisió d'incorporar funcionalitats de BI a una de les eines més omnipresents i que més es fan servir a les oficines d'arreu del món: EXCEL.

Malgrat ser aporrinada pels responsables de TI en la gran majoria de les organitzacions, en part perquè cada usuari és capaç de fabricar, mitjançant el full Excel, *diferents versions de la veritat*, Excel sempre ha estat l'eina favorita de milions d'usuaris de negoci que, tot i no tenir coneixements de TI, podien analitzar les seves dades.

Aquests usuaris incondicionals d'Excel, ara tenen una eina millorada que incorpora funcionalitats que permeten l'extracció de dades de diversos orígens de dades (*text, web, bases de dades, json, pdf, servidors al núvol, etc.*) que transformen i netegen les dades i, també d'una altra eina que permet treballar amb models de dades dimensionals que relacionen diverses taules de dades

entre si, i que poden superar àmpliament el milió de fileres.

Podem trobar aquestes eines en algunes versions d'Excel 2013 i 2016 i, especialment, en la versió 2019 i Microsoft 365. Parlem d'*Obtenir i transformar* (Power Query) i *Power Pivot* respectivament.

OBTENIR I TRANSFORMAR (POWER QUERY)

Combinar

Seleccione una tabla y las columnas coincidentes para crear una tabla combinada.

facturas

CLIENTE	REFERENCIA	CATEGORIA	ARTICULO	FECHA	ALBARAN
43070124	RSA.015.BI	VARIOS	-ABANA AJU-T. PP, BLANC- 80 x 210, 20G	28/12/15 0:00:00	51094
43070124	RSA.022.BI	VARIOS	-ABANA AJU-T. PP, BLANC- 95 X 220, 20G	28/12/15 0:00:00	51094
43070125	RIB.002B46-50	VARIOS	-ABANA AJU-T. -XTRA PP, BLANC- 80/50X205,40G	13/12/15 0:00:00	51198
43080012	RSA.003.BI	VARIOS	-ABANA D- PP + P- PLA-TIFICADA C-L-R BLANC-	02/02/15 0:00:00	50063

clientes

CLIENTE	NOMBRE CLIENTE	LOCALIDAD
43070004	EG-NCINOX	CÓRDOBA
43070011	--RT-QUI-Com-rcio -quipEm.Indu-triEi-, LdE.	VALENCIA
43070014	ERFEI	MADRID
43070016	M&M INDU-TRI-V-RTR-TUNG-N THOME- M-RRT	VIGO
43070017	J.CR--PO'- LDE.	MADRID

Tipo de combinación

Externa izquierda (todas de la primera, coincidencias...)

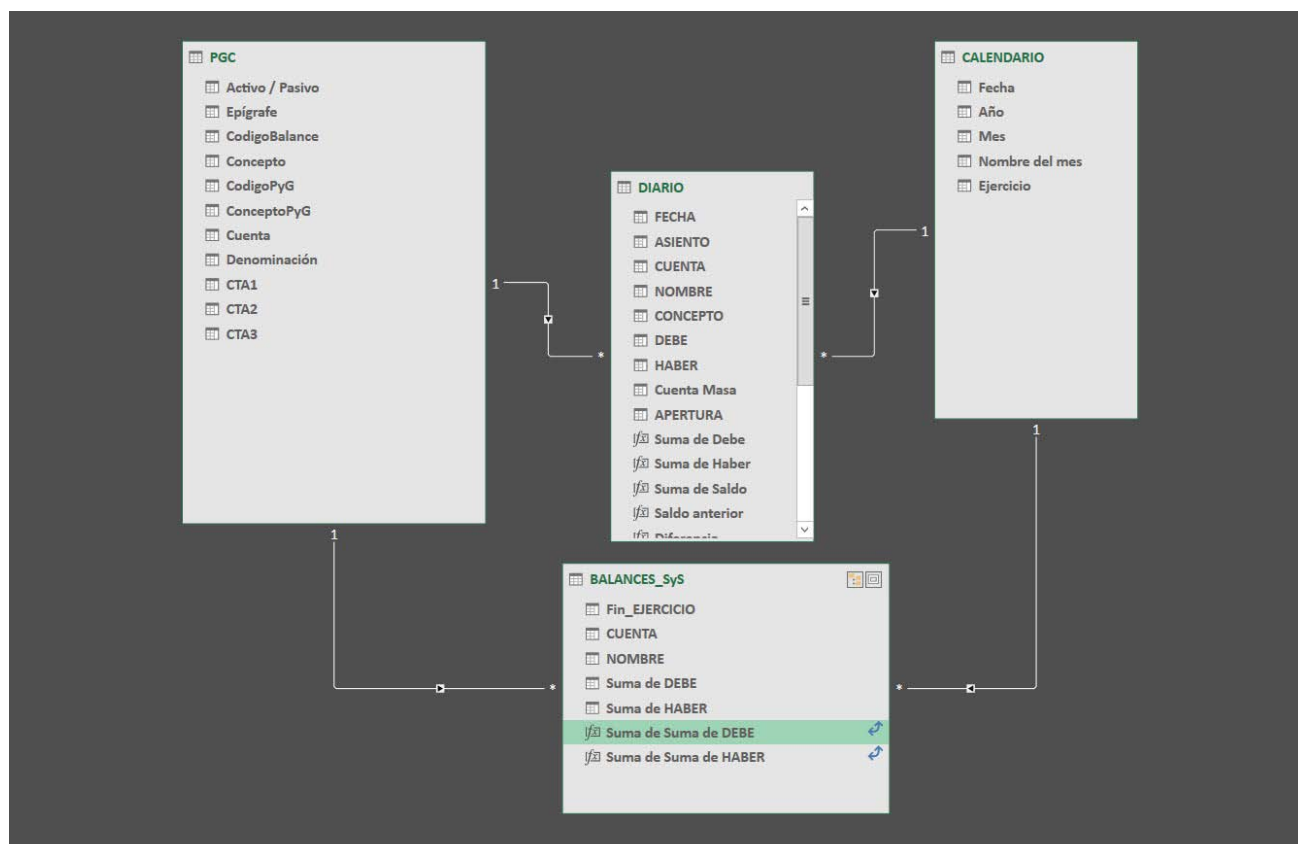
Use las coincidencias aproximadas para comparar la combinación.

► Opciones de coincidencia aproximada

Aceptar Cancelar

Il·lustració 1: La funció de Combinar Consultes de Power Query fa redundant la funció BUSCARV O BUSCARX

POWER PIVOT

Il·lustració 2: Fer una taula dinàmica sobre més d'una taula obre un gran ventall de possibilitats

La importació de dades a Excel ha estat sempre una necessitat constant per a l'usuari. Actualment, és poc freqüent que un programa de gestió no tingui un botó dedicat a l'exportació d'informes a Excel. No obstant això, l'analista pot dedicar molt temps a preparar les dades de l'informe i, a més, és probable que hagi de fer aquest procés cada cop que hagi d'actualitzar aquestes dades de l'informe. Molts professionals s'han decantat per l'ús de la programació en VBA (Visual Basic per a Aplicacions) per tal d'automatitzar aquest procés, i aquesta és una bona solució. No obstant això, ara hi ha l'alternativa d'utilitzar l'eina Power Query per automatitzar tot el procés de neteja i depuració de dades, que queda gravat com si fos una macro, però és molt més fàcil de depurar que la programació en VBA.

D'aquesta manera s'anomena el gestor que s'inclou en les noves versions d'Excel i que permet gestionar allò que es denomina Model de Dades que, en definitiva, i que em perdonin els puristes, seria una mena de base de dades (algú ha fet servir Access?) que actualment està inclosa de sèrie a Excel i que obre un univers de possibilitats noves, que

fins ara no estaven disponibles, entre les quals hi ha la possibilitat de treballar amb més d'un milió de fileres (el límit infranquejable dels fulls Excel actualment és de 1.048.576 fileres), fer taules dinàmiques sobre diverses taules relacionades entre si, crear mesures, camps calculats. És a dir, s'obre una porta a un món completament nou per a l'usuari avançat d'Excel que anirà descobrint de mica en mica.

I si Excel es queda petit, l'eina de BI definitiva, i per la qual aposta Microsoft, s'anomena *Power BI desktop*. Aquesta aplicació reuneix les capacitats d'ETL (Extract, Transform & Load), modelització de dades i visualització de dades interactiva. Com que és una eina gratuïta, milions d'usuaris arreu del món ja analitzen les dades amb aquesta aplicació nova.

Ara en trobem en una situació excepcional, tant per als qui fa molts anys que fem servir Excel com per als qui s'hi inicien. Si abans ens sorprenia allò que podíem fer amb el full de càlcul Excel, actualment les possibilitats s'han multiplicat per 10. Ara el repte és ser capaç de mantenir-se al dia de totes aquestes novetats i millores, i aplicar-les immediatament a la nostra feina.

l'tecnologia)

Big Data: les dades són el límit

Maria Viader

IT Security & Privacy
Manager a Volkswagen
Group España
Distribución

El Big Data no només serveix perquè Netflix ens recomani quina sèrie ens encaixa més, o perquè Spotify ens proposi les cançons que siguin afins als nostres gustos. O fins i tot perquè ens sigui més fàcil trobar els productes en el supermercat (no és cap error que en els supermercats 24 hores les cerveses estiguin al costat dels bolquers.).

La nostra societat genera cada cop més dades, les quals són l'actiu més valuós que qualsevol persona pot tenir, sempre que es puguin emmagatzemar i tractar.

Hi ha diverses situacions quotidianes en què s'està fent servir l'anàlisi massiva de dades per prendre decisions. A la Galeria dels Uffizi, a Florència, per tal d'evitar les enormes cues que hi havia fa uns anys, s'han utilitzat algorismes que creuen dades sobre el temps mitjà de permanència dins el museu, la informació meteorològica, les hores de més afluència, els calendaris laborals, etc., per gestionar i eliminar els embussos a l'entrada.

Moltes botigues de roba també fan servir tècniques d'anàlisi avançada per controlar el patró de circulació dins de les botigues, gràcies a la informació que emeten els mòbils. D'aquesta manera poden valorar com és d'efectiva la col·locació de productes a la botiga o mesurar l'efectivitat de l'embalatge.

A les grans ciutats, també s'estudien els patrons de circulació de les persones (sobretot en hores punta) per poder gestionar i fer anar millor les rutes del transport públic, la freqüència o els punts estratègics on haurien de col·locar-se les parades.

Tots aquests exemples avui queden una mica enrere a causa del gran punt d'inflexió que estem vivint amb la COVID19. Aquí, el més rellevant és **que la pandèmia es va predir gràcies a la intel·ligència artificial, i ara l'està ajudant a frenar.**

Les primeres alarmes van saltar al desembre de 2019 gràcies a una *startup* anomenada BlueDot, canadenc, que mitjançant un algorisme advertia sobre una possible malaltia infecciosa a Wuhan. Amb la informació creuada de grans quantitats de dades a les xarxes socials (Facebook, Whatsapp, etc.), cerques web de l'estil "no em trobo bé", "grip molt forta", "pèrdua d'olfacte" entre d'altres, i els algorismes d'intel·ligència artificial, van concloure que havia aparegut un brot que després es convertiria en la pandèmia COVID19. Tot i així, l'OMS no va donar la veu d'alarma fins al 30 de gener.

Gràcies a la intel·ligència artificial i al Big Data, fent servir dades de defuncions, contagis, ingressos, etc., s'han pogut prendre decisions pel que fa als períodes de confinament i fases de la desescalada utilitzant anàlisis predictives. Addicionalment, al llarg de la pandèmia s'ha desenvolupat una gran quantitat d'aplicacions per ajudar a contenir el virus: des de mapes d'identificació de casos per països fins a aplicacions de rastreig de contagi.

Tot i així, sota el meu punt de vista, la manera en què s'han traslladat aquestes dades als ciutadans ha estat totalment desconcertant. Cada setmana han aparegut nous indicadors i formats amb un nivell baix de qualitat, detall i uniformitat, la qual cosa ha portat moltes vegades a la confusió total dels lectors o consumidors d'aquesta informació.

Hi ha països com Corea del Sud, on la mortalitat és baixíssima, que han afrontat la COVID19 de manera diferent, ja que han concentrat els seus esforços en una aplicació anomenada "Corona100m". Gràcies al Big Data i a l'analítica avançada es pot alertar dels perímetres on hi ha possibles infectats.

És veritat que hi ha una relació molt estreta entre la privacitat de les persones i l'anàlisi massiva de dades, la qual cosa ha generat un gran debat. És per això que s'han implementat normatives com el Nou Reglament de Protecció de Dades, que vol protegir les persones dels tractaments no autoritzats de les seves dades de caràcter personal.

Molts de vosaltres heureu vist la pel·lícula The Great Hack, que tracta sobre l'escàndol de quan la informació de milions de perfils de Facebook es va lliurar a una companyia anomenada Cambridge Analytica. Aquesta empresa va fer servir la informació sobre tot allò que ens agrada, amb qui interactuem o què publiquem, tot això

per perfilar la població i adaptar els anuncis a les seves xarxes socials a les campanyes polítiques, entre les quals s'inclouen la campanya presidencial de Donald Trump de 2016 i la campanya Leave EU sobre la sortida de Regne Unit de la Unió Europea (Brexit). Això és una altra evidència clara de la necessitat de governar la dada en un entorn tan canviant on és vital controlar i reforçar tot l'àmbit ètic.

Aquesta discussió al voltant de la protecció de dades s'accentua encara més quan es parla de fer servir aplicacions de rastreig, la qual cosa implica, d'una banda, fer tractaments de dades de caràcter mèdic altament sensibles i, d'altra banda, creuar aquesta informació amb la nostra ubicació en temps real. En molts casos es pot considerar un tractament excessiu. Cal balancejar l'oportunitat d'oferir solucions i alhora ser molt acurats amb les anàlisis que fem amb les dades.

En resum, els models predictius estan al capdavant de la lluita contra la COVID, tal com va succeir amb altres crisis com la del virus Zika fa quatre anys. La gran diferència des de llavors és el temps que ha transcorregut, la informació que s'ha generat i la capacitat de processament d'aquesta informació. Des de llavors, s'ha produït el 95% de tota la informació de la història. Hem passat de produir 20 zettabytes anuals d'informació a més de 50 actualment. Tota aquesta informació s'ha emmagatzemat, analitzat i ha permès entrenar sistemes de Big Data.

Mai una crisi mundial ha tingut tantes dades i tanta capacitat per processar-les, per aquest motiu han sorgit diverses iniciatives basades en dades per tal de fer front a la pandèmia i oferir solucions. Això establirà un important precedent sobre com el Big Data i l'analítica en situacions similars, en el futur, pot canviar el curs de la història en temps real.

Com podeu observar en el vostre dia a dia, el Big Data és a tot arreu, ja que és una eina molt potent que tindrà un gran impacte en la societat. Tenim més dades que mai, i amb el seu ajut podem solucionar grans problemes actuals.

En el passat, es guardava la informació a les pintures, als gravats a les parets, als llibres, i avui fem exactament el mateix, però en dispositius que ens permeten copiar, processar i compartir la informació d'una manera molt més senzilla.

Avui en dia tenim informació de la ubicació de cadascun de nosaltres, sabem que en algun lloc hi ha una base de dades que guarda la informació d'on hem estat en tot moment via GPS. Abans, per aconseguir-ho, hauríem hagut de seguir una persona i gravar-la, en canvi, ara disposem d'aquesta informació ordenada en una base de dades preparada per ser analitzada. Aquí s'obre un ventall infinit de possibilitats.

Actualment tenim molta més informació i podem fer moltes més coses que abans en moltes àrees com la intel·ligència artificial. Samuel Arthur va fer una demostració molt primerenca del concepte de la intel·ligència artificial en aconseguir que un ordinador el guanyés als escacs. No és sorprenent que li puguem donar informació a un ordinador i ens resolgui un problema? O que estiguem treballant amb una tecnologia que permetrà que els vehicles siguin autònoms? És extraordinari que els cotxes vagin aprenent a mesura que identifiquen un senyal d'estop o un semàfor i aprenguin que han de frenar. O molts altres camps d'aplicació com els que esmentava al començament: algorismes d'Amazon de personalització, sistemes de reconeixement de veu, biòpsies que detecten si les cèl·lules són cancerígenes o no, i tota la millora que aporta en el camp mèdic.

El Big Data està transformant i transformarà la nostra manera de viure, treballar i pensar. Abans vàiem la tecnologia en un sentit físic, que podíem sintetitzar en el maquinari. Ara també és informació, una cosa molt més important que ens permet aprendre.

BIG DATA I L'AUDITORIA

El sector de l'auditoria està molt madur, però continua sent molt manual i necessita adaptar la seva activitat a l'entorn complex que tenim avui en dia. Per què no cal ampliar-ne l'abast i la profunditat? Amb l'aplicació del Big Data es poden fer proves d'auditoria sobre un percentatge molt alt d'una població sense que això comporti més necessitat de

recursos, i d'aquesta manera s'ofereix més confiança en el resultat de la prova que es duu a terme.

D'altra banda, hi ha tècniques que ja s'apliquen, i que estan relacionades amb la intel·ligència artificial, la manera de procedir de la qual consisteix a monitorar les operacions comptables en temps real, donant la possibilitat al sistema d'"aprendre" sobre quins són els processos habituals, detectant així les incongruències, frau, etc., i podem entendre-ho com una auditoria constant dels processos.

Hi ha un nou enfocament per al treball de l'auditor, l'auditoria que es basa en els riscos, per a la qual aquestes noves solucions no comporten cap problema, sinó la manera d'obtenir evidències i detectar incidències.

Les empreses "han" de passar auditories, però no és quelcom proactiu que se sol·liciti des d'aquestes. Caldria aprofitar aquesta circumstància per incidir en el funcionament i millora de les auditories, i en aquest sentit el Big Data ens pot ser molt útil.

Per què no s'ha d'aplicar el Big Data per aportar valor i un canvi real en les empreses que auditem? Per què en lloc d'analitzar una mostra no analitzem tota la població? Per què no fem servir solucions tecnològiques per extreure la informació dels diferents sistemes? Per què no fem servir l'anàlisi predictiva per dur a terme recomanacions de valor? Per què no fem servir processos automatitzats i auditem de manera contínua?

Avui en dia també disposem d'un model d'informació molt més normalitzat, complet, precís, compatible amb una altra informació, rellevant i comprensible; fàcil de fer servir. Això ens permet poder estructurar-ho i processar-ho per poder prendre decisions o fer recomanacions de molt més valor, ja que hi ha factors diferents dels que normalment formen part d'una auditoria financera que també influeixen en els resultats. En definitiva, **la utilització del Big Data es converteix en una gran oportunitat si sabem utilitzar-ho adequadament.**

l'habilitats)

La persuasió científica: la millor manera de convèncer

Nacho Tellez

Formador en comunicació
especialitzat en oratòria i
presentacions

Fa uns mesos vaig anar a una botiga a provar-me unes sabatilles d'esport. Després de mirar diversos models em vaig decidir per unes Adidas terrace sports. Li vaig demanar un 42 a la dependenta i, després d'aixecar i remoure diverses caixes, em va dir que no tenien el meu número.

- Però no és la fi del món - em va dir-. Puc demanar-les a una altra botiga i en una setmana les tindràs aquí.

Va anar a fer la gestió i va tornar amb cara compungida. Alguna cosa no anava bé.

*- Ho sento, però ja no en tenim del 42.
- Sí, per això anaves a trucar, perquè en portessin més, oi?
- Sí, però és que ja no en queden del 42 enlloc. Tret que fabriquin una altra vegada aquest model, ja no ens n'arribaran més.
- Oh!
- Tot i que en el magatzem n'hi ha unes de la teva talla.
- Com?
- Sí, les va demanar un noi la setmana passada, però estan reservades. Puc trucar-li per confirmar si realment les vol i, si em diu que no, te les podria vendre a tu.*

I me les va ensenyar.

Aquí estava el model que jo volia, en la meva talla i reservades per una altra persona. A més, pel que semblava, era l'últim parell que quedava en tot el planeta.

*- I quan li trucaràs?
- Demà al matí.
- Com vulguis. Però... em podries fer un favor? No li diguis que és l'últim parell que queda, ni que hi ha una altra persona que les vol.
- Ja, però és que és l'últim parell. Haig de dir-l'hi.
- En realitat no cal. Tu només digues-li que ja han arribat les sabatilles que va encarregar i que si al final les voldrà.
- Ja, però és que són les últimes que queden.*

Després d'això vaig intentar fer-li entendre que les persones donem més valor als béns escassos, i que si li deia que era l'últim parell que quedava l'estaria motivant a comprar-les. No vaig tenir èxit.

Ja m'imaginava a la persona a l'altre costat del telèfon:

*- Hola, et truco de la botiga Adidas, ja tenim les sabatilles que havies reservat. Tens sort perquè resulta que són l'últim parell del número 42 en aquest univers i, a més, ha vingut un altre noi que també les vol i li hem dit que estaven reservades per a tu. Encara les vols?
- Soc a vint minuts d'aquí. Arribaré en deu.*

L'endemà em van trucar de la botiga. El noi els havia confirmat que les volia.

Que estrany, oi?

La dependent va posar en marxa un dels ressorts de la persuasió científica: l'escassetat. Quan veiem que queda poc d'allò que volem, estem més disposats a comprar-ho. Sense voler-ho, es va mostrar més persuasiva perquè el client que havia reservat les sabatilles li confirmés la comanda.

PERSUASIÓ- INFLUÈNCIA- MANIPULACIÓ

La persuasió, la influència, fins i tot la manipulació, acostumen a buscar un mateix resultat: un canvi de conducta en els altres. En aquest cas, el canvi significava una compra, però en altres casos pot ser una acceptació, un compromís o una signatura.

La influència és la capacitat que té una persona per modificar la conducta dels altres.

La persuasió és un acte que intenta convèncer algú que pensi o faci una cosa determinada.

Les explicacions són semblants, però definir influència com a capacitat i persuasió com a acte ajuda a entendre les dues diferències clau: la intencionalitat i la temporalitat.

La persuasió sempre és voluntària i amb intenció. Un no pot persuadir si no ho intenta. En canvi, la influència pot

produir-se sense intencionalitat, fins i tot sense comunicació o presència. A més, la influència és quelcom que perdura en el temps, en canvi, la persuasió és un acte puntual.

Si la influència fos una enciclopèdia, la persuasió seria un tom.

Vegem un exemple per entendre-ho millor:

En Fermí ha llançat una pedra a en Didac a l'hora del pati. La professora es reuneix amb tots dos i diu a en Fermí que ha de demanar perdó i que no ho torni a fer mai més, en cas contrari, l'expulsarà.

Les paraules de la professora fan efecte: en Fermí demana perdó i es compromet a no tornar actuar així en el futur. La professora ha estat capaç de persuadir el nen -no en va, l'amenaça és una forma de persuasió- i ha aconseguit modificar la seva conducta i promoure un canvi d'actituds.

A l'escola del costat, hi ha hagut un problema semblant. La diferència és que no saben qui va llançar la pedra. La Pili, la professora, ha reunit la classe i els ha preguntat qui ha estat, però el silenci ha estat l'única resposta. La Pili va a buscar el director de l'escola. Quan el director entra a classe, la professora torna a fer la pregunta i ara l'Hugo aixeca la mà compungit.

En aquest cas, el director de l'escola ha exercit influència -i ha modificat la conducta de l'Hugo- sense ni tan sols parlar. Pot ser que la fama que té de dur, sever o qualsevol altre tret de la seva reputació hagi fet que el nen es declari culpable. Un cop aclarida la diferència, toca parlar de la prima conflictiva: la manipulació.

Fa uns anys vaig assistir com a alumne a una formació en què el formador ens va dividir en dos grups: al grup A li va demanar que defensessin que manipular és el mateix que persuadir. Al nostre grup ens va demanar just el contrari.

Ens van donar cinc minuts per preparar l'argumentació i després un de nosaltres va sortir a exposar-la.

Primer va començar l'altre grup:

– Segons la RAE: la definició de manipular és: intervenir amb mitjans hàbils en la política, en el mercat, la informació, etc., perquè creguin o facin alguna cosa.

La definició de persuadir és: induir o moure a algú a creure o fer alguna cosa.

Com veiem, no només es fan servir indistintament en el dia a dia, sinó que la mateixa acadèmia de la llengua té definicions pràcticament calcades.

Després va ser el nostre torn, amb tan mala sort per a ells que també havíem buscat en la mateixa font. El nostre al·legat:

– M'alegra que ens hàgiu intentat enganyar amb aquestes definicions, perquè ens servirà per veure la diferència entre persuadir i manipular.

Resulta que nosaltres també hem consultat la RAE per cercar la definició de manipular, i sembla que heu ocultat una part clau. La RAE defineix manipular com: "intervenir amb mitjans hàbils, i a vegades arters, en la política, en el mercat, la informació, etc., amb distorsió de la veritat o la justícia i al servei d'interessos particulars." I això, companys, és just el que heu fet: manipular la veritat perquè s'alineés amb el vostre discurs.

En canvi, persuadir és fer creure als altres alguna cosa sense necessitat de mentir. Que és justament això que acabem de fer nosaltres.

La realitat és que la frontera és difusa, però si hi ha quelcom que defineix la manipulació és més el camí que el destí. La manipulació no entén d'ètica, de principis ni de bondat. La manipulació busca el resultat i farà el que calgui per aconseguir-lo. A més, posarà els interessos particulars abans de res i no li importarà el mal que pugui fer a tercers.

Com veus, tens tres camins diferents per aconseguir que els altres canviïn les seves conductes i s'alineïn amb el que tu vols. La influència, com a capacitat, és quelcom que s'adquireix amb el temps. La persuasió, com qualsevol habilitat concreta, es pot aprendre. La manipulació és poc recomanable, perquè si bé pot funcionar en un moment determinat, els seus efectes a llarg termini acostumen a ser contraproductius.

Si per a la influència ens cal temps i la manipulació és poc recomanable, només ens queda la persuasió. Allò que pots dir o fer per aconseguir que els altres facin allò que vols: des que el teu fill es mengi l'esmorzar fins que el teu client et doni una altra setmana per presentar l'auditoria.

APROFITANT EL MÈTODE CIENTÍFIC

La persuasió científica pren el nom del mètode científic. Planteja hipòtesis i dissenya experiments per validar-les o refutar-les. Hi ha diversos factors que cal tenir en compte, com el control de variables o assegurar la condició *ceteris paribus*, però a tall d'exemple ens servirà amb la simplificació següent.

Diguem que penses que posar una mà a l'espatlla del teu interlocutor mentre li plantejes una demanda afavorirà la seva acceptació. Dissenyem un experiment en què tries una sèrie de voluntaris i fas dos grups. Al primer li preguntes, sense tocar-li l'espatlla, si et pot deixar veure la seva cartera. Al segon li plantejes la mateixa pregunta tocant-li l'espatlla. Si hi ha una diferència significativa entre l'acceptació de la demanda per part del segon grup, podràs concloure que tocar l'espatlla mentre fas una demanda afavoreix l'acceptació d'aquesta demanda.

Si altres persones repliquen aquest experiment en altres llocs del món i obtenen els mateixos resultats, podràs assegurar que la teva hipòtesi es compleix.

Després de centenars d'experiments, s'han acceptat una sèrie de principis que funcionen sistemàticament quan es tracta de convèncer els altres.

Un és el que va fer que em quedés sense les meves Adidas terrace sports.

Un altre ho il·lustra bé una pràctica d'una coneguda marca de xocolata els directius de la qual es preguntaven com podrien augmentar les vendes a les botigues físiques. Entre les propostes figuraven les estratègies clàssiques: oferir descomptes, fer promocions, promoure la fidelització del client amb targetes..., però va ser una altra de ben diferent la que va donar un millor resultat.

Quan un client entrava a la botiga, un empleat el rebia a l'entrada per saludar-lo i li regalava una xocolatina. Després, deixava que el client fes una ullada per la botiga i no s'hi tornava a adreçar. Quin va ser el resultat? Un increment del 42% de les vendes del local.

Per què? Perquè les persones ens sentim impulsades a retornar un favor quan en rebem un. Rebre una xocolatina de manera inesperada es percebia com un favor, i alguns clients es van sentir empesos a comprar algun producte per correspondre'l.

T'has preguntat alguna vegada per què els cambrers dels restaurants acostumen a acompanyar el compte amb un xopet? El xopet fa el paper de regal inesperat i, en rebre'l, estem més disposats a correspondre-ho. I quin mètode tenim més a mà per aconseguir-ho? Les propines.

En una experimentació en restaurants es va confirmar que oferir regals just abans de portar el compte manipulant diferents variables va originar un increment de les propines. Uns feien que creixessin un 3%, uns altres un 14% i d'altres les feien pujar fins a un 21%.

Vols saber quins són? T'ho explico en el meu curs: la persuasió científica, on, a més, t'explicaré què vaig fer per aconseguir les meves Adidas terrace sport.

l'espai de recerca)

La informació no financera, l'auditoria de la sostenibilitat

David Roger López
Màster Universitari en Auditoria de Comptes i Comptabilitat

En el desenvolupament del Màster d'Auditoria que es realitza a la Universitat Abat Oliba-CEU, amb el suport del Col·legi de Censors, es va defensar un Treball Final realitzat per en David Roger on presentava un estudi molt rigorós sobre la Informació No Financera. El resultat permet veure una nova perspectiva de la professió auditora.

Fins ara, els auditors han concentrat les seves energies en l'anàlisi de la informació provinent de la comptabilitat financera. Ara, amb un segle XXI que va sumant dècades, les entitats auditades ja no només han de retre comptes sobre el resultat de l'exercici. De mica en mica, totes les entitats van percebant com els ciutadans del conjunt del planeta volen conèixer moltes més coses sobre el seu funcionament i comportament. Ja no n'hi ha prou amb uns indicadors financers per satisfer les necessitats informatives de la població.

La població mundial cada cop està més formada, però, sobretot, està molt més informada. Sigui com a consumidors, com a proveïdors, com a treballadors, els habitants del planeta volen més interlocució amb les entitats, i els auditors són, ja de fet, una peça essencial perquè aquesta comunicació sigui fluida.

Les auditories financeres es fan per encàrrec dels socis de les entitats, els *shareholders*, i donen molta informació, molt rellevant per a ells. Al mateix temps que els informes d'auditoria han estat vehicles de comunicació amb els socis, també ho han estat, i ho són, per a altres interlocutors interessats en la situació financera de l'entitat. Ara bé, aquests interlocutors, els *stakeholders*, han anat augmentant la seva curiositat per la presa de decisions de les entitats auditades. Els *stakeholders* han anat demanant més i més dades que sobrepassen els límits de l'encàrrec d'auditoria financera.

Per aquesta raó, les entitats van veure la necessitat d'informar sobre la Responsabilitat Social que assumien davant de tots aquests nous interessats. La Responsabilitat Social Corporativa (RSC), en entorns de països desenvolupats, es podia entendre com la verificació del compliment normatiu. En el primer món hi ha tantes i tantes normes publicades, que qualsevol entitat es veu regulada o supervisada en àmbits que van més enllà de la simple rendició de comptes financers. Per això, es van anar confeccionant memòries d'RSC. Un compendi d'informacions amb què les entitats havien de fer front al risc reputacional. En el món occidental, les entitats dediquen moltes energies al compliment normatiu i, malauradament, no sempre aquest esforç ha estat correctament reconegut pels *stakeholders*.

Jordi Marti Pidelaserra
Professor de la Universitat de Barcelona, Investigador principal ESG-Rating

Però en les latituds on no hi ha sistemes jurídics tan potents com els que ens envolten, les entitats disposen d'uns graus de llibertat molt amplis. En aquests entorns, l'RSC esdevé una prova d'autoregulació. Quan una entitat transnacional compleix en uns països amb uns requeriments normatius molt estrictes, els *stakeholders* es pregunten per què no complir-los també en els països on no hi ha reguladors i supervisors amb capacitats punitives. En aquestes situacions, les memòries d'RSC són imprescindibles per explicar que el conglomerat empresarial no inverteix en aquells destins per treure profit de la no-regulació.

Simultàniament a aquesta necessitat de publicar les activitats que una entitat fa per responsabilitat pròpia, no per obligat compliment normatiu, han anat sorgint evidències sobre un escalfament de la temperatura atmosfèrica. El vicepresident dels EUA, candidat a les eleccions de l'any 2000, Al Gore, va iniciar una gran campanya transfronterera per conscienciar d'aquests fets. El qui va ser nomenat president dels EUA aquell any de canvi de segle, George W. Bush, va aconseguir que en lloc de parlar-se d'escalfament global es parlés de canvi climàtic, una expressió menys dura, però que ha condicionat l'activitat de tots els governs en tots els continents, de totes les entitats econòmiques, transnacionals o pimes, i de tots els *stakeholders*.

El canvi climàtic ha introduït un nou *stakeholder*, que, a diferència dels altres, no té personalitat, ni física, ni jurídica, es tracta del medi ambient. Les entitats han de respondre de l'ús que fan del medi ambient. La pràctica coneguda com "externalització de costos", consumir recursos naturals i retornar-los bruts, contaminats o en mal estat, ara ha d'evitar-se. Pot ser que hi hagi entorns on la legislació obliga a tenir cura del medi ambient, però allà on no hi ha aquesta estructura de conservació són les mateixes entitats les que han d'autoregular-se.

Aquesta feina que fan les empreses per respectar la natura cal incorporar-la a les memòries d'RSC. D'aquí sorgeix la novetat de governar les entitats amb els principis ESG (Environment, Social, Governance). Ja no n'hi ha prou d'informar sobre la responsabilitat amb què es contracta i es tracten els drets dels treballadors, dels consumidors, dels clients i dels proveïdors, ara apareix la necessitat d'informar sobre els drets del medi ambient, la qual cosa es coneix com "sostenibilitat dels recursos naturals".

En David Roger, en el seu TFM, fa un recerca històrica on es comprova com el concepte de desenvolupament sostenible es remunta a 1983, quan es va crear la Comissió Mundial sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament (CMMAD) per donar cabuda a la preocupació ambiental a escala global.

En aquesta comissió es va realitzar l'Informe Brudtland, en el qual es formalitza el concepte de desenvolupament sostenible, i es defineix com aquell que satisfà les necessitats de present sense comprometre la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves pròpies necessitats. Tots aquests conceptes no queden materialitzats fins a la realització de la Declaració de Rio sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament, el 1992. En aquesta cimera s'estableix l'Agenda 21, que consisteix en una descripció de detalls i assumptes que han de ser realitzats a diferents nivells de gestió (mundial, nacional i local) per aconseguir assolir el desenvolupament sostenible. A partir d'aquesta Agenda 21, l'ONU fixa els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (l'any 2000), marcant 8 propòsits de desenvolupament humà, específicament el número 7 es basa a garantir la sostenibilitat de l'entorn.

Aquests objectius van ser revisats i actualitzats el 2015 (Conferència sobre el Canvi Climàtic, COP-21, coneguda com Acord de París), on es va fundar l'Agenda 2030 i es va donar lloc als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

L'ONU proposa als seus socis que són Estats, una sèrie de fites que incorporen les pròpies de l'RSC més les imprescindibles per assegurar la sostenibilitat dels recursos mediambientals. Es tracta de 17 objectius que volen intensificar els esforços contra la pobresa, reduir la desigualtat i frenar el deteriorament de la natura. Aquest

acord supranacional cal considerar-lo en la seva justa mesura. És, sens dubte, la passa més gran que s'ha fet per a la concepció d'un únic planeta. Per primera vegada en la història, tots els estats del món comparteixen el mateix projecte.

Naturalment, a partir d'aquí, el concepte de la sostenibilitat ha anat guanyant presència i reconeixement. Els governants de tot el globus terraquí ara es veuen analitzats i avaluats des de 17 angles. Hom pot sospitar que els governs no són gaire amics d'avaluacions externes. Però l'ONU ha situat els responsables públics dels estats en una posició de rendició de comptes, tal com les entitats han estat fent des de fa segles. En conseqüència, ha quedat oberta una porta per tal que agències independents auditin les actuacions governamentals. Una contrastació més que la professió auditora no està en decadència. Apareixen noves àrees on aplicar l'experiència de tots aquests darrers segles d'auditoria financera.

Però, el que ha estat més sorprenent d'aquests 17 ODS és que les entitats privades, societats mercantils o no, s'han sentit interpel·lades i, voluntàriament, han decidit traslladar aquests objectius de polítiques estatals al nivell de la presa de decisions empresarials. Les empreses van ser cridades per la mateixa ONU en allò que es coneix com "Pacte Mundial" (UN-Global Compact) per tal que fessin seus els ODS.

Les entitats financeres, la majoria considerades entitats d'interès públic (EIP), bancs, asseguradores, fons d'inversió i de pensions, estan demostrant una gran sensibilitat cap aquests objectius. Des de la pàgina web de Blackrock es pot comprovar el seu enorme interès en la informació no financera, la pròpia i la de les entitats que han de rebre el seu finançament (<https://www.blackrock.com/co/estrategias/inversion-sustentable/integracion-de-esg>). Les autoritats financeres públiques també ho estan demostrant. A tall d'exemple, la subgovernadora del Banc d'Espanya, la Sra. Mercedes Delgado, el mes de desembre de 2019, en declaracions recollides per Europa Press, indicava com el supervisor espanyol demanava incloure l'impacte ambiental en els seus marcs d'aversió al risc: «El Banco de España está trabajando para incluir el riesgo ambiental en su análisis crediticio referido al mercado de deuda y ha destacado su papel "proactivo" en la creación de conciencia sobre la importancia de este tema, incluidos talleres y reuniones con el sector». En definitiva, la necessitat d'estudiar les empreses, les entitats, des de punts de vista més amplis que el financer ha anat introduint-se des de les estructures de la diplomàcia internacional a les pràctiques de gestió més locals.

El TFM de David Roger detalla amb minuciositat com en els àmbits europeu i estatal aquestes actuacions de les Nacions Unides es van traduir en:

Directiva 2014/95 / UE

Es tracta de la directiva del 2014 per a la divulgació d'informació no financera. En el si de la UE es va decidir ampliar el contingut mínim del que han d'informar anualment les entitats. Amb aquesta rendició de comptes no financers es vol millorar la sostenibilitat a gran escala i augmentar la confiança dels inversors.

L'article 4 d'aquesta directiva recull l'obligatorietat de transposar aquesta llei amb anterioritat al 6 de desembre de 2016 per tota la Unió Europea. La legislació espanyola arriba el 2017:

Decret llei 18/2017

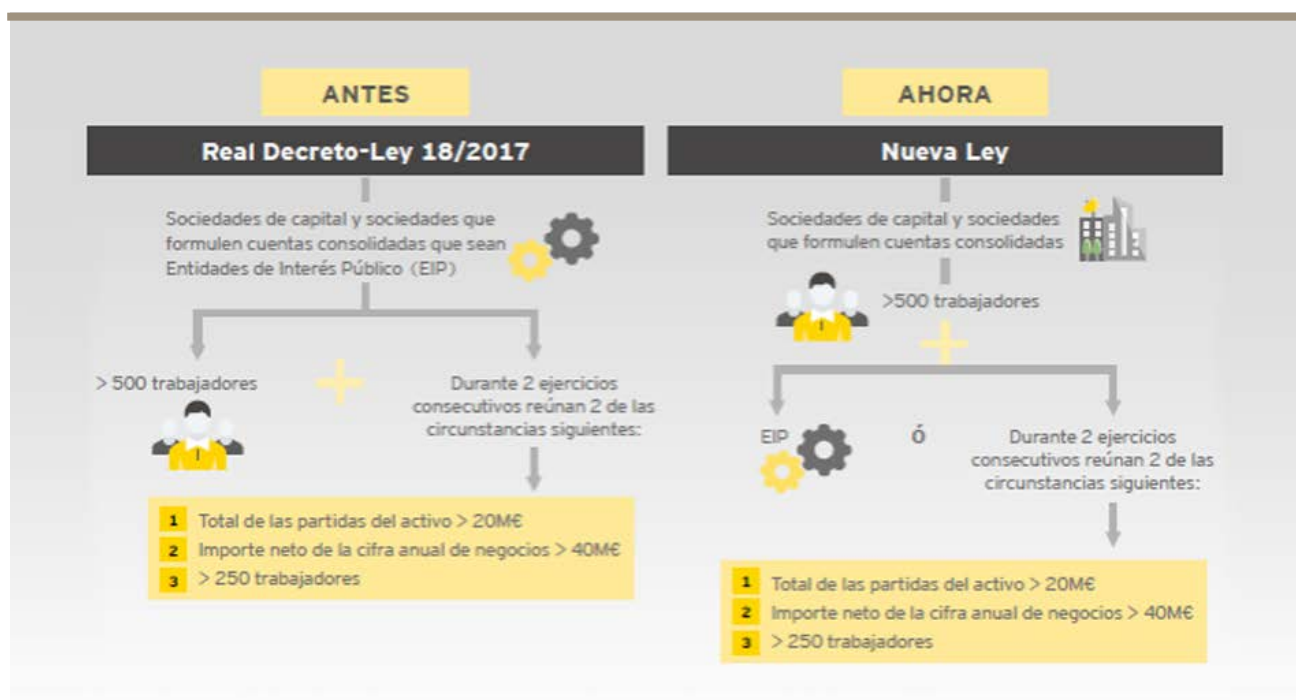
Primer decret llei que s'instaura en dues fases i necessita rectificacions en un de nou:

Decret llei 11/2018

Un any després del primer decret llei es fa evident que cal renovar i millorar les condicions per aplicar una llei que ajudi a la divulgació d'informació no financera a Espanya. A diferència de la llei anterior, s'estableix un sistema més progressiu per a les empreses que han de realitzar aquests informes. En aquest nou decret es vol aconseguir una millor transparència i, sobretot, millorar en la qualitat dels informes.

Aquestes serien les diferències més significatives de la llei 11/2018 respecte a la del 2017:

- L'apartat 6 de la llei detalla amb més concreció que en la de 2017 el contingut que s'ha de redactar en l'informe no financer. S'estableixen els diferents àmbits que s'han de tractar, definint punts d'informació significativa per a cada àrea de l'informe.
- En el primer decret, també l'apartat 6 establia un paràgraf on es detallava que en casos excepcionals es podia ometre informació relativa a esdeveniments imminents quan això pogués afectar la seva posició en el mercat actual. Aquest paràgraf va ser eliminat en el nou decret llei de 2018.
- En el nou decret es detalla, a diferència del de 2017, que en l'acta d'aprovació de comptes l'informe d'informació no financera s'ha d'aprovar com un nou punt de l'ordre del dia.

(Informe EY: Novedades sobre información no financiera y diversidad 2018)

• El decret de 2018 amplia el rang d'empreses que han de presentar aquests informes i estableix un sistema més progressiu, ja que es preveu un termini de 3 anys i que s'apliqui a més empreses mitjançant la reducció del nombre mitjà d'empleats que ha de tenir una entitat per quedar obligada a la redacció de l'informe.

El nou decret llei és més ampli, transparent i específic perquè les societats duguin a terme informes més competents, que mostrin una activitat més propera a la creació d'un marc econòmic sostenible.

Un element molt rellevant d'aquesta llei del 2018 és la forma de presentació de l'estat d'informació no financera (EINF).

Segons la llei 11/2018, es detallen dues formes de presentació del seu informe no financera:

1. Incloure la informació detallada dins de l'informe de gestió com un afegit a aquest. Ara bé, cal que incorpori el mínim de requisits obligatoris.
2. Realitzar un informe separat on es detalli i presenti la informació no financera, sempre complint els requisits que imposa la llei.

En qualsevol de les dues formes de presentació per la qual opti la societat, aquesta informació no financera ha de passar pels mateixos criteris seqüencials de control que es duen a terme per a l'informe de gestió.

Ara bé, la part de la llei 2018 d'informació no financera que afecta directament la professió auditora és la que fa referència a la verificació d'aquest informe no financera. El decret llei 11/2018 especifica que tots els estats d'informació no financera estan obligats a ser verificats per a tot tipus de societats que hagin de presentar aquest informe.

En aquest punt, en David Roger duu a terme una anàlisi de les principals característiques que es tenen en compte a l'hora de revisar els informes, i ajuda a veure la profunditat del concepte de l'auditoria de la sostenibilitat, de l'auditoria no financera.

La verificació i la revisió dels EINF ha de proporcionar veracitat al contingut de les dades aportades. Això implica que els EINF hagin estat realitzats segons criteris d'independència, que permetin la comparabilitat entre informes i que revelin els elements clau més significatius per poder avaluar l'impacte sostenible.

En aquest punt, el TFM especifica clarament com ha de gestionar-se l'acceptació de l'encàrrec, l'execució dels treballs i les conclusions que s'han de publicar. Per acceptar l'encàrrec cal:

- Avaliació de competències
- Revisió de criteris aplicables
- Abast de la verificació
- Complir els requisits d'independència
- Carta d'encàrrec

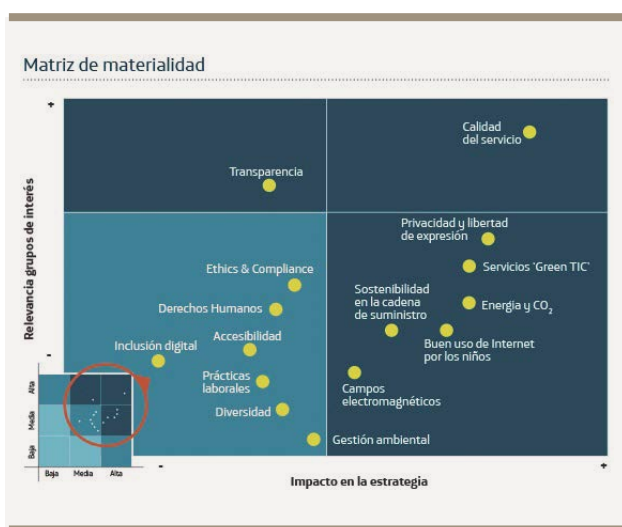
Per a l'execució del treball cal establir els passos convenients de tota activitat auditora:

- Planificació
- Materialitat
- Obtenció d'evidències

Amb tot això es pot arribar a la redacció de les conclusions de la feina, que pot ser:

- Conclusió favorable o no modificada
- Conclusió amb excepcions. En aquest cas, s'obren dues possibilitats:
 - Conclusió desfavorable o adversa
 - Conclusió denegada

La importància que tenen els *stakeholders*, els grups d'interès, com a interlocutors de les entitats, es pot veure molt ben reflectit en aquesta matriu elaborada per Grand Thornton:

Com es pot comprovar, la informació no financera és imprescindible per a la correcta presa de decisions en la gestió de les entitats, amb ànim de lucre o sense. Tot tipus de persona jurídica ha d'incorporar en les seves planificacions, en la seva política, estratègia i tàctica, una sèrie de conceptes que fins ara no formaven part dels manuals acadèmics, ni de la formació de les escoles de negocis més prestigioses. Conceptes que fan referència a ESG, com s'ha comentat anteriorment.

Amb una mirada molt simple, el treball de l'auditor de comptes financers sembla no generar grans canvis sobre el de l'auditor de l'EINF. Podríem pensar que l'activitat auditora en EINF és bastant limitada: comprovar que l'EINF s'hagi realitzat i que formi part de l'Informe de Gestió o s'hagi incorporat

com un document a part. Naturalment que aquesta comprovació s'ha de reflectir també en les actes d'aprovació de CCAA que realitza la societat amb un termini de 3 mesos a partir del tancament de l'exercici. Naturalment que si es dona el cas que la societat auditada pertany a un grup consolidat i aquesta societat no queda obligada a realitzar l'EINF (acollint-se a la dispensa de no fer-lo perquè ja està inclòs en l'informe no financer del grup consolidat) l'auditor de comptes hauria de comprovar que la societat dominant ha formulat l'EINF i que s'inclou a la societat que s'està auditant. Però amb la informació no financera l'auditor esdevé un element molt més imprescindible del que s'havia considerat fins ara.

(Noticia AENOR n°351 de septiembre 2019)

Mentre les entitats redactaven memòries d'RSC, la figura del verificador, de l'auditor, no apareixia enlloc. Les entitats utilitzaven les memòries d'RSC com a inputs de la seves campanyes de comunicació i màrqueting. Ara, amb els Estats d'Informació No Financera, les entitats no en tenen prou de comunicar el que fan, han de sotmetre la seva informació a la revisió d'un auditor.

La funció de l'auditor de l'EINF és la del transformador del nou paradigma de la gestió empresarial. Fins ara, les normes comptables tenien com a objectiu la determinació del resultat que es podia repartir entre els socis mantenint l'empresa en funcionament. L'auditor financer verificava que això fos així, i el treball d'auditoria era molt esperat per l'assemblea de socis. Ara, l'informe de l'auditor no financer és molt esperat pel conjunt de la societat. La repercussió dels EINF no es redueix als *shareholders* i el seu entorn d'influència. Ara, els grups d'interès, els *stakeholder* i les autoritats mediambientals de tot el planeta han de reaccionar a partir de les verificacions que l'auditor no financer publiqui.

El futur del planeta depèn d'una correcta administració del concepte de sostenibilitat. El garant que aquesta sostenibilitat sigui factible és el verificador de l'EINF, l'auditor.

l'espai de recerca)

Aprendre noves eines i metodologies. La formació a partir del canvi de paradigma 120320

Xavier Llopert

PDI de la Universitat de Barcelona i Director de la formació d'accés de l'Escola d'Auditoria del CCJCC

INTRODUCCIÓ

La darrera vegada que em van demanar un article per a la revista de l'Auditor (d'això fa uns dos anys) vaig introduir noves metodologies que s'estan emprant en la formació professional orientada a l'àmbit de Direcció i Gestió d'Empreses, des de fa uns anys. Noves metodologies que tenen com a objectiu desenvolupar persones (a diferència de l'orientació anterior d'ensenyar), amb una clara orientació a habilitats directives i de gestió i que busquen utilitzar noves eines que les tecnologies emergents posen a l'abast.

Això implica abandonar metodologies, fins a cert punt obsoletes, i fer servir noves formes, no només de transmetre el coneixement, sinó de desenvolupar aquelles competències que el mercat o la societat demanda d'una forma clara i inequívoca amb un entorn virtual que sigui amable, que faciliti i engresqui els participants en el procés formatiu.

Dintre de l'àmbit dels ensenyaments de Direcció i Gestió d'Empreses, escoles de negocis com, per exemple, IESE i ESADE, o centres públics de formació universitària com la Universitat de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra, ocupen els primer llocs en l'àmbit mundial com a referents de centres formatius segons diferents rànquings internacionals.

Uns dels aspectes que més es valoren en aquests rànquings són la recerca i la transferència. A més, la innovació ha estat fonamental aquests darrers vuit mesos en què la formació ha sofert una profunda transformació derivada de la situació de pandèmia, amb l'objectiu de continuar oferint un servei de qualitat. La innovació i la creativitat, amb noves metodologies docents aplicades i vinculades a l'adquisició de competències específiques dels alumnes o participants en els diferents mòduls o ensenyaments formatius que imparteixen els centres, ha estat un element bàsic a partir del 12 de març de 2020. Hi haurà un abans i un després, sens dubte.

NOVES METODOLOGIES

Ja fa dos anys parlàvem de noves tecnologies que la Universitat de Barcelona, per citar l'exemple que conec a fons, estava posant en marxa:

- Aprenentatge basat en problemes i projectes
- Gamificació
- Aula inversa o invertida (TBL i JITT)
- Simulador d'empreses

En aquell article fèiem una introducció a cadascuna d'elles i, per tant, aquí no reproduiré el que vam desenvolupar en aquell moment. Sí que esmentaré, però, tres temes que cal tenir sempre presents quan parlem de noves tecnologies: una clara orientació al foment de la cultura pedagògica i de la qualitat docent; l'enfortiment de la pluralitat didàctica i de les singularitats docents disciplinàries i l'enfortiment de les cultures docents interdisciplinàries. Sense aquestes tres premisses, la capacitat de millora i implantació no té cap sentit.

NOVA REALITAT

A partir del 12 de març s'instal·la una nova realitat a la nostra societat. I aquest canvis afecten de forma molt important el món de la formació. Als centres universitaris, en set dies vàrem instal·lar nous programaris i vàrem aprendre a impartir docència de forma virtual als alumnes, que també van haver d'assumir tots aquests canvis amb l'angoixa de la pandèmia planant sobre els nostres caps.

Collaborate, Skype, Zoom, Teams, Meet, Webex..., són noms que no només formen part de la nostre llengua diària i quotidiana, sinó que són eines que ens han permès mantenir una normalitat relativa. "M'aixeco al matí i tinc dos *Skypes* i un *Zoom*. A la tarda faig un *Xat*, un *Collaborate* i un *Teams*. I al vespre, hem de tenir una mica de vida personal: reunió de *WhatsApp* amb la família". I també "per a la setmana propera he de preparar un *Prezi*, una presentació gravada de *Power Point*, uns exercicis per comentar amb una tauleta digital i dos *Kahoots* per a las classes de la Uni". Per cert, "la meva línia telefònica no dona per a molt i el meu portàtil està totalment desfasat, ja que la configuració de so i el *plugin* de videoconferència per a *Moodle* no els tinc actualitzats". Aquesta ha estat la realitat per a molts de nosaltres.

Hem utilitzat noves metodologies i noves eines per formar diferents col·lectius amb prou èxit. I a més, en el món universitari, els hem hagut d'avaluar virtualment. Assignatures de 800 alumnes que s'han d'examinar un mateix dia a una

mateixa hora i, "preguem perquè el sistema no caigui". Sense identificació digital, sense control de paràmetres d'avaluació, sense..., tantes coses que creïem necessàries però que no estaven al nostre abast.

Tot això ens ha fet créixer i preparar-nos per al nou curs 2020/21 en el qual ja estem totalment immersos, aplicant, novament, noves metodologies i noves eines. I aquest serà el nostre futur.

Al Màster d'Auditoria, que organitza conjuntament la Universitat Abat Oliba i el Col·legi, vàrem començar al mes d'octubre la docència presencial amb totes les mesures sanitàries recomanades (mascareta, distància i neteja de mans). Això va durar dues setmanes. Aprendre ràpid i formar els docents! Ja ens ho imaginàvem! Des d'aleshores estem en formació virtual, amb un esforç titànic dels nostres docents, que una vegada més han estat al nivell de l'excel·lència, impartint classes virtuals, amb vídeos i xats, i Power Points compartits, fem exercicis pràctics amb tauletes digitals, desenvolupant grups de treball, fent *Kahoots*..., amb un grau molt alt de satisfacció per part dels alumnes, si tenim en compte els resultats de les enquestes que hem recollit fins ara. I també amb la dedicació, l'esforç i el coneixement adquirit del personal de gestió de l'Escola d'Auditoria que ha donat el suport necessari i permanent perquè tot això es pogués portar a terme sense cap tipus d'incidència. I amb avaluacions, també s'han d'avaluar els coneixements dels alumnes, però virtualment, novament.

El Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya i l'Escola d'Auditoria, com és habitual, han estat en primera línia per al manteniment d'una formació d'accés referent al mercat i amb el mateix nivell de qualitat que en edicions anteriors. Aquest continuarà sent el nostre compromís amb els auditors i les nostres firmes.

Barcelona, 17 de novembre de 2020
(vuit mesos i cinc dies després del canvi de paradigma).

l'concursal)

Idees per dur a terme una “bona liquidació”

Raül Lorente

Coordinador de la Comissió de reestructuració i concursal del CCJCC.
Soci d'LBL Partners

1. PUNT DE PARTIDA

El nostre subconscient associa el concepte de liquidació, en el millor dels casos, a una cosa tediosa, costosa, llarga i lenta de dur a terme i, en el pitjor dels casos, a concurs, cessament d'activitat, acomiadaments, etc. No obstant això, tots sabem que les empreses, de la mateixa manera que els éssers vius, tenen una vida i tard o d'hora han d'afrontar el cessament de la seva activitat¹.

Al llarg d'aquestes línies intentaré ressaltar idees essencials per dur a terme una “bona liquidació” i que essencialment consisteixen a (i) anticipar els riscos del negoci mitjançant un sistema d'alertes primerenques, (ii) identificar les causes que han portat a prendre la decisió de la liquidació, (iii) dissenyar les diferents alternatives i (iv) adoptar decisions amb rapidesa.

2. SISTEMA D'ALERTES PRIMERENQUES

La situació econòmica actual i les seves perspectives dibuixen un període de crisi, al mateix temps que la Directiva (UE) 2019/1023², pendent de la seva transposició a Espanya, ha fet palesa la necessitat de promoure uns mecanismes de reestructuració preventiva, extrajudicials, adreçats als nostres empresaris, amb l'objectiu que prenguin mesures a temps per afavorir la continuació de l'empresa per evitar el concurs.

3. LES CAUSES DE LA INSOLVÈNCIA

Cal dedicar temps a entendre el negoci i les causes de la insolvència, es poden dibuixar diversos escenaris; a tall d'exemple, una empresa rendible econòmicament, però sobreendeutada, o que no té capacitat per fer cap inversió per fer-la competitiva, o amb problemes entre socis i/o administradors, o cessada en la seva activitat, o amb diverses línies d'activitat, algunes de viables i d'altres no, etc. És important conèixer la posició dels agents imprescindibles de la societat: accionistes, direcció, empleats, clients, proveïdors, administracions públiques, entitats financeres, assessors i administradors concursals.

Tot això exigeix que l'administració concursal (d'ara endavant, AC) estigui preparada i que tingui una estratègia per portar la liquidació de la millor

¹ És interessant la lectura del document *Las necesidades de liquidez y la solvencia de las empresas no financieras españolas tras la perturbación del COVID-19* publicat pel Banc d'Espanya el mes de juliol, que revela que el deteriorament de la situació patrimonial de les empreses, com a conseqüència de la crisi provocada pel coronavirus, col·loca el 32% d'aquestes empreses en una situació de probabilitat molt elevada d'impagament dels seus deutes.

² Directiva (UE) 2019/1023 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de juny de 2019, sobre marcs de reestructuració preventiva, exoneració de deutes i inhabilitacions, i sobre mesures per augmentar l'eficiència dels procediments de reestructuració, insolvència i exoneració de deutes, i per la qual es modifica la Directiva (UE) 2017/1132.

manera possible. Com veurem en les diferents alternatives, la liquidació no sempre comporta el cessament de l'activitat, però, en tot cas, per evitar el fracàs en la liquidació convé fer una avaluació correcta de la situació econòmica de l'empresa i conèixer tots els aspectes quantitius i qualitius rellevants.

4. DIFERENTS ALTERNATIVES

a) La liquidació societària (regulada en el Text Refós de la Llei de Societats de Capital) i la liquidació concursal (regulada en el Text Refós de la Llei Concursal -TRLC-)

No entraré a valorar els motius que poden portar a la liquidació societària, la finalitat de la qual (posar fi a les relacions jurídiques que hagi entaulat la societat amb tercers i amb els mateixos socis, és a dir, pagar els creditors i distribuir l'actiu social entre els socis mitjançant l'atribució de la quota de liquidació) és diferent de la de la liquidació concursal la finalitat de la qual, com una de les solucions concursals, és realitzar els béns del deutor per pagar amb el seu producte els creditors fins a on arribi.

La diferència fonamental rau en el fet que en el primer supòsit han d'haver-hi prou béns com per atendre la totalitat dels creditors (el deute dels quals podria arribar a ser minorat o exonerat) mentre que a la liquidació concursal s'arribaria per manca d'actius suficients per a la satisfacció de la totalitat dels creditors. A més, en el primer cas la liquidació és governada per la societat (el deutor), mentre que en el segon cas és l'AC la que la governa.

b) La (in)eficiència de la liquidació concursal

En l'escenari concursal podem avançar que la liquidació és, malauradament, la manera normal de concloure els concursos, en aquesta rau l'èxit o el fracàs de la recuperació dels creditors i del manteniment de l'activitat i dels llocs de treball. Tot i que no es coneixen

estadístiques sobre el percentatge de recuperació per als creditors, penso que els resultats de la liquidació no són bons. Si intentem esbrinar-ne els motius, es poden identificar els següents: sistema molt garantista que moltes vegades requereix d'autorització judicial per a la venda, lentitud, desconfiança en el procés, desconeixement dels compradors finalistes, falta de flexibilitat, costos associats a les vendes, etc.; d'aquesta manera la norma concursal ha intentat impulsar la celeritat del procediment (i) fixant terminis màxims, (ii) possibilitant l'obertura, en qualsevol moment, de la fase de liquidació, (iii) creant un procediment superabreujat en el cas d'acompanyar a la sol·licitud un pla de liquidació amb oferta de compra d'unitat productiva i (iv) retallant la retribució associada a la fase de liquidació.

El pla estratègic de la Comissió de reestructuració i concursal del Col·legi, considera de vital importància en les crisis empresarials la figura de l'AC per al manteniment de l'activitat, la reducció de les asimetries d'informació i la diligència en l'execució de la liquidació.

c) Fases de liquidació

Si identifiquem el concurs des d'un punt de vista processal i seqüencial "tradicional" (que ha anat perdent la rigidesa inicial al llarg de les reformes successives), té rellevància conèixer qui sol·licita la liquidació, si és el deutor, l'AC o bé el jutjat d'ofici. En tot cas, les liquidacions poden desenvolupar-se en les modalitats següents, de les quals ressaltaré les qüestions més rellevants:

■ Liquidació extraconcursal "pre pack sales" (NOVETAT)

Els jutges del mercantil a Catalunya, conscients dels perjudicis en el salvament de les empreses que es deriven de les demores processals, han plantejat una proposta per tal d'afavorir la liquidació extraconcursal mitjançant els anomenats instituts preconcursals. Al meu judici, s'inicia un camí en la bona direcció, que requerirà

anar-se “ajustant” per a la seva màxima utilitat. Fins ara, el preconcurs ha estat un instrument que s’ha fet servir per guanyar temps, però la utilitat del qual ha estat nul·la per evitar la declaració de concurs. D’aquesta manera, tot i que en desconec les xifres, no crec que s’hagin produït moltes alienacions d’activitats utilitzant aquesta modalitat, per l’elevada inseguretats jurídica.

La novetat, en síntesi, consisteix en el fet que el deutor comunica al jutjat la seva situació d’insolvència i informa de la proposta de compra de la unitat productiva, alhora que sol·licita al jutjat la designa d’un “expert independent” per tutelar el procés de venda. A partir d’aquest moment, els terminis s’escurcen i el jutjat –encara que l’empresa no estigui en concurs– pot homologar aquesta transacció, gaudint amb això dels avantatges d’adquisició que la norma atorga a la venda d’unitats productives.

Aquesta forma d’actuació genera algunes problemàtiques (importants), que afecten a la transparència, la concurrència, la publicitat, el nomenament de l’“expert”, el pagament del professional, la independència i objectivitat i la possible incompatibilitat. Una altra qüestió no menor és quin tipus d’expert s’ha de nomenar; si atenem la directiva europea, sembla que els “experts” nomenats han d’ostentar coneixements especialitzats necessaris per a l’acompliment de les seves funcions i tenir experiència, amb uns criteris de nomenament i revocació clars, transparents i justos, amb la possibilitat que els deutors i creditors puguin oposar-se al nomenament o sol·licitar-ne la substitució (art. 26 directiva). També sembla que els professionals del ram econòmic versus els del ram jurídic, que al llarg de les successives reformes han anat perdent pes, tenen més possibilitats de ser els que avaluin la situació econòmica del deutor, pla de viabilitat, solvència de l’oferent, avaluació dels candidats, etc., encara que per als casos en què el “pre pack sales” es faci servir de manera fraudulenta, la figura de l’expert jurídic sembla més idònia.

■ *Liquidació ab initio*

El deutor, conscient de la inviabilitat d’una proposta de conveni, proposa al jutjat –juntament amb la sol·licitud de concurs– una proposta de pla de liquidació i oferta de venda de la unitat productiva. Tot això permet reduir els terminis, evitar la deterioració de l’actiu i mantenir la seva quota de “poder” en la seva interacció amb els creditors financers i “proveïdors estratègics”. Però en aquest supòsit les possibilitats de frau per manca de transparència són molt elevades.

■ *Liquidació en la fase comuna*

Un tercer escenari és la venda de béns durant la fase comuna del concurs, abans d’arribar a la fase de conveni o liquidació. En aquest context, encara que el principi general (art. 205 TRLC) indica la “prohibició de venda de béns en fase comuna” condicionada a l’autorització judicial, la veritat és que les excepcions (art. 206 TRLC) són una pràctica comuna. D’aquesta manera es distingeixen 3 grans grups: la venda de béns amb autorització judicial que ha de justificar-se (casos de béns no afectes a l’activitat, que generen despeses de conservació, amb ràpida obsolescència, etc.); la venda de béns sense autorització judicial (“per satisfer les exigències de tresoreria que requereixi la tramitació del concurs”, “per garantir la viabilitat de ... (les) unitats productives... que formin part de la massa activa”, “quan es presentin ofertes que coincideixin substancialment amb el valor que se’ls hagi donat en l’inventari”); la venda de béns relatius a operacions pròpies del trànsit professional o empresarial.

■ *Liquidació en la fase de liquidació*

L’escenari més “adient”, segurament per la seguretat jurídica que ofereix a tots els agents, és la venda dels béns i drets durant la fase de liquidació. Les regles del mateix estan desenvolupades mitjançant el pla de liquidació en què regeix la proposta realitzada per l’AC, a excepció dels béns o drets subjectes a privilegi especial (bàsicament hipoteques) o unitats productives, on s’imposa la llei sobre el pla.

• *Consideracions sobre el pla de liquidació (PL)*

El PL³ és el document essencial que fa servir l’AC per a la liquidació dels actius de la societat. La premissa és mirar de liquidar bé, però la gran majoria dels operadors no ho han sabut fer degudament, i a causa d’això s’ha generat una mala premsa. Els principis o regles bàsics sobre els quals ha de sostenir-se el pla de liquidació són els següents: transparència, publicitat, concurrència, eficiència i flexibilitat.

A continuació, intentaré exposar algunes recomanacions sobre el seu contingut i les actuacions que cal proposar:

A) Identificació dels béns i drets que cal alienar

- i) Drets de crèdit. L’AC ha de dur a terme un sedàs que es basi en l’oportunitat (interposar reclamacions judicials només en el cas que hi hagi –un cop s’han deduït les despeses– sobrant per a la massa), solvència (descartant reclamacions contra insolvents), viabilitat

³ *Recomano la lectura de les pautas para la redacción del plan de liquidación en los concursos que se tramiten ante el Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Oviedo, fixades pel seu titular, Sr. Alfonso Muñoz Paredes, que van ser objecte d’una ponència en el V Foro Concursal del TAP 2018.*

jurídica i capacitat econòmica (ponderació de costos i riscos), i com a últim recurs hi hauria la cessió a tercers d'aquests drets.

ii) Accions o participacions en altres societats. Es pot oferir a la resta de socis, i si no hi estan interessats, es pot oferir a preu lliure, i cal respectar el dret de retracte.

iii) Béns afectes, la realització dels quals s'ha de fer preferentment per subhasta.

iv) Béns sense valor econòmic, han d'excloure's de la relació d'actius que cal alienar.

B) Formes de realització

Tradicionalment es preveu:

i) Venda directa (ha d'establir-se un termini per a la seva execució) i amb un preu mínim per als béns subjectes a privilegi especial.

ii) Subhasta judicial o extrajudicial.

iii) Clàusula de tancament a la qual cal recórrer en vendes sense preu mínim, donacions, desballestament i, fins i tot, a conclusió del concurs amb béns sense realitzar.

iv) Cessió en pagament o per a pagament (aquesta forma molt poc usual ha d'emprar-se amb molta prudència i respectant el respecte a la paritat de tracte).

C) Venda directa

Ha de quedar clar (i) la manera de presentar les ofertes, la necessitat de consignació o no de fiança, el lloc de presentació i l'assenyalament de dia d'obertura, (ii) existència de "subastilla" per al cas de concurrència d'oferents, (iii) mitjans de publicitat, (iv) formalització de la venda, (v) entitat especialitzada, honoraris d'aquesta, definició de com s'executa i (vi) pagament d'impostos i/o despeses que generi la transmissió.

D) Venda en subhasta judicial

Hi ha un model facilitat pels jutjats mercantils on es recull la informació bàsica que ha d'acompanyar-se juntament amb la sol·licitud. Així, per exemple, per al cas de béns immobles un check list de la informació seria el següent:

- Codi IDUFIR de la finca.
- Referència cadastral de la finca .
- Descripció de la finca.
- Adreça de la finca.
- Possibilitat de visitar-la: SÍ/NO.

- Fotos, plànols o altres documents sobre el bé i el seu estat.
- Càrregues de la finca: (en cas que no se subhasti lliure de càrregues o se n'hagi de mantenir alguna; si no té càrregues, s'assenyalarà com a lliure de càrregues).
- Propietat: (el percentatge que correspongui).
- Existència d'ocupants i títol jurídic d'aquests, si escau.
- Postura mínima a partir de la qual s'adjudicarà el bé i, si escau, supòsits de trasllat per valorar la postura per l'AC.
- Increment mínim entre postures.
- Creditors privilegiats en relació amb el bé.

I, en el cas de béns mobles:

- Descripció dels béns.
- Tipus de bé: maquinària, patents, ordinadors, mobiliari, vaixells, etc.
- Vehicles: matrícula, marca, model, color, descripció.
- Si es pot visitar.
- Referència del registre i altres informacions addicionals que siguin rellevants.

Altres qüestions importants, també, que cal considerar són, entre d'altres, (i) si l'AC considera mitjans addicionals de publicitat, (ii) si cal procedir a un nou apreuament, (iii) la determinació de quina part de la suma que s'obté en la liquidació d'actius afectes a privilegi especial ha de destinar-se al pagament del creditor privilegiat, (iv) la imputació de pagaments, en cas de pagament parcial, del crèdit hipotecari, (v) la distribució del pagament quan el bé es troba afecte a més d'un crèdit amb privilegi especial i (vi) la cancel·lació de càrregues o gravàmens anteriors.

E) Especialitats de la venda de la unitat productiva i la venda amb globus.

Atesa la seva rellevància, la tractarà a continuació en un punt independent.

5. LA UNITAT PRODUCTIVA (UP)

La idea principal que ha de guiar el procediment de liquidació és la maximització del pagament dels creditors. Ara bé, també cal tenir molt present el principi de preservació de l'empresa i dels llocs de treball, perquè, molt sovint, van de la mà.

Hi ha molta confusió entre la venda amb globus i la venda d'unitat productiva, i és important distingir-ho, perquè té diferents efectes laborals, fiscals, etc. La unitat productiva es refereix, en l'àmbit concursal, "al conjunt de mitjans materials i humans organitzats amb la finalitat de dur a terme el desenvolupament de l'activitat o part de l'activitat

deutor en concurs”. Una mateixa entitat concursada pot ser titular de diferents UP, organitzades de manera separada i susceptibles, per tant, cadascuna de dur a terme una activitat per si mateixes (centres de treball diferents); en canvi, una “venda amb globus” dels actius de la concursada no inclou l’assumpció per l’adquirent de mitjans humans.

Els aspectes rellevants que ha de considerar l’AC són els següents:

1r Detecció de la UP

Una mateixa empresa pot ser titular de diferents UP organitzades de manera separada i susceptibles, per tant, cadascuna de dur a terme una activitat per si mateixa. Així, la primera actuació de l’AC consistirà a detectar i argumentar quines són les UP i les variables que s’han fet servir per a això.

2n Valoració

El TRLC no estableix un mètode de valoració, simplement es refereix en l'article 293.2 a *“la valoració de l’empresa en el seu conjunt i de cadascuna de les unitats productives que la integren, tant en les hipòtesis de continuïtat de les activitats com de liquidació”*. Els acords (3/7/2014) dels jutges mercantils i lletrats de l’Administració de Justícia de Catalunya estableixen sobre aquest tema com a mètode més adequat el descompte de fluxos de caixa nets. Aquest mètode consisteix a calcular el valor actual dels fluxos de caixa futurs, el valor residual en l’últim any de la projecció, deduir els deutes subrogats i descomptar les contingències. No tractarem les dificultats que comporta qualsevol procés de valoració, sobretot, en entorns d’incertesa i manca de pluralitat d’oferents.

4t Procés d’obtenció d’ofertes

Qualsevol interessat ha de tenir accés –per la transparència que s’exigeix en tot allò que té a veure amb el concurs– a la documentació de l’empresa per poder plantejar la seva oferta. En aquest sentit, com a salvaguarda, qualsevol interessat ha de signar com a mínim un contracte de confidencialitat amb l’acceptació expressa que no pot fer servir cap mena d’informació en benefici propi.

El temps és una variable que juga en contra de l’obtenció de pluralitat d’oferents i que –com acostuma a produir-se en la majoria de casos– pot agreujar de la situació d’insolvència. En aquest punt, el Departament d’Indústria de la Generalitat, sensible a la deterioració empresarial, va iniciar el 2013 una actuació de difusió i publicitat de les oportunitats empresarials. Em consta que aviat veurà la llum una nova iniciativa més completa que pretén afavorir la trobada d’inversors i oferents.

5è Contingut de l’oferta

A continuació detallo la informació mínima necessària per poder ser avaluada per tots els agents, especialment l’AC:

- Dades identificatives de l’oferent, la seva capacitat econòmica (justificants bancaris o altres de solvència) i el seu pla de negoci.

- Mitjans humans: identificació i relació de la plantilla de treballadors que està afectada a l’activitat.

- Relació d’actius o drets de la concursada inclosos i exclosos del perímetre. És important, en la delimitació del dibuix del perímetre dels béns i drets de la concursada, posar especial cura a excloure’n els béns o drets que cal liquidar que no han d’entendre’s integrats necessàriament en aquesta unitat, ja que no hi resulten afectes.

- Preu. Ha de considerar-se si cal acceptar com a “preu” les quantitats compensades (pagaments produïts a compte per al manteniment de l’activitat), assumides (quantitats necessàries per a la rehabilitació de contractes), legalment reclamables a l’adquirent (crèdits laborals o Seguretat Social) o estalviades a la massa passiva per subrogació (indemnitzacions no produïdes per continuïtat dels contractes de treball).

- Contractes que, pel fet d’estar vigents, interessa subrogar-se a l’adquirent.

- El tractament de les càrregues reals.

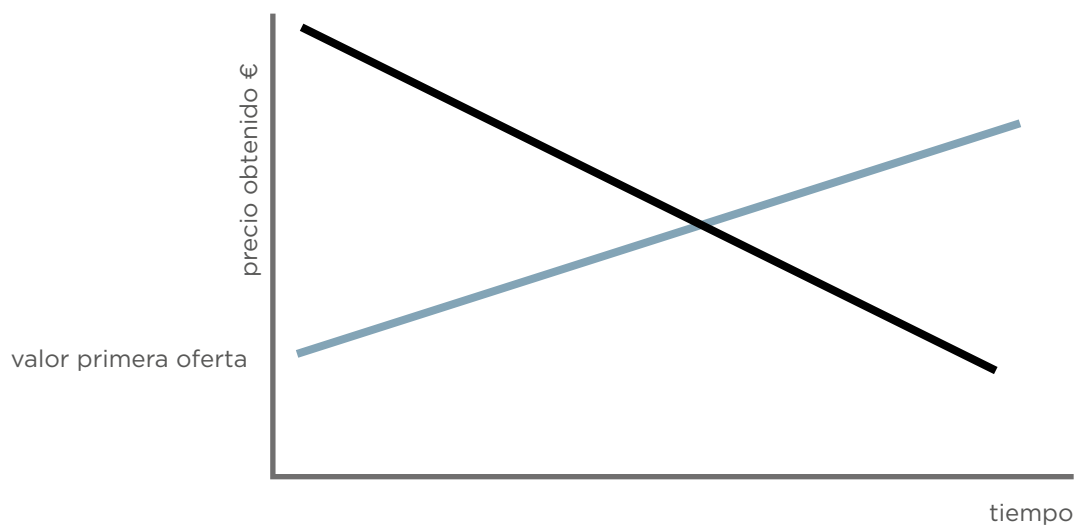
- Llicències i autoritzacions administratives que, pel fet d’estar vigents, interessa subrogar-se a l’adquirent.

6è Criteris de comparació entre diferents alternatives

L’AC ha d’elaborar un informe de valoració de les ofertes que s’han rebut.

Amb caràcter previ, l’AC ha de comparar les ofertes que s’han rebut amb el resultat de la recuperació per als creditors en el supòsit que no s’adjudiquin. La taxa de retorn en el cas de venda de la UP ha de ser superior que en el cas de no adjudicació.

A continuació ha de puntuar i presentar al jutge de forma el més objectiva possible –mitjançant una fórmula polinòmica– les variables més rellevants com ara preu, treballadors, solvència, etc.

deterioro estimado de los intangibles de la UP

incremento estimado de precio por pluralidad ofertantes

El calendari de la liquidació ha de ser de curta durada, perquè si no la deterioració del fons de comerç s'incrementa, la qual cosa va en contra del valor que s'espera de recuperació dels actius.

7. CONCLUSIÓ

Conegut de la "brevetada de l'ésser", identificades les causes de la inviabilitat de l'empresa, hem de mirar d'afrontar-la amb la màxima responsabilitat socioeconòmica, per evitar un agreujament més gran.

L'escenari concursal requereix més atenció de tots els agents (legislador, Jutjat, AC, treballadors, fons, entitats financeres, emprenedors, etc.) per millorar el procediment, perquè fins ara s'ha demostrat la seva ineficiència.

D'aquesta manera, cal esperar que la legislació, impulsada per la directiva europea a la qual haurà d'adaptar-se el nostre país, afavorirà el tractament preventiu o "a temps" perquè les solucions siguin millors; els jutjats són, cada cop més, defensors dels procediments que facilitin les transmissions empresarials raonables; els AC han de tenir el reconeixement públic i la confiança de tots els agents en la presa de decisions sobre el millor destí de les activitats empresarials; i així podríem detallar la responsabilitat social de cadascun dels intervinents en la solució adequada per al tractament de la liquidació, on la venda de la UP sembla la solució "estrella", si bé cal valorar-ne amb molta prudència la viabilitat (ingressos > despeses), la solvència de l'adquirent i el valor de liquidació versus allò que s'ofereix.

BIBLIOGRAFIA

- La venta de la Unidad Productiva en sede concursal", Wolters Kluwert 2015, diversos autores

l'equitat de gènere)

“En el segle XXI encara ens hem de plantejar el dilema sòcia o mare?”

**Càtedra Mango d'RSC
d'ESCI-UPF
Comissió d'Equitat de
Gènere del CCJCC**

Per què hi ha sis vegades més homes col·legiats al Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya (CCJCC) que dones? Hi ha un moment en què les dones auditors abandonen la seva carrera professional? Quines són les raons per les quals les firmes d'auditoria no poden retenir el talent femení fins a la categoria de sòcia?

Per respondre a aquestes preguntes, la Comissió d'Equitat de Gènere del CCJCC ha realitzat un estudi en col·laboració amb la Càtedra Mango de Responsabilitat Social Corporativa d'ESCI-UPF¹. D'una banda, s'ha analitzat la presència de les dones en els diferents nivells professionals de les firmes d'auditoria. En aquest sentit, es va sol·licitar a les persones responsables dels departaments de Recursos Humans de les firmes d'auditoria de Catalunya que brindessin dades sobre el perfil del seu personal auditor. Les dades que es recullen mostren que en les categories de júnior-ajudant, sènior i gerent-manager la proporció de dones és semblant a la d'homes, però que la presència de dones decau abruptament en la categoria de sòcia.

D'altra banda, es va administrar una enquesta online adreçada a dones que treballen o han treballat en el sector de l'auditoria de comptes a Catalunya, amb l'objectiu d'identificar els possibles motius que explicarien l'abandonament de la dona de la professió d'auditoria. En total, es van recollir 200 qüestionaris emplenats: 164 respostes d'auditors en actiu i 36 d'antigues auditors. La gran majoria de les exauditors que van respondre a l'enquesta (el 92%) van indicar que van deixar la carrera professional sent sènior o gerent. Per què les auditors que estan en aquestes categories professionals decideixen abandonar la carrera professional?

L'enquesta contenia preguntes sobre el grau de satisfacció quant a diferents aspectes de la feina a la firma d'auditoria, com l'autonomia per dur a terme les tasques assignades o les oportunitats per a

¹ *Silvia Ayuso i Laia Serradell: “És l'auditoria una professió de futur per a les dones?”*

l'aprenentatge. Tot i que s'aprecia una satisfacció alta entre les audidores enquestades, que s'incrementa al llarg de la carrera professional, també s'observa que hi ha un clar estancament en la satisfacció reportada per part de les audidores de les categories de sènior i gerent. Pel que fa a la satisfacció amb les diferents condicions laborals de l'auditoria, s'observa un cert descontentament entre les audidores enquestades, però més acusat entre les audidores sènior i gerent, respecte al nivell d'estrès, la durada de la jornada laboral, la participació en activitats fora dels horaris ordinaris i la flexibilitat horària. De la mateixa manera, les audidores sènior i gerent indiquen un grau de satisfacció més baix que les sòcies respecte a l'equitat que es percep en diferents processos interns (contractació, avaluació del rendiment, promoció i mètodes per establir les retribucions salarials). Sembla ser, doncs, que les audidores sènior i gerent estan menys satisfetes laboralmente que les audidores sòcies.

Una de les raons que explicaria aquesta insatisfacció semblaria ser la dificultat de conciliació de la vida professional amb la vida personal i familiar, ja que la mitjana d'edat de les audidores sènior enquestades (31 anys) coincideix amb la mitjana d'edat en què les dones catalanes tenen el seu primer fill², i la de les audidores gerent enquestades (39 anys) coincideix amb la corresponent etapa de la criança dels fills petits. Efectivament, segons l'enquesta realitzada, el motiu que es considera més rellevant a l'hora de plantejar-se deixar la firma i/o la professió d'auditoria, és la conciliació amb la vida personal/familiar, seguit de la càrrega

física i mental de la feina i del nivell de remuneració. Les audidores enquestades de les categories de sènior i gerent són precisament les que en més proporció indiquen la conciliació com el motiu més important. Les dificultats per a la conciliació en la professió de l'auditoria també queden patents en les accions més valorades que podrien desenvolupar les firmes per atreure i retenir el talent femení. Les accions que es consideren més rellevants són la flexibilitat horària, la possibilitat de fer teletreball i la possibilitat d'adaptar o reduir la jornada laboral, totes elles actuacions per facilitar l'aclamada conciliació.

Aquests resultats obren un important debat sobre el grau en què la maternitat impedeix a les dones fer carrera professional en les firmes d'auditoria i arribar a la categoria de sòcia. L'actual pandèmia de la COVID-19 ha impulsat el teletreball en les firmes d'auditoria, una acció que pot ajudar a la conciliació amb la vida personal en aquesta professió, molt exigent a nivell de càrrega de feina i nivell d'estrès. Però més enllà d'això, cal una aposta clara per facilitar la maternitat amb l'objectiu de no perdre el talent femení, i no haver de plantejar el dilema a les audidores sobre si volen ser sòcies o mares.

² IDESCAT: Anuari Estadístic de Catalunya, idescat.cat.

Caixa d'Enginyers

Més de
200.000
socis

ja
ens han
escollit

Som
una de les entitats
més valorades pels
seus clients

Esbrina-ho a
www.caixaenginyers.com

caixadenginyers

caixaenginyers

